

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושבעים-ושמונה של הכנסת השלוש-עשרה

יום שלישי, כ"ו בכסליו התשנ"ה (29 בנובמבר 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

תוכן העניינים

חילופי גברי בוועדות הכנסת	
הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת	
הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 3), התשנ"ה-1994	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 9), התשנ"ה-1994	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
הצעה לסדר-היום סכנת סגירה של כפר גמילה מסמים "זוהרים" במטה-יהודה	
שאלות ותשובות	
כביש גישה ליישוב אשכולות	
העלאה בדמי החכירה שמשלמים קשישים למינהל מקרקעי ישראל	
כללי חישוב הזכאות למשכנתה	
כביש עוקף-יריחו	
עדכון משכנתאות לזכאים	
מבני ציבור בשכונה חדשה בירושלים	
פתרון בעיות מחוסרי דיור באילת	
השכרת דירות של "עמידר" בעפולה	
כביש עוקף-מכבית	
שאלות בעל-פה	
הזנחה בשכונה גבעת-רם	
הצעה לסדר-היום	
הקמת מכללה טכנולוגית ביישוב אעבלין	
שאלות בעל-פה	
תנאי הלימוד בתלמוד-תורה בשכונת עזרא בתל-אביב	
שאלות ותשובות	
מצוקה בקרב ילדי עולים	
הסעה לתלמידי חינוך מיוחד מקריית-ביאליק	
אי-חיבור בית-ספר לרשת החשמל	
מימון דמי השכפול	
נשירת תלמידים ערבים	
שירותים לתלמידי המוסדות המוכרים שאינם רשמיים	
תוכנית למחשוב במערכת החינוך	
מעורבות אש"ף בחינוך במזרח-ירושלים	
נשירת תלמידים ערבים	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 28) (פומביות דיוני הכנסת)	
(קריאה ראשונה)	

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 96) (החלת פרק ו'3 על חברי הקיבוץ והמושב השיתופי),
התשנ"ה-1994

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק לתיקון פקודת המשטרה (ביטול עבודות פרטיות), התשנ"ה-1994
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעה לסדר-היום אלימות המשטרה כלפי עובדים בכלל ובמפעל "רבינטקס" בפרט
הצעות לסדר-היום פעילות שלושת הישראלים בקרב חברי הקונגרס בארצות-הברית ודברי ראש
הממשלה

הצעות לסדר-היום

פעילות "הג'יהאד האסלאמי" בארצות-הברית
שאלות ותשובות

חוברת הנושאת את הכותרת: "עמק השלום"

סלילת כביש בתימן על קבר ר' שלום שבזי

פגישת שר החוץ עם המלך חוסיין

עיכוב משלוחים לפלשתינים במחסני המכס

איתור אבי משפחה אתיופית והעלאתו ארצה

חנוכת משרד קישור ישראלי במרוקו

שידורי "קול ישראל" לחוץ-לארץ

חילופי גברי בוועדות הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, חג שמח, אני פותח את ישיבת הכנסת ביום שלישי, כ"ו בכסליו התשנ"ה, 29 בנובמבר 1994. זאת אומרת שהיום כ"ט בנובמבר, נכון?

דב שילנסקי (הליכוד):

כ"ט בנובמבר, זה מה שרציתי להגיד.

היו"ר ש' וייס:

זה מעניין מאוד, כן, רבותי, באיזה תאריך היסטורי אנחנו היום.

דב שילנסקי (הליכוד):

זו זכות גדולה לאדוני היושב-ראש לפתוח את הישיבה בכ"ט בנובמבר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שילנסקי, בכ"ט בנובמבר המקורי, ב-1947, איפה אתה היית?

דב שילנסקי (הליכוד):

באותה תקופה הייתי מפקד האצ"ל במחנות הפליטים בגרמניה.

רחבעם זאבי (מולדת):

לשם איזון אני מבקש שיהיה אחד מהפלמ"ח.

היו"ר ש' וייס:

איפה אתה היית, חבר הכנסת זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

הייתי במארב.

היו"ר ש' וייס:

באמבוש?

דב שילנסקי (הליכוד):

היום כולם כאחד: אצ"ל, לח"י, "הגנה", פלמ"ח.

רחבעם זאבי (מולדת):

אחד, אבל שיהיה איזון.

היו"ר ש' וייס:

אני הייתי ילד אצ, ולמחרת, יחד עם יהודי רומא – היינו שם במחנה עקורים – צעדנו מתחת לשער טיטוס. מאוד מרגש.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, תן לי רק להוסיף משהו. אתה עוד היית צעיר מדי, אבל זו היתה הפעם הראשונה שיהודי רומא עברו מתחת לשער טיטוס. יהודי רומא לא היו עוברים מתחת לשער, אלא מהצד.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע, בוודאי.

דב שילנסקי (הליכוד):

בכ"ט בנובמבר – –

היו"ר ש' וייס:

בל' בנובמבר, ב-30 בנובמבר, למחרת, עברנו. אנחנו צעדנו.

דב שילנסקי (הליכוד):

– – הפליטים, ניצולי השואה, צעדו בפעם הראשונה מתחת לשער, אבל בכיוון ירושלים – – –

היו"ר ש' וייס:

כן, בכיוון הנכון.

דב שילנסקי (הליכוד):

ואז הלכו לכיוון הנכון, לכיוון ירושלים.

היו"ר ש' וייס:

נכון, ואני זוכר שהרב הראשי של רומא נשא תפילה.

חברים יקרים, הגיע זמנו של סדר-היום שלנו. ועכשיו הצעת חוק – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, לא הניחו על השולחנות את סדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

זה רע מאוד. אם כן, עד שיניחו, אני אאפשר ליושב-ראש ועדת הכנסת למסור הודעה חשובה לאומה.

רון נחמן (הליכוד):

לחבר הכנסת בא-גד יש – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, אולי רצו להניח, אבל אצלך יש ערמת ספרים ואין מקום.

יוסף בא-גד (מולדת):

– – –

היו"ר ש' וייס:

כבודו, חבר הכנסת מירום, בבקשה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, לצערי, זאת לא הודעה אחת לאומה. אלה כמה הודעות, ועל חלקן גם צריך להצביע.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, בקצב מסחרר.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

ובכן, חברי הכנסת, הודעה ראשונה:

אני מתכבד להודיע בזאת על חילופי גברי: מטעם סיעת צומת, על-פי הודעת יושב-ראש הסיעה, חבר הכנסת רפאל איתן, במקום חבר הכנסת חיים דיין יבוא חבר הכנסת יוסף עזרן. באיזו ועדה, חבר הכנסת רפאל איתן?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עזרן הצטרף לסיעת צומת?

רפאל איתן (צומת):

ועדת העלייה והקליטה.

היו"ר ש' וייס:

הוא הצטרף לסיעה שלכם?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

בוועדת העלייה והקליטה של הכנסת.

זה מהנפלאות האחרונות של הפופוליטיקה, אדוני היושב-ראש, אבל אנחנו מכבדים את הודעת צומת ואנחנו רושמים לפנינו את ההודעה הזו, ועל כן חבר הכנסת עזרן יתחיל את חברותו בוועדת העלייה והקליטה, ואני מברך אותו על כך.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת קבעה ביום 9 בנובמבר 1994, כי הצעת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 12) (חישוב פיצויים ותיקונים שונים), התשנ"ד-1994, והצעה לסדר-היום של חבר הכנסת דוד מגן בנושא הצעת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 9), התשנ"ד-1994, יידונו בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

אלא שיושב-ראש ועדת הכספים וועדת החוקה פנו לוועדת הכנסת בבקשה לשנות את ההחלטה הזו ולהעביר את ההצעות הנ"ל לדיון בוועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת החוקה כאחת, וזאת מפני המורכבות הכספית שיש לחוק הזה, לצד ההיבטים הקונסטיטוציוניים שלו.

ואכן ועדת הכנסת החליטה היום להמליץ לכנסת לשנות את החלטתה ולהעביר את ההצעות הנ"ל לדיון בוועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת החוקה. הוועדה תמנה עשרה חברים, חמישה מכל ועדה, בראשות חבר ועדת החוקה, חוק ומשפט, ואני אבקש מהכנסת לאשר את ההמלצה הזו.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, מי תומך בהמלצת הוועדה, שהתקבלה פה-אחד?

הצבעה

בקשת ועדת הכנסת להעביר את הצעת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 12) (חישוב פיצויים ותיקונים שונים), התשנ"ד-1994, והצעה לסדר-היום בנושא הצעת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 9), התשנ"ד-1994, לוועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת החוקה, חוק ומשפט

נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ההמלצה התקבלה פה-אחד, חמישה משתתפים.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אני מודה לכם.

כמו-כן, אדוני היושב-ראש, ביום 12 באוקטובר 1994 החליטה הכנסת להעביר את הצעת חוק הפיצויים לעובדי קרינה שחלו בסרטן, התשנ"ד-1994, הצעת חוק של חברת הכנסת לימור לבנת, לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

שימו לב, חברי הכנסת. הממשלה פנתה לוועדת הכנסת, באמצעות מזכיר הממשלה, בבקשה להעביר הצעת חוק זו מוועדת העבודה והרווחה לדיון בוועדת החוץ והביטחון, מן הנימוק כי הצעת החוק נוגעת לעובדי הקריה למחקר גרעיני בנגב, המכונה הקמ"ג, וקיים חשש שבמהלך הדיון

במליאת הוועדה יידונו נושאים מסווגים, אשר מפאת רמת סיווגם ימנעו מסירת מידע רלבנטי ומלא, וכתוצאה מכך לא יתאפשר דיון מעמיק ויסודי בנושא הרגיש הזה.

ועדת הכנסת החליטה אפוא להמליץ לכנסת לשנות את החלטתה ולהעביר את הצעת החוק הנ"ל לדיון בוועדה משותפת של ועדת העבודה והרווחה וועדת החוץ והביטחון. להצעה זו הסכימה גם מציעת החוק, חברת הכנסת לימור לבנת, וגם מזכיר הממשלה, שנכח בדיון, הסכים לה.

הוועדה תהיה קטנה, בת ארבעה חברים. מטעם ועדת העבודה והרווחה: חבר הכנסת יוסי כץ, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, שישמש גם יושב-ראש הוועדה המשותפת לצורך הכנת החוק הזה, וחברת הכנסת לימור לבנת, שהיא גם חברת ועדת העבודה והרווחה, נדמה לי, והיא גם מציעת החוק. מבחינה זו זה יסתדר. מטעם ועדת החוץ והביטחון יהיו שני חברים.

ועדת החוץ והביטחון – בחדרה – תהיה האכסניה לטיפול בחוק מבחינה לוגיסטית, מהותית וטכנית.

אבקש אישור הכנסת להמלצה זו של ועדת הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, מי מוכן לאשר את ההצעה שהביא לפנינו חבר הכנסת חגי מירום?

רפאל איתן (צומת):

סליחה, אני טעיתי, ההצעה התייחסה לוועדת העבודה והרווחה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

נחזור על זה אחר כך.

היו"ר ש' וייס:

רבתי, מי תומך בזה?

הצבעה

בקשת ועדת הכנסת להעביר את הצעת חוק הפיצויים לעובדי קרינה שחלו בסרטן, התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדה משותפת של ועדת העבודה והרווחה וועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

קודם כול, אישרנו את הוועדה המשותפת לוועדת החוץ והביטחון ולוועדת העבודה והרווחה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אני מודה לכם, חברי הכנסת.

אשר לחילופי גברי, אנחנו מבקשים, אם כן, לתקן: בקשת סיעת צומת היא, שבמקום חבר הכנסת חיים דיין בוועדת העבודה והרווחה ייכנס חבר הכנסת יוסף עזרן; בוועדת העבודה והרווחה ולא בוועדת הקליטה, כמו שהודענו קודם. ההודעה הקודמת בטלה, וזו תהיה תקפה.

היו"ר ש' וייס:

זה לא צריך אישור, זו רק הודעה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

כאן, אדוני היושב-ראש, אני כמעט מסיים, אבל עלי להודיע עוד כמה הודעות.

ועדת הכנסת קבעה את הוועדות הבאות לדיון בהצעות חוק ובהצעות לסדר-היום כדלקמן:

ועדת החוקה, חוק ומשפט תדון בהצעת חוק חובת המכרזים (ביטול החוק), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת פני בדש. היא גם תדון בהצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8), של חברי הכנסת אלי דיין וסאלח טריף, לשם הכנתה לקריאה שנייה ושלישית. היא אף תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: האסיר אלן גודמן, הצעה של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה תדון בהצעת חוק התחבורה (סגירת עורקים), התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

ועדת העבודה והרווחה היא אשר תדון – 1. בהצעת חוק הקלות לחירשים, התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת חיים דיין; 2. בהצעת חוק הרשות למלחמה באליומות, התשנ"ד-1994, של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ.

ועדת החינוך והתרבות היא אשר תדון בהצעת חוק רשות השידור (תיקון – הפקה ויצירה ישראלית מקורית), התשנ"ג-1992, של חבר הכנסת דדי צוקר.

ועדת העלייה והקליטה תדון בהצעה לסדר-היום בנושא "פיטורי מדענים עולים", של חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

ועדה משותפת של ועדת העבודה וועדת הכספים, כפי שקבעה הכנסת, תדון בהצעה לסדר-היום בנושא "בית-החולים 'לניאדו' בנתניה", של חבר הכנסת משה גפני. הוועדה הנ"ל תהיה מורכבת מארבעה חברי כנסת, שניים מכל ועדה, ובראשות יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

נדמה לי שזה לא צריך החלטה, כי זה הוחלט כאן.

היו"ר ש' וייס:

כן.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

בכך מסתיימות הודעותי, ואני מודה לך, אדוני היושב-ראש, ולכם, חברי הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום.

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 3), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. אני מזמין עכשיו את יושב-ראש ועדת הכלכלה, חבר הכנסת גדעון פת, להביא לפנינו את הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 3), התשנ"ה-1994, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. כבודו, בבקשה. לחוק אין הסתייגויות.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 3), התשנ"ה-1994.

הצעת החוק אושרה בקריאה ראשונה ביום 26 ביולי 1994 והועברה לוועדת הכלכלה לשם הכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

סעיף 7א לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981, הסמיך את שר התעשייה והמסחר לקבוע בתקנות, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, עקרונות, כללים ותנאים לפרסומת המכוונת לקטינים, לרבות איסור פרסומת העלולה להטעות קטין או לנצל את גילו, תמימותו או חוסר ניסיונו. מכוח ההסמכה שבסעיף זה הותקנו תקנות הגנת הצרכן (פרסומת המכוונת לקטינים), התשמ"א-1981.

ואולם סעיף 39 לחוק הגנת הצרכן קובע, כי הוראות החוק לא יחולו על תאגיד בנקאי כמשמעותו בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981. לפיכך, גם התקנות שהותקנו מכוח סעיף 7א שבו אינן חלות, כמובן, על תאגיד בנקאי.

מטרתה של הצעת חוק זו, שהיוזמה לה באה מחברת הכנסת לימור לבנת, היא להבטיח שנגיד בנק ישראל, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת לעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות, ובאישור שר האוצר וועדת הכלכלה של הכנסת – יקבעו גם הם כללים לעניין פרסומת המכוונת לקטינים, כך שהבנקים לא יעשו פרסומת מסחרית שיש בה כדי להטעות קטינים או שהיא עלולה לנצל לרעה את גילם ותמימותם.

להצעת החוק אין הסתייגויות, ואבקשך, אדוני היושב-ראש, להעמידה להצבעה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה ליושב-ראש ועדת הכלכלה, חבר הכנסת גדעון פת. אנחנו עוברים להצבעה, חברי הכנסת.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 3), התשנ"ה-1994. כיוון שאין הסתייגויות, מי תומך בקריאה שנייה בסעיפים 1 ו-2, שהם כלל הסעיפים בהצעת החוק? בואו נעשה את זה בהצבעה אלקטרונית.

רחבעם זאבי (מולדת):

בהרמת ידיים.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. מי תומך?

הצבעה

סעיפים 1-2 נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

אין מתנגדים ואין נמנעים. אושר פה-אחד בסיבוב ראשון.

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים. עכשיו אני עורך הצבעה על אותה הצעת חוק – הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 3), התשנ"ה-1994, בקריאה שלישית ואחרונה, כהצעת הוועדה. ההצבעה החלה.

הצבעה

חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 3), התשנ"ה-1994, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שהצעת החוק אושרה בקריאה שלישית, והחוק עושה את דרכו לספר החוקים. תודה רבה לכל היזמים וליושב-ראש הוועדה.

הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 9), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא: הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 9), התשנ"ה-1994, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת יוסי כץ. בבקשה.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ההצעה הזו שלפנינו, הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 9), התשנ"ה-1994, מובאת לקריאה שנייה ושלישית.

זאת הצעה שנועדה לשפר את מצבם של נפגעי פעולות איבה אשר הינם עובדי מדינה או משרתי צבא הקבע. עד היום, כאשר הם הגיעו לגיל פרישה, הם היו צריכים להחליט האם הם רוצים לקבל את קצבת הפרישה המגיעה להם מצה"ל או משירות המדינה עקב שירותם, או את התגמולים שמגיעים להם לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה. ההצעה שלפנינו נועדה לאפשר להם לקבל גם את קצבת הפרישה שלהם מצה"ל ומשירות המדינה וגם את התגמולים לפי חוק נפגעי פעולות איבה.

הצעה זו מובאת לקריאה שנייה ושלישית ללא כל הסתייגויות, ואני מבקש מהכנסת לאשר אותה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת יוסי כץ.

חברי הכנסת, הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 9), התשנ"ה-1994, בקריאה שנייה. אין הסתייגויות. מי תומך?

הצבעה

סעיפים 1-2 נתקבלו.

נואף מסאלחה (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אני מודה על תמיכתך; בייחוד כסגן שר הבריאות יש לך גם קשר לנושא בתפקידך.

חברים, עכשיו נעשה את זה בקריאה שלישית. חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 9), התשנ"ה-1994, קריאה שלישית ואחרונה. מי תומך?

הצבעה

חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 9), התשנ"ה-1994, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחברי הכנסת. החוק אושר ועושה את דרכו לספר החוקים. תודה רבה לחבר הכנסת יוסי כץ.

הצעה לסדר-היום סכנת סגירה של כפר גמילה מסמים "זוהרים" במטה-יהודה

היו"ר ש' וייס:

אנחנו ממשיכים, הצעה לסדר-היום מס' 5416 בנושא: סכנת סגירה של כפר גמילה מסמים "זוהרים" במטה-יהודה. חבר הכנסת רפאל איתן, בבקשה.

סגן השר אלי בן-מנחם עוד לא הגיע לבניין. כשיגיע, ישיב. אם לא, אנחנו נעביר את ההצעה גם בלי הממשלה ונדון בה. הכנסת תעשה את מלאכתה. הכנסת היא אוטונומית.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היום מלאו 47 שנים להחלטת האומות המאוחדות, החלטה שבעקבותיה זכה העם היהודי למדינה עצמאית, למדינת ישראל. זו תזכורת לכך שמכל בחינה שהיא מדינת ישראל עדיין נאבקת על קיומה, דמותה וריבונותה.

כפר לגמילה מסמים "זוהרים" הוקם יש מאין, לצד הכביש מבית-ג'וברין לגוש-עציון, על-ידי מטה השכונות, שהצליח לאכלסו ב-70 עד 80 מטופלים. מידת ההצלחה בגמילתם מעוררת תקוות רבות.

חייבים לזכור, שגמילה מוצלחת אחת מהווה גורם חשוב ביותר במניעתם של משתמשים אחרים מלמעוד להתמכרות.

על בעיית הסמים במדינת ישראל דובר רבות. ברור וידוע שההתייחסות לנושא זה מחייבת היערכות שונה מהקיימת. שישה משרדי ממשלה מעורבים בטיפול בבעיה בתחומי אחריות שונים. דבר זה גורם לקשיים רבים באשר לתיאום הפעילויות ביניהם, לבזבז של זמן ומשאבים אחרים, כאשר לאוכלוסייה הנזקקת יש בעיות רציניות בכל האמור לכתובת אחת, טיפול מרוכז, הדרכה, ביצוע מחקרים והכוונת מערכת ההסברה בבתי-הספר בפרט ובציבור בכלל.

הגיוני היה ואף מועיל לו היה משרד ממשלתי אחד מרכז את כל הפעילות הכרוכה בטיפול בנגע הסמים, החל מהסברה למניעה ועד גמילה בכפרי גמילה ובקרב אסירים בבתי-כלא.

נראה לי שמשרד המשטרה, אם אין רצון להוסיף משרד ממשלתי מיוחד לצורך זה, הוא המתאים ביותר, כאשר הרשות למלחמה בנגע הסמים תמלא את התפקיד המקצועי והמחקרי ותשמש קורת גג למרכז מידע כלל-ארצי. למשטרה קשרים הדוקים עם משטרות בארצות אחרות, וזהו גורם חיוני ביותר במאבק הקשה וההכרחי הזה.

אני בטוח שלכולנו שאיפה דומה, ולכן כפר הגמילה "זוהרים" לא ייסגר ותובטח הפעלתו המקצועית והמינהלית על-פי חוק ומינהל תקין, ולעמותת מטה השכונות יישמר מקומה המכובד והכבוד הראוי על היוזמה הברוכה להקמת המקום. הצעת ההסכם בין העמותה לבין הרשות למלחמה בנגע הסמים להפעלת "זוהרים" תצא לפועל מייד, לטובת האוכלוסייה שאין לה כל חלופה אחרת – גמילה או שקיעה בבוץ שאין מוצא ממנו. תודה.

אילו היה כאן סגן השר שמטפל בנושא הזה, הוא היה משיב ברוח הדברים האלה. ואז אני הייתי מסכים להסתפק בהודעתו. אבל היות שהוא איננו, אני סיימתי את דברי.

היו"ר ש' וייס:

הצעתך היא לקיים דיון במליאה. מי מציע דיון בוועדה? חבר הכנסת משה גפני, מה יש לך לומר בנושא?

משה גפני (יהדות התורה):

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה למלחמה בנגע הסמים.

רפאל איתן (צומת):

העניין נדון בוועדה השבוע, ולכן הוא בא הנה כהצעה דחופה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, סגן השר אלי בן-מנחם הגיע. בוא מהר. אפשר בלי חליפה.

מה יצא מזה שנקיים דיון במליאה אחרי שהיה דיון בוועדה?

רפאל איתן (צומת):

זה ייקח עוד שנתיים. צריך להחליט מחר.

היו"ר ש' וייס:

נשמע את הממשלה. חבר הכנסת איתן, אתה תמיד מפתיע אותנו – במקום עשר דקות אתה מדבר שלוש דקות. אולי תוסיף דקה כדי שסגן השר יוכל להתארגן.

אדוני סגן השר, אתה יודע במה מדובר. אני מאוד מבקש לא לאחר ולהגיע בזמן. אנחנו באמת מבקשים. אנחנו דנים בסכנת סגירה של כפר גמילה מסמים "זוהרים" במטה-יהודה. חבר הכנסת רפאל איתן, שהוא יושב-ראש הוועדה, העלה את הנושא אחרי שהוא דן בו בוועדה, והוא מרגיש חוסר אונים ומבקש סיוע של הממשלה. והנה, אתה מייצג פה את הממשלה. בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתנצל על האיחור, יש פקקים בכניסה לירושלים, קצת באשמתנו ובאשמת העירייה. לא ידעתי שאני אהיה ראשון, זו פעם ראשונה שאני ראשון.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת רפאל איתן, כפר "זוהרים" הוקם באוגוסט 1993, וכבר בעת הקמתו התעוררו בעיות קשות. אתה יודע זאת כיושב-ראש הוועדה למלחמה בסמים.

עד היום העבירה הרשות לעמותה תקציב בסך כ-3 מיליוני שקלים. בשנת 1993 – כמיליון שקלים, כחצי מהסכום הועבר לתשתיות והשאר לתפעול שוטף להחזקת המטופלים. בשנת 1994 – הוקצבו כ-2 מיליוני שקלים נוספים לתפעול. כל מטופל מתקצב על-ידי הרשות ב-2,400 שקלים בחודש. זה, פחות או יותר, מכסה את ההוצאות.

בחצי השנה הראשונה לתפקודו של הכפר פוטרו על-ידי מטה השכונות שני מנהלים ומונה מנהל שלישי, מר יאיר עמרם, בהסכמת שני הצדדים. אתה מודע לכך, כי הנושא עלה פעמים מספר גם בוועדת הכנסת למלחמה בסמים. מר יאיר עמרם הוא איש מקצוע והוא מונה בהסכמת שני הצדדים. בחודשים הראשונים לתפקודו החל הכפר לתפקד בצורה טובה ולעלות על דרך המלך, עד לפני שבוע. אני עצמי הייתי פעמים מספר בכפר, ראיתי מה קורה שם, המטופלים קיבלו טיפול טוב, יש אווירה טובה. התחלתי לראות אור בקצה המנהרה ב"זוהרים".

בחודש יוני שנה זו, בשל התערבויות חוזרות ונשנות של מטה השכונות – כשאני אומר מטה השכונות אני מתכוון לעמותת "זוהרים", זה אותו דבר; כאן קוראים להם עמותת "זוהרים" וכאן קוראים להם מטה השכונות, אין הבדל. הם החלו להתערב בעניינים מקצועיים יום יום, החליטו לשנות החלטות מקצועיות הקשורות בניהול שוטף של הקהילה, איימו על חיי המנהל ובני משפחתו. אני מצטער, אני מצטט דברים שאני חושב שנאמרו גם לך על-ידי מנהל הכפר. בעקבות כל הדברים האלה הודיע מר עמרם על התפטרותו, ורק לאחר הבטחה מפורשת של עמותת "זוהרים", שלא יתערבו עוד ויפסיקו לאיים, הוא חזר בו מהתפטרותו והמשיך לנהל את הכפר. לבחור הזה מגיע צל"ש. אם הוא החזיק מעמד כל כך הרבה זמן עם כל האיומים ועם כל מה שעושים לו בתוך הכפר, אני אומר שמגיע לו צל"ש. לא מגיע לו היום לשבת בבית, כי הנגמלים נשארו שם לבדם.

מחודש אוגוסט 1994 החלו שוב בעיות קשות בכפר, בשל גירעונות כספיים והתערבות בהחלטות מקצועיות של ניהול הכפר.

על אף הניסיונות החוזרים והנשנים לפעול למיסוד הכפר ולסייע בארגון פעולותיה של עמותת "זוהרים", בוצע רצף של פעולות הגורמות נזק רב הן בכל הנוגע לניהול המקצועי של הכפר והן במישור הכלכלי, ולפעמים זה גובל בעבירות על החוק. אני אומר כאן דבר חמור – עבירות על החוק. אביא דוגמאות מספר.

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, אני רואה לפי מספר העמודים שתהיה לנו בעיה. לך יש עוד חמש דקות לתשובה בנושא הזה. אני מבקש לא להתמקח על הזמן. יש לנו כללים וזהו.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אדוני היושב-ראש, זה הפך לנוהג קבוע, תמיד כשאני מדבר מעל הבמה אתה מודד לי את הזמן.
יושב כאן יושב-ראש ועדת הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

כל פעם אותו סיפור. אני לא רוצה את הוויכוח הזה כל פעם. יש לנו לוח זמנים, לפי התקנון.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

– – – אני מבקש לא לצעוק עלי.

אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת, האם אני מוגבל בזמן? אני מדבר בשם הממשלה.

היו"ר ש' וייס:

עשר דקות.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני שאלתי את חברי חבר הכנסת מירום. זה חוזר על עצמו בכל פעם שאני נמצא על הבמה.

היו"ר ש' וייס:

אני מעיר לכל מי שעובר על הזמן.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני שאלתי את ידידי חבר הכנסת חגי מירום: יש משהו בנוהל, שאומר שהממשלה מוגבלת בזמן?

היו"ר ש' וייס:

עשר דקות.

חגי מירום (העבודה):

יש הגבלה ששר משיב במשך עשר דקות, כפי שאמר היושב-ראש.

תפקיד היושב-ראש הוא מאוד לא נעים. הוא חברך ויחד עם זה הוא צריך – – –

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

נכון. גם התפקיד שלי.

היו"ר ש' וייס:

שלך נעים מאוד.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

תבדוק בפרוטוקולים. אין פעם שאני עולה פה לענות ואחרי דקותיים הוא לא עוצר אותי. אני אסיים את דברי, כי הנושא הזה הוא נושא כאוב.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, סגן השר בן-מנחם – – –

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

הנושא הוא כאוב ואני מבזבז פה עכשיו 20 דקות – – –

היו"ר ש' וייס:

אל תרים פה את הקול. זה הכול.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אתה רוצה שאני ארד?

היו"ר ש' וייס:

אני לא רוצה שתדד. תעשה מה שאתה מבין.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

עם כל הכבוד לך, תרשה לי לדבר – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מעיר לך כמו שאני מעיר לכל שר. זה הכול.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני לא שומע אותך מעיר כך לאחרים.

היו"ר ש' וייס:

אני מעיר למי שנחוצ. יש שרים שעולים ועונים במשך ארבע דקות.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אם לא תפריע לי, אדוני היושב-ראש, אני אסיים בחמש דקות.

היו"ר ש' וייס:

אני לא מפריע לך. אני נתתי לך עצה כי ראיתי שיש לך הרבה עמודים.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

את העצות אתה נותן לי כל הזמן. כבר הגעתי למצב שאני מעביר את כל הדברים לפרוטוקול.

היו"ר ש' וייס:

סגן השר בן-מנחם, אל תיצור חיכוך מלאכותי. מה שאני הערתי זה לא על חשבונך. אתה מחפש חיכוך קבוע.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אתה מחפש חיכוך קבוע, עם כל הכבוד לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

שום כבוד. אני לא רוצה ממך שום כבוד. תקפיד על התקנון.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

תרשה לי לדבר ואל תקטע אותי בכל פעם. ואל תוציא אותי מהריכוז.

היו"ר ש' וייס:

מיקח קבוע. אתה תדבר בדיוק לפי התקנון.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני אדבר בדיוק כמו שמותר לי לדבר על-פי החוקים. זה הכול.

היו"ר ש' וייס:

יש לך עוד חמש דקות. זהו.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אם אני אמשיך אחרי חמש דקות, תסגור לי את המיקרופון. אילולא הפרעת לי, הייתי כבר מסיים.

היו"ר ש' וייס:

תסלח לי, לא הבאתי את זמן השיחה בינינו בחשבון הזמן. זה על חשבוני.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

א.ק"י, עכשיו תוריד בבקשה את זמן ההפרעות – – –

היו"ר ש' וייס:

יש לך חמש דקות.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

א.ק"י.

היו"ר ש' וייס:

איזו אלימות.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אלימות? אתה עושה אתי אלימות קבועה ואתה מדבר על אלימות.

היו"ר ש' וייס:

דברי הבל.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני לא פרופסור ואני מבקש ממך, אל תמשוך אותי בפה. די, מספיק. אתה פרופסור ואני מעריך ומוקיר אותך. אל תעשה לי את זה באופן קבוע כשאני עולה לבמה.

היו"ר ש' וייס:

זה לא שייך לעניין, ותפסיק להפוך כל דבר לסכסוך פה. אקרא אותך לסדר, אם יהיה צורך.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אתה יכול לקרוא אותי לסדר. אתה הפכת את זה לנוהג קבוע כשאני עולה על הבמה.

היו"ר ש' וייס:

אני מעיר כשיש צורך. זה הכול.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אל תעיר לי כל פעם. אם הגעתי לעשר דקות ומשכתי זמן – תגיד לי שסיימתי את הזמן. אל תקטע אותי כל פעם במהלך הדיבור.

היו"ר ש' וייס:

יש לך עוד חמש דקות. זהו. שמעתי, סיפור קבוע.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני יכול להמשיך?

היו"ר ש' וייס:

אתה יכול להתחיל עכשיו את חמש הדקות האחרונות שלך.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

או.קיי., עד שאסיים. תוכל לעצור אותי אחרי חמש דקות; תסגור לי את המיקרופון.

היו"ר ש' וייס:

זו פשוט אלימות.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני מבקש ממך שוב, זו אלימות מבחינתך, אני מצטער להגיד לך את זה. אתה עושה זאת באופן קבוע. תבדוק את זה בפרוטוקולים. אתה מאשים את האחרים באלימות וזה בא מהיושב-ראש. זה לא קורה לי אף פעם עם שום יושב-ראש, אלא רק אתך באופן קבוע. פעם אחת תירגע ותהיה מנומס גם אלי, כפי שאתה מנומס אל השרים שלך.

היו"ר ש' וייס:

אני מנומס אל כולם.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

מאה אחוז. אני לא רוצה את ההפרעות שלך.

היו"ר ש' וייס:

אתה תפעל לפי התקנון ונגמר.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני מעיר לך, כי זה כבר הגיע – – –

היו"ר ש' וייס:

ההערות שלי נגמרו. זה הכול.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

הגיעו מים עד נפש אתך. תבדוק בפרוטוקולים ותשאל את הקצרות אם זה לא חוזר על עצמו באופן קבוע אתך. כל פעם אתה מעיר לי. עוד לא התחלתי לדבר ואתה מתחיל עם ההערות שלך. מספיק עם זה.

היו"ר ש' וייס:

דבר.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

חברי הכנסת, חבר הכנסת איתן, בניגוד להחלטת הרשות, ובסיכומים שהיו עם שר האוצר בשנה זו, שנת 1994, ההחלטות היו שיש לקלוט בכפר בשלב הראשון 40 מטופלים, כי אנחנו עושים זאת בשלבים ואי-אפשר לקלוט 70-80 במכה. אחרת זה מפריע לטיפול. הכפר הגיע מהר מאוד למצב שיש בו כ-75 מטופלים. באו קבוצות של מטופלים, נכנסו, הפריעו לפעולה של הכפר, אבל אף אחד לא חזר הביתה. הצוות המקצועי הצליח, בשיניים, להחזיק את האנשים. יש שם קבוצה של 75 איש, שמקבלים טיפול טוב, עם אנשי מקצוע, וזה למרות סיכומים שהיו. לא סגרנו את הכפר. קיבלנו אנשים נוספים, והיתה פה אוטומטית חריגה תקציבית גדולה מאוד. אבל לא רצינו לפגוע באותם אנשים שרוצים להיגמל.

בניגוד לחוק, לא הועברו כספי עובדים מספר לביטוח הלאומי ולמס הכנסה, אף שהעמותה קיבלה כסף למשכורות לאותם עובדים. כלומר, הם קיבלו את המשכורת, אבל הכספים לא הגיעו אל מי שהיו צריכים להגיע על-פי חוק. משהו קורה פה.

הלאה. אני מצטט דברים שקיבלתי מהרשות למלחמה בסמים. מנכ"ל "זוהרים" איים על כמה עובדים סוציאליים איומים חמורים, ואני לא רוצה לקרוא את מה שכתוב פה, כמו: לחתוך פנים ולעשות כמה דברים. הוא השמיע איומים חמורים מאוד כלפי עובדים סוציאליים, שנותנים את נשמתם לאותם אנשים, לאותם נגמלים.

יושב-ראש אגודת ידידי הכפר, בהיותו סמנכ"ל בכפר, נתן הוראה להעביר כספים של נגמלים – כספים שמיועדים לשק"ם, לסיגריות ולדברים קטנים, כמו שקורה בכל כפרי הגמילה – לעמותת ידידי כפר "זוהרים". עמותת הידידים מממנת משכורת דרך הרשות. תפקיד ידידי כפר "זוהרים", ידידי כפר מלכישוע וידידי הרשות למלחמה בסמים הוא להביא כסף לכפר ולא להיפך, להוציא כסף של מטופלים למקורות אחרים; להקים עוד מרכז יום בירושלים ולעשות דבר שני ודבר שלישי. הדברים האלה הם בניגוד לחוק, ולא רק שהם לא עוזרים, אלא גם צריך לממן משכורות קבועות של אנשים שלא עושים כלום.

נצבר גירעון יוצא דופן בשיעור של כ-900,000 שקל. זה הרבה כסף. זה כסף של המדינה. הדוח הכספי הוגש על הקצה. קיבלתי לפני ימים מספר את הדוח. לדוגמה, ראיתי שם שרק בגין הוצאות פלאפון יש סכום של 92,000 שקל. 92,000 שקל פלאפון, מה קרה? ב-92,000 שקל יכולתי להחזיק שם עוד עשרה אנשים תקופה ארוכה.

זה שהם מתערבים באופן קבוע בכל הנעשה בכפר – אמרתי זאת, ואני חוזר ומדגיש זאת. אמרתי: הם עושים דברים שלא ייעשו. יש חוק ויש סדר.

על הצוות המקצועי נכפו מטופלים, אף שעל-פי חוות דעתם הם לא התאימו כלל לכפר. אבל באו והחליטו שאלה האנשים שיהיו פה.

קרה דבר חמור נוסף, וגם פה אני רוצה תיקון בחוק. דיברתי עם שר המשפטים. לקחנו את שר המשפטים דוד ליבאי, שיושב כאן, לכפר מלישו. מה שקורה הוא שהם הולכים לבתי-משפט, באים עם אדם שיש לו משפט ואומרים: לאיש הזה אנחנו אחראים, אנחנו לוקחים אותו לכפר "זוהרים". השופט מקבל זאת, כי זו עמותת "זוהרים", זו עמותה רצינית. האיש ההוא עוד מקבל על-תנאי, יוצא לטיפול ולא מגיע כלל לכפר "זוהרים". משהו קורה פה בדרך. אסור שיקרו מקרים כאלה. אני לא בית-משפט. אם אדם עשה עבירה – בית-המשפט יקבע, או הרשות למלחמה בסמים, באישור משרד המשפטים, תמליץ שהוא יוכל לבוא, בהמלצה, לבית-המשפט. אבל לא כל אדם יוכל לבוא לבית-המשפט, לעשות מזה "ביזנס", ויוציאו אנשים. מאין לי לדעת מה קורה שם? אולי האדם משלם קצת כסף, יוצא מבית-המשפט ולא מגיע לגמילה? נעשים פה דברים חמורים ביותר ועוברים על החוק.

אני רוצה להגיע לסיום, כדי שלא לעבור את חמש הדקות. תראה, קורים שם הרבה דברים שלא צריכים לקרות. מה שלי חשוב, וזה עומד מול עיני, אלה אותם נגמלים שנמצאים במקום. אני הוריתי למנכ"ל הרשות למלחמה בסמים, לפי ההסכם שישנו – וההסכם אומר שבמקרה של ויכוח בין הצדדים יהיה בורר – להפעיל מייד בורר, כדי לבדוק מה קורה שם. הנגמלים נשארו במקום. נשארו אתם שני מדריכים אקס-נרקומנים, שבשיניים מחזיקים אותם 75 אנשים. אין אינטרס לפגוע בהם. אמרתי לבני ארד שהוא לא יקצץ שקל אחד מהאוכל ומהטיפול המגיעים לאותם אנשים. הם ימשיכו לקבל את מה שמגיע להם, כי הם הפכו להיות קורבנות של קבוצות פוליטיות כאלה או אחרות, שמשתמשות בהם להפגנות נגד קיבוצים ונגד מושבים.

בסך הכול אלה אנשים מסכנים, שנמצאים שם חודשים מספר, כשסוף סוף הם רואים אור בעיניים. אבל רוצים להשתמש בהם. אני אוסר על כך. אמרתי שהם לא יצאו. אני לא רוצה שהם יצאו. אני רוצה שהם ימשיכו לקבל את הטיפול במקום, כל עוד לא מפריעים להם מבחוץ.

יש גבול להתעללות מכל סוג שהוא. אני נגד מתן אפשרות לחתול לשמור על החלב. אני אומר דברים חמורים, אבל אני בעד סדר. זה מוסד שמדינת ישראל, הרשות למלחמה בסמים והכנסת מאשרות לו תקציבי מדינה לטיפול. אני רוצה שהכסף הזה, המיועד לאותם נרקומנים נגמלים, לרופאים ולאנשי המקצוע, יגיע אליהם. את החוק לפיקוח על מוסדות גמילה חוקקה הכנסת הזאת. אתה יודע זאת, אדוני יושב-ראש הוועדה למלחמה בסמים. כפר "זוהרים" חייב לפעול על-פי חוקי מדינת ישראל, תחת חוק הפיקוח על מוסדות גמילה.

אני רוצה לסכם ולהבטיח לך דבר אחד. אני יודע שבשבוע שעבר הם היו אצלך. אני יודע שאתמול נפגשת עם משה לוי, יושב-ראש הרשות, עם המנכ"ל ועם מנהל המוסד. ביקשתי ממנו לבוא ולדווח לך על כל מה שנעשה בכפר. אני מבטיח דבר אחד מעל במת הכנסת: לא אקצץ כהוא זה בתקציב המיועד ישירות לנגמל. הם לא יהפכו קורבנות של קבוצות כאלה או אחרות; לא של הממשלה, לא של עמותת "זוהרים" – מטה השכונות, ולא של גוף אחר. כל עוד אנחנו יכולים, נעשה זאת.

אני ביקשתי יותר מכך. ביקשתי מבני ארד להציב שמירה על המקום, או על-ידי משטרת ישראל או על-ידי חברת שמירה, כדי לתת לנגמלים ולמדריכים שלהם לפעול בשקט. לא נעצור להם את אספקת האוכל, לא נעצור להם את הטיפולים, לא נעצור להם שום דבר, כל עוד אנחנו יכולים. אבל ממך אני מצפה שתעזור לנו, כיושב-ראש הוועדה, למסד את המוסד. ברגע שעמותת "זוהרים" תודיע על התנתקות מהנושאים המקצועיים ומכפר "זוהרים" – אני מבטיח לך שנמצא יחד את הכיסוי לגירעונות האלה. זו לא הבעיה. הבעיה שלי היא, שאם אנחנו נכסה היום את הגירעון, מה יהיה בעוד שנה? יהיו לנו יותר גירעונות. אני רוצה לעבוד ביחד עם הרשות, יחד עם הוועדה למלחמה בסמים. נכניס אותם לפיקוח על-פי חוק, נטפל בהם, וברגע שהם יתנתקו – ביחד נמצא את הדרך להפוך את הכפר הזה לכפר מצוין, כמו מלכישוע, כמו אילנות, תחת פיקוח המועצה האזורית, עם נציג משרד הבריאות, עם נציג משרד העבודה והרווחה, עם נציג הרשות למלחמה בסמים, עם אנשי מקצוע, כדי שסוף סוף אותם נגמלים יפסיקו להיות קורבנות קבועים של הגוף הזה, שכל הכוח שלו הוא לעשות הפגנות, ומדי פעם להופיע פה אצלך, או אצל כל חבר כנסת, ולהראות עצמם כמה הם מסכנים. עלי זה לא מקובל.

אני אומר דברים חמורים, אני אומר דברים קשים. אני מציע לך פה, שנעבוד בשיתוף. בוא נמצא את הדרך יחד, אבל הכול על-פי חוקי מדינת ישראל, תחת פיקוח, לפי חוק הפיקוח על מוסדות גמילה. נמצא דרך לכסות את הגירעון. אמרתי להם: תצאו, לכו לנושא אחר. הגענו אתם לסיכומים, וברגע האחרון הם שוב ברחו מהסיכומים. אנחנו לא בור בלי תחתית. יש גבול לכל תעלול, ולנושא הזה נעשה סוף. יהיה סדר. הכפר ימשיך להיות כפר. אני בעד זה שהכפר ימשיך לפעול. אני נגד סגירת הכפר. אני בעד המשך הפעילות של הכפר, אבל עם אנשי המקצוע ובשיתוף פעולה של הכנסת, של הממשלה ושל הרשות למלחמה בסמים.

אני מבקש ממך להסתפק בדברים האלה, וביחד, בעזרת השם, נגיע למצב שהכפר הזה יהיה כפר ככל הכפרים האחרים. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חבר הכנסת רפאל איתן, אתה מסכים להסתפק בהודעה ונעתר לקריאה לשיתוף פעולה בין הוועדה לבין הממשלה בלי דיון נוסף?

רפאל איתן (צומת):

אני מסכים.

היו"ר ש' וייס:

בסדר גמור.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים לשאלות ותשובות. סגן שר הבינוי והשיכון ישיב עליהן.

כביש גישה ליישוב אשכולות

חבר הכנסת א' גולדפרב שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

היישוב אשכולות שוכן בשטח המועצה האזורית בני-שמעון, והגישה אליו היא דרך שביל משובש.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא נסלל כביש גישה ליישוב, בהתאם לתוכנית המתאר, כחלק מהכביש שיקשר את כביש קריית-גת-שקף לכיוון צומת שוקת?

2. ביישוב הוכשרו לבנייה כמה עשרות מגרשים, אך בפועל הם עומדים ללא בנייה. מה יעשה משרדך בנושא?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כביש גישה לאשכולות – כביש הגישה ליישוב אשכולות תוכנן ובוצע מדרך 60 (תל-שוקת-דאהריה) ולא מכיוון קיבוץ להב.

כביש האורך מדרך מס' 31 דרך שומריה ושקף אינו מופיע בתמ"א 3.

הכביש המקשר בין להב לשומריה הינו כביש גישה ליישוב שומריה, והמשכו לכיוון שקף הוא כביש ביטחון חקלאי, שלא באחזקת מע"צ.

הכביש המחבר את היישוב אשכולות לכביש להב-דביר נסלל שלא בידיעת מע"צ ואישורה.

כביש מס' 325 העתידי, העובר מקיבוץ להב דרך אשכולות, נמצא אומנם בתוכנית מתאר ארצית, אך אינו נכלל בתוכנית החומש של מע"צ.

2. מגרשים לבנייה – הסוכנות היהודית תעביר בימים הקרובים 15 אשקוביות, אשר יוצבו על המגרשים הנ"ל.

התשתיות לאשקוביות יבוצעו על-ידי משרד הבינוי והשיכון עוד בשנת התקציב 1994.

העלאה בדמי החכירה שמשלמים קשישים למינהל מקרקעי ישראל

חבר הכנסת י' שמאי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

בימים אלה קיבלו קשישים רבים המתגוררים בגבעתיים הודעה, כי מינהל מקרקעי ישראל העלה את דמי השכירות בעבור דירותיהם מכ-75 ש"ח לשנה ל-350 ש"ח.

ברצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע להחלטה זו, והאם נתקבלו החלטות דומות לגבי מקומות אחרים?

2. האם יפעל משרדך להחזיר את הכספים שנגבו מעבר לגובה האינפלציה השנתית?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. דמי החכירה על-פי הסכם עם החוכרים הם בשיעור 2% שנתי מערך הנכס על-פי שומה, כשהמינהל גובה בפועל רק 2 פרומיל.

התוספות שנדרשו באו משום עדכון השומה, אבל נשארו ברמה של 2 פרומיל, ומכאן שלא נגרם עוול.

עם זאת, מנהל מינהל מקרקעי ישראל הופיע לפני שבועות מספר בפני ועדת הכלכלה של הכנסת והודיע, כי שר הבינוי והשיכון ושר האוצר הנחו את המינהל לבצע שינוי כללי בנושא זה ולפעול להיוון אטרקטיבי של כל הנכסים בבנייה רוויה, ובכך ליצור מוטיבציה בקרב האוכלוסייה להיוון הדירות או להקפאת תשלום דמי החכירה עד להיוון.

ההצעה החדשה תונח בפני מועצת מינהל מקרקעי ישראל בישיבתה הקרובה.

כללי חישוב הזכאות למשכנתה

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

זוגות צעירים רבים התלוננו בפני על כך, שבהיות שני בני הזוג בנים למשפחות קטנות, ואף שהכנסותיהם נמוכות, הניקוד הניתן להם נמוך ולכן גם המשכנתה נמוכה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא ישונו כללי חישוב גובה המשכנתה כך שנוסף על הקריטריונים הקיימים – יוכנס גם הקריטריון של הכנסות המשפחה הצעירה או הבודד הזכאי?

2. האם יושוו המשכנתאות הניתנות לזוגות צעירים, ילידי ישראל, למשכנתאות הניתנות לעולים מחבר העמים?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בעבר היוותה ההכנסה אחד ממרכיבי הניקוד לקביעת הזכאות. הניסיון שהצטבר מכך הביא לביטול מרכיב זה מהטעמים הבאים:

התברר כי אין מתאם בין גובה הניקוד שנצטבר לבין ההכנסה, דהיינו ההכנסה לא היוותה גורם מנבא לגבי מצבו הסוציו-כלכלי של הזכאי.

לזוגות צעירים בתחילת דרכם בשוק העבודה יש הכנסות נמוכות, כאשר לא ניתן לנבא מהי תוחלת עליית ההכנסה. כך, למשל, הן אקדמאי בתחילת דרכו והן פועל ייצור מקבלים שכר הנמוך מהממוצע במשק, בעוד הנתונים מצביעים על כך שלאורך זמן יעלה שכרו של האקדמאי.

יש קושי רב בקביעת רמת ההכנסה בפועל של זכאים, הן ביחס לעצמאים, קביעה שכידוע גם לשלטונות המס יש קושי בה, והן ביחס לשכירים, שכן ניתן להימנע מעבודה בשעות נוספות, אש"ל, תשלומי אחזקת רכב וכו'.

כאמור, נוכח האמור לעיל בוטלה ההכנסה כמרכיב בניקוד.

2. השוואה בין המשכנתאות הניתנות לעולים לבין אלה הניתנות לזוגות צעירים העלתה את הממצאים הבאים:

ביישובי הפיתוח זהות המשכנתאות הניתנות לזוגות צעירים לאלו הניתנות לעולים.

הסיוע הניתן למשפחות חד-הוריות עולות וישראליות זהה.

מעבר לאמור לעיל, קיים קושי בניתוח מצבם הסוציו-כלכלי של העולים ודירוגם בהתאם לכך, שכן מדובר במשקי בית הסובלים מאותן בעיות: ארץ חדשה, שפה חדשה, תרבות חדשה, הסבה מקצועית וכו'.

לנוכח זאת זכאיות משפחות העולים לסיוע אחיד של 97,000 ש"ח, מזה 25,000 מענק. לעומת זאת, הזוגות הישראליים מדורגים על-פי טבלת ניקוד שבה באים לידי ביטוי הגורמים המנבאים את מצבו הסוציו-כלכלי של הזוג לאורך זמן. בהתאם לכך הסיוע הניתן לכ-60% מהזוגות הצעירים נמוך מזה הניתן לעולים, בעוד הסיוע הניתן לארבעת העשירונים התחתונים זהה או עולה על זה הניתן לעולים.

כביש עוקף-יריחו

חבר הכנסת י' ונונו שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

צה"ל הבטיח לסלול כביש עוקף-יריחו כדי להקל על הנוסעים לבקעת-הירדן, לבית-שאן ולצפון הארץ. עד עתה לא בוצעו שינויים במקום.

ברצוני לשאול:

1. האם עומד המשרד לסלול את הכביש כפי שהובטח?

2. מה הוא לוח הזמנים לביצוע העבודה?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מייד עם קבלת ההחלטה על ביצוע כביש עוקף-יריחו נכנסה מע"צ להילוך גבוה של תכנון הכביש וביצעו.

סלילת הכביש מתבצעת בהליך מואץ ומזורז בשלושה שלבים בו-זמנית, כאשר סלילת קטע א', באורך 2.5 ק"מ, הושלמה, וקטע ב', באורך 3 ק"מ, עד ההתחברות עם כביש גדר המערכת, יושלם בעוד כשבועיים.

לפני כחודש הוחל בפריצת קטע ג', באורך 10 ק"מ (כיום מתבצעות בו עבודות עפר) – קטע זה מהווה את המשכו של הכביש עד לנקודת החיבור עם כביש 90 בסמוך לבית-הערבה והוא מחייב בניית שלושה גשרים: גשר נחל ואדי-קלט, גשר נחל נעימה וגשר נחל חוגלה. לוח הזמנים לסיום סלילת קטע ג' בשלמותו, לרבות שלושת הגשרים – מאי 1995.

כשלב ביניים, עד להשלמת קטע ג' בכביש החדש, בוצעו שיפורים (הרחבת שוליים, תיקוני אספלט, מעבירי מים וכו') בכביש גדר המערכת הקיים, מקטע החיבור של שלב ב' עד החיבור עם כביש 90 ליד בית-הערבה, וזאת במטרה להעלות את רמת הבטיחות והנסיעה בו.

2. מע"צ פועלת בצורה אינטנסיבית ומואצת להשלמת עבודות סלילת הכביש כמתוכנן במאי 1995.

עדכון משכנתאות לזכאים

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

לאחרונה לא עודכנו המשכנתאות לזוגות צעירים ולנזקקי דיור, וזאת בתקופה שמחירי הדיור עולים ללא הרף.

ברצוני לשאול:

1. מתי יעודכנו תעריפי המשכנתאות ובאיזה שיעור?

2. מה תעשה הממשלה כדי לבלום את עליית מחירי הדיור?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כ-50% מעסקות רכישת דירות במשק מתבצעות על-ידי זכאי משרד הבינוי והשיכון, בעיקר זוגות צעירים ועולים חדשים.

בשוק הדיור כיום, במצב של היצע דירות נתון, עדכון סיוע כוללני יביא באופן מיידי לעליית מחירי הדירות, ובחשבון סופי לא ישפר את מצבם של הזכאים, וזאת עד להגדלת היצע הדיור הצפוי כתוצאה מהשיווק המסיבי של הקרקעות השנה ובשנת 1995.

עם זאת מעדכן משרדנו באופן נקודתי את הסיוע לקבוצות חלשות, כמפורט להלן:

באוקטובר 1993 עודכן הסיוע למשפחות חד-הוריות בשיעור של 20%. בספטמבר 1994 עודכן הסיוע לתושבי אתרי הקרוונים. ניתנה תוספת סיוע של 100,000 ש"ח מעבר לזכאות הבסיסית. בנובמבר 1994 יעודכן הסיוע לזכאים המתגוררים בשכונות שיקום המרחיבים את דירתם, בשיעור של 33%.

2. הממשלה נוקטת מדיניות שיווק קרקע אגרסיבית במטרה להגדיל בצורה משמעותית את היצע הדירות הנבנות, ובכך להגיע לבלימה של עליית מחירי הדירות.

בנוסף יצרה הממשלה כמה מסלולי בנייה המיועדים בעיקר לזכאים, שבהם קיים פיקוח על מחירי הדירות המשווקות, והבטחת היצע מספיק של דירות קטנות יחסית, בשטח של עד 80 מ"ר, באזורי הביקוש.

מבני ציבור בשכונה חדשה בירושלים

חבר הכנסת א' ורדיגר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

נמסר לי, כי במקביל לבניית כ-2,000 יחידות דיור עבור הציבור החרדי ברכס שועפאט בירושלים, לא בונים מבני דת, חינוך וציבור.

המקום עומד להתאכלס בתוך חודשים מספר.

ברצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן – מדוע לא נבנים מבנים שיענו על דרישות האוכלוסייה שתעבור לגור במקום?

3. מה ייעשה על מנת שמבני דת, חינוך וציבור ייבנו ללא דיחוי?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. בשנים 1989-1992 נבנו ברחבי הארץ ביוזמת המשרד ומטעמו כ-100,000 יחידות דיור. בצד בנייה מסיבית זו, וכן נוסף על בנייה שהופעלה בשנתיים האחרונות ברכס שועפאט, התקציבים שהועמדו לרשות המשרד בגין הפעלת מוסדות ציבור היו זעומים ביותר, ונוצר מצב שבו בכל השכונות שהוקמו בבנייה הנ"ל ואוכלסו קיים מחסור גדול במבני ציבור.

3. בתוכנית העבודה לשנת 1995 נתחיל להפעיל ו/או לממן מוסדות עבור הבנייה הנ"ל. אנו תקווה להמשך הפעילות בשנים 1996 ו-1997.

מודגש בזאת, כי היקף הפעילות בבניית המוסדות הוא פונקציה של גודל התקציב שיאושר למטרה זו בשנים 1995-1997.

עם זאת יש לציין, כי האחריות למבני חינוך היא בידי משרד החינוך והתרבות.

פתרון בעיות מחוסרי דיור באילת

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

מנתונים שהגיעו לידי ידוע לי, כי ביום 27 באפריל 1994 נערכה פגישה בין עובדי משרד לבין נציגי חסרי הדיור באילת. בפגישה זו נתקבלו שש החלטות, שתכליתן פתרון בעיותיהם של מחוסרי הדיור באילת. סיכום הפגישה הועלה על הכתב על-ידי מנהל אגף האכלוס מר ישראל שוורץ.

ברצוני לשאול:

1. כיצד מתקדם יישום ההחלטות שנתקבלו באותה ישיבה?
2. האם אכן קיבלו תושבי אילת חסרי הדיור את הזכות להשתתף בתוכנית "בנה ביתך", בכלל זה באתר שחמון?
3. האם נבחנה זכאותן של משפחות חד-הוריות לסיוע מוגדל בשכר דירה, ואם כן – לכמה נקבעה הזכאות?
4. האם הוקמה ועדה מיוחדת לבדיקת בקשות סיוע של גרושים וגרושות שנישאו מחדש?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. תושבי אילת זכאים חסרי דיור על-פי הגדרת משרדנו, לרבות דיירי "עמידר" תושבי המקום, יהיו זכאים להשתתפות בתוכנית "בנה דירתך", בכלל זה באתר הבנייה שחמון. המכרז באתר הבנייה התפרסם והחלה הרשמת זכאים לפני כשבוע.

משפחות חד-הוריות חסרות דירה על-פי הגדרת משרדנו המתקיימות מהבטחת הכנסה זכאיות להשתתפות מוגדלת בשכר דירה, בסכום העומד כיום על 810 ש"ח לחודש.

4-3. הוקמה ועדה מיוחדת לבדיקת בקשות לסיוע של תושבי אילת, לרבות בעלי דיור לשעבר גרושים וגרושות שנישאו מחדש. בוועדה ניתנו פתרונות מסוגים שונים ל-35 משפחות ויחידים.

משרדנו המליץ בפני הבנקים למשכנתאות על פריסת חובות של בעלי דירות שצברו חוב פיגורים והם מתקשים בהחזרים. גרושים וגרושות שוויתרו על דירתם בהסכם הגירושין ללא תמורה, זכאים לקבלת סיוע בדיור כחסרי דירה, והם מטופלים בהתאם.

השכרת דירות של "עמידר" בעפולה

חבר הכנסת י' ביבי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב בחשוון התשנ"ה (27 באוקטובר 1994):

פנו אלי 20 משפחות דתיות הטוענות כי יש דירות ריקות בשכונה "עפולה הצעירה". הן שייכות לחברת "עמידר" ונועדו להשכרה לעולים חדשים, לנכים ולקשישים. הם מבקשים לשוכרן בשכר דירה מלא, אולם "עמידר" טוענת שרק לשר השיכון הסמכות לשנות את ייעודן.

ברצוני לשאול:

1. האם הטענות הנ"ל נכונות?

2. האם יסייע משרדך למעוניינים לגור בדירות הנ"ל? כיצד?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הדירות הריקות בשכונה "עפולה הצעירה" הועברו למשרד הקליטה לאכלוס בתנאי שכירות למשפחות חד-הוריות, לנכים ולקשישים, וזאת בהתאם להחלטת הממשלה לייעד כ-8,000 יחידות דיור בשכירות לאותם יעדים ברחבי הארץ.

עם זאת, למשרדנו מלאי דירות המתפנות בשכונות אחרות, והן מיועדות למשפחות חסרות דירה.

2. בעקבות הפנייה הביע המשרד את הסכמתו להקצות דירות למשפחות חסרות דירה מקרב הקבוצה, כאשר המשרד יאתר בתיאום עם נציגי המשפחות דירות סמוכות זו לזו.

תהליך בחירת הדירות למשפחות חסרות דירה מתבצע בימים אלו.

כביש עוקף-מכבית

חבר הכנסת רע' כהן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ט בחשוון התשנ"ה (3 בנובמבר 1994):

הכביש המחבר את פתח-תקווה עם גת-רימון חוצה את היישוב מכבית, כשהוא עמוס בכלי רכב.

הדבר מסכן את התושבים אשר מתקשים לעבור כביש צר זה.

ברצוני לשאול:

1. קיימת תוכנית לסלילת כביש עוקף-מכבית. מדוע לא יצאה זו לפועל?

2. האם יואצו הליכי אישור סלילת הכביש?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. התכנון המוקדם של הכביש הסתיים זה כבר ובחלק ניכר מהכביש הסתיים גם התכנון המפורט.

תכנון הכביש בהליכים הסטטוטוריים הקבועים: באישור תב"ע – תוכנית בניין ערים – ומתן תוקף לתוכנית.

למע"צ אין אפשרות להשפיע על הליכים אלה, במיוחד לנוכח הרגישות הנופית הגבוהה של הכביש, העובר באזור מגורים צפוף.

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

סגן השר ישיב על שאלת בעל-פה מס' 384, של חבר הכנסת יוסי כץ, בנושא: הזנחה בגבעת-רם. חבר הכנסת יוסי כץ יקרא בפנינו את השאלה.

הזנחה בשכונה גבעת-רם

יוסי כץ (העבודה):

בביקור שערכתי בגבעת-רם שליד קריית-אתא התברר לי שהשכונה מוזנחת וסובלת ממצוקת פיתוח כדלקמן: א. כביש גישה אינו סלול; ב. מדרכות פגומות; ג. זבל, אשפה וערמות פסולת ועפר פזורים על המדרכות ועל הכבישים.

ברצוני לשאול:

1. האם ידועים הדברים למשרד?

2. על מי מוטלת האחריות להזנחה?

3. האם העביר משרד השיכון לגורם אחר את אחריותו לפיתוח?

4. מה ייעשה על מנת לפתור את המצוקות לפני החורף?

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, תשובתך. אגב, בשאלתא הזאת יש 59 מלים. אני מבקש 40 מלים, זהו. אני מבקש מסגנית המזכיר להקפיד על זה למרות התקלה שהיתה לנו בשבוע שעבר. לא להפוך את התקלה לנורמה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת יוסי כץ – א. כביש הגישה סלול בשכבת אספלט ראשונה. נחתם חוזה להשלמת הצומת עם כביש מס' 780 ושכבה סופית עם חברת דן. צו התחלת העבודה הינו מ-8 בנובמבר 1994; זמן ביצוע – שמונה חודשים, זמן משוער לסיום – יולי 1995.

ב. המדרכות באזורים שאוכלסו הינן בביצוע וטרם הושלמו. עם מסירת העבודה יושלמו כל התיקונים. מועד גמר משוער – פברואר 1995.

ג. זבל ואשפה נערמים עקב סירוב עיריית קריית-אתא להעמיד מכולות לפינוי. חומרי פסולת על המדרכות נערמים על-ידי הדיירים העושים שיפוצים ותוספות בבתים. מחוץ לאזורים המאוכלסים, חומרי הבנייה הם באחריות החברות הבונות.

ד. האתר נמצא בשלבי בנייה שונים ובחלקים גדולים הוא טרם מותאם לאכלוס. האכלוס הקיים התבצע בצו בית-המשפט לפני השלמת העבודות. כל האתר נמצא בשלבי בנייה שונים, ורק עם השלמת כל יחידות הדיור ניתן יהיה למסור סופית את הפיתוח ליזם.

ה. האחריות לפיתוח חלה על משרד הבינוי והשיכון, והוא מתבצע בהתאם לפרוגרמה.

ו. משרד הבינוי והשיכון עושה את כל המאמצים הדרושים על מנת להשלים את עבודות הפיתוח בעדיפות ראשונה באזורים המאוכלסים, כ-140 יחידות דיור מתוך 840 יחידות דיור.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת יוסי כץ. אחריו – חבר הכנסת דוד מגן.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני סגן השר, מאחר שביקרתי במקום אני יכול לומר לך, שהעבודות הן עבודות דחופות מאוד. המצב בחורף הקרוב יהיה קשה, ואני הייתי מצפה ממשרדך להשקיע מאמצים גדולים עוד לפני החורף כדי לתקן את הפגמים הדחופים ביותר.

הייתי מבקש ממך לפגוש את נציגי התושבים כדי שהם יצביעו בפניך על הדברים שהמשרד יכול לבצע כבר בימים הקרובים, וכך יימנע מצב שבו הם יחכו עד יולי 1995 או עד אותו מועד שנקבת בתשובתך.

היו"ר ש' וייס:

גבעת-רם או גבעת-ראם?

יוסי כץ (העבודה):

משחקי לשון.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

נכבדי סגן השר, עוד בטרם השיבות, תיארתי לי שתופעה הנפוצה בחבלים אחרים של המדינה נכונה לאותו אזור, כאשר יש ריב רשויות, במקרה הזה העירייה ומע"צ, שהכביש הוא באחריותה.

אני חייב לומר כי חבר הכנסת יוסי כץ לא נמנה עם סיעתו של ראש עיריית קריית-אתא. כידוע, דוד ראם הוא איש הליכוד ויוסי כץ הוא ממפלגת העבודה, וחזקה על חבר הכנסת יוסי כץ שאילו איש

הליכוד לא היה ממלא את תפקידו כראוי, הוא היה תוקף את עיריית קריית-אתא. כאן ברור בפירוש שהנושא נמצא בתחום מע"צ, ומי שצריך לטפל בעניין הזה הוא משרד הבינוי והשיכון ולא העירייה.

אשר על כן אני הייתי מציע, אם אתם נתקלים בקשיים, אפשר ליזום ועדה שתמליץ על שינוי גבולות השיפוט של העירייה ובכך לפתור את הבעיה. אם אינכם מוכנים לעשות זאת, אחזו את השור בקרניו וטפלו בנושא.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני סגן השר, תשובתך המרוכזת.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

חברי חבר הכנסת דוד מגן, אני צריך לתת תשובה לגבי זבל, אשפה וערמות פסולת. אמרתי שהעירייה צריכה לשים שם מכולות מספר כדי שיהיה מקום לשפוך בו את הזבל הזה, כי על-פי החלטת בית-המשפט, חלק מהתושבים גרים שם לפני שהושלמו בשכונה כל עבודות התשתית.

אני לא מעורה בהחלטת בית-המשפט, אבל יש החלטה כזאת, לכן חלק גרים באזור שהוא נבנה, לא אזור של סיום בנייה.

יש לנו בעיות באתרים עם תשתיות, עם אותו יזם שצריך לפתח, ויש לנו הצרות האלה במקומות רבים.

מה שאני מוכן פה להציע לחבר הכנסת יוסי כץ הוא, שבשבוע הבא יזמן אלי את הוועד, ובכל מה שקשור אלינו ננסה לטפל מיידית במהלך החורף, ונראה אם אנחנו יכולים להזיז משהו. נעשה הכול כדי לזרז את הפעולות התלויות בנו. גם אם יש דברים אחרים, אני מוכן לפנות לראש העיר, ובמה שתלוי בו – שיעשה זאת.

אני לא בא להטיל פה שום אשמה פוליטית, כי העירייה פשוט צריכה לעשות את החלק שלה, וזה חלק קטן. רוב הגורמים נוגעים אלינו – מע"צ, כבישים ופיתוח. אבל החלק הקטן הזה, אם צריך לשים שם כמה מכולות, נפנה לראש העיר שישים כמה מכולות כדי להקל את המצב, שלא יהיה זבל ברחובות. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אדוני סגן השר, בקשר לתקרית בינינו אני רוצה להעיר הערה. שלא ייווצר, חלילה, רושם שיש פה איזו אפליה, אני רוצה להסביר את העניין.

ועדת הכנסת קבעה זמנים מדויקים לתשובות שרים. היום התקיים עוד הפעם דיון בוועדת הכנסת, והושמעה טענה קשה מאוד כלפי יושבי-ראש ישיבות, שאינם מקפידים על הזמנים. אני מקפיד על הזמנים.

כשאני ראיתי את סגן השר, ואני מרשה לעצמי להגיד: את חברי אלי בן-מנחם, כי אין שמחה משפחתית שלו שאני לא אתו – ראיתי את ההופעה הטיפוסית שלו, שהיא נוגעת ללב. הוא מכין את התשובות לבד. הוא עושה את זה בכתב יד, וזה טוב, לא פקידים מכינים לו. לכן הוא להוט ורוצה לבטא את כל דבריו. אני ראיתי אצלו שמונה עמודים, ותיכף בהתחלה אמרתי לו, כדי שיבנה את נאווו כך שבסוף לא יעמוד במצב שדבריו ייקטעו בראשית נאווו.

אין כאן שום אפליה, ולא צריך להרים עלי את הקול, אין שום סיבה. אני פשוט מקפיד על התקנון. בחוקים אין הגבלת זמן של השרים. אני מקווה שתהיה. אנחנו תכננו היום גם את זה. זה כל הסיפור, ולא צריך לחוש כאילו אני מנסה להפלות בין שר לשר; שום אפליה. אני פשוט מקפיד על הזמן.

הצעה לסדר-היום

הקמת מכללה טכנולוגית ביישוב אעבלין

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להמשך סדר-היום שלנו. האם סגן שר החינוך אתנו כאן? רבותי, אנחנו עובדים ככנסת. יבוא, מה טוב. לא יבוא, נעביר את ההצעה לאן שצריך, לוועדה המתאימה.

חבר הכנסת אסעד אסעד בנושא: הקמת מכללה טכנולוגית ביישוב אעבלין – הצעה מס' 5387. בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

בלי נוכחות – – –

היו"ר ש' וייס:

כן. לכנסת יש מידה מסוימת של אוטונומיה. אנחנו הזמנו את השרים. יבואו, טוב. לא יבואו, נעשה כהבנתנו. זה הכול. אנחנו נעביר את זה לוועדה הנוגעת בדבר, שאתה בוודאי תרצה בה.

אני רוצה להודיע לכם, חברי הכנסת, שאנחנו מקיימים דיונים. השרים מוזמנים לבוא. הם או סגניהם לא יבואו – אני אפנה אל ראש הממשלה ואבקש שיורה להם לבוא. אנחנו נמשיך לעבוד ככנסת. זהו.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מוכן לדחות את זה – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, אני לא מוכן. הכנסת עובדת. בחי"ך, אתה כבר פה, shoot. נעביר את זה לוועדה, נטפל בזה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אם יש נושא אחר לחצי השעה הקרובה – – –

היו"ר ש' וייס:

אין.

אסעד אסעד (הליכוד):

אם יש שרים אחרים כאן – – –

היו"ר ש' וייס:

אין. השר הבא הוא שר המשטרה.

משה נסים (הליכוד):

בשביל מה אתה צריך את זה? ממשלה – אין – – –

היו"ר ש' וייס:

אני לפעמים תמה על האופוזיציה. לא באה הממשלה, יש לכם יתרון: אתם מעבירים לאיזו ועדה שאתם רוצים. ההשתוקקות שלכם לנוכחות הממשלה מעוררת אצלי חשדות מוזרים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מול ממשלה רצינית אנחנו מוכנים להתעמת. אבל זו לא ממשלה – – –

היו"ר ש' וייס:

היא רצינית. אבל לא באה, לא באה. אנחנו כנסת. אני מתחיל למדוד את הזמן.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

מודיעים לי שסגן השר גולדמן מגיע. צריכים להגיע בזמן. זהו.

אסעד אסעד (הליכוד):

אני באמת מצטער שסגן שר החינוך – – –

היו"ר ש' וייס:

הוא בא, הוא כבר ישנו. המבשר הודיע לנו, והוא כבר בא.

אסעד אסעד (הליכוד):

חברי ועדת הכספים וחברי ועדת החינוך שמעו אתמול סקירה מאוד מאלפת משר החינוך, סגן שר החינוך ועובדי משרדו על תקציב משרד החינוך לשנת הכספים 1995. אנחנו רואים שינוי משמעותי בסדר העדיפויות של הממשלה בנושא החינוך, כאשר תקציב משרד החינוך עלה באופן משמעותי, אף שחלק גדול מהתקציב הזה הלך אומנם לשכר מורים, וזה חשוב – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה רואה? זו ממשלה רצינית, ממשלה שמגדילה את תקציב החינוך. רק ממשלה רצינית עושה דבר כזה.

אסעד אסעד (הליכוד):

צריך לומר את האמת, ואמרתי זאת, חבר הכנסת זיסמן – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

– – – אתה עצמך עמדת כאן, חבר הכנסת זיסמן, והיו לך טענות חמורות כלפיה – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אבל היא רצינית – – –

אסעד אסעד (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, אל תשמח עד הסוף. אבל את האמת צריך לומר, ואני אמרתי שתקציב החינוך גדל, אבל רוב הכסף הלך לשכר מורים, וזה חשוב מאוד. נכון גם שהמשרד הכין תוכניות יפות, בכלל זה החוברת שבה אני מחזיק עכשיו: אפשר גם אחרת, ממשלת ישראל מאמינה בחינוך. זה מצוין.

במערכת החינוך הכוללת יש קבוצות חלשות. הנושא שאני מעלה היום הוא אומנם נושא המכללה הטכנולוגית באעבלין, ואני מקווה שמנהל המכללה, האב ד"ר אליאס שקור, יופיע כאן בדקות הקרובות. תוכניות הממשלה מדברות על מתן עזרה רבה יותר לחלשים. אבל כשאתה בודק מקרוב את התוכניות של משרד החינוך, החלשים נשארים חלשים.

אתן לך דוגמה, חבר הכנסת זיסמן, ממינהל החינוך הפדגוגי לדרוזים. בשנת 1994 היה תקציב החינוך לדרוזים – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה. אני מודיע שהשרים התורנים היום הם השר בנימין בן-אליעזר והשר דוד ליבאי. אני מבקש להזמין אותם לאולם.

בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

– – 381,000 שקל. 1995 כאילו שנה טובה יותר אצל הדרוזים. ואתם בוודאי יודעים שראשי הציבור הדרוזי שובתים כבר שלושה שבועות מול משרד ראש הממשלה. זו ממשלה שאיש משריה אינו מתייחס אל השובתים. אני מודה בהזדמנות זו ליושב-ראש הכנסת, שנפגש היום עם ראשי הציבור הדרוזי, וגם לנשיא המדינה, שנפגש אתם ביום ראשון. מהממשלה לא בא אף אחד.

במקום שתקציב החינוך למגזר הזה יגדל, כדי לעזור לחלשים, הוא מתעלם מהם בכוונה. אני מדבר בהרחבה קודם כול על המגזר הלא-יהודי. בתוכניות האלה יש באמת כוונה לסייע לחלשים, אבל אנחנו מכירים את המצב במגזר הלא-יהודי ואת הנשירה של התלמידים שם. על-פי חוק חינוך חובה חנים חייבים לתת לתלמידים חינוך, אבל במציאות יש נשירה של למעלה מ-40% של תלמידים מהמגזר הערבי מדי שנה.

אנחנו גם יודעים, שרמת ההשכלה הגבוהה שם הרבה יותר נמוכה. חבר הכנסת זיסמן, 22% מכלל התלמידים בשנתון פונים להשכלה גבוהה, אבל מסיימים 5.4% בסך הכול. וכדאי לעשות השוואה עם המגזר היהודי, וגם שם יש הבדל בין יוצאי ארצות המזרח, ששיעור המסיימים אצלם תואר B.A הוא קצת למעלה מ-24% בעוד שיעור המסיימים בשנתון מבין יוצאי אירופה וארצות-הברית הוא למעלה מ-39%. זה בוודאי טוב, וגם אנחנו רוצים להדביק את הקצב הזה.

אמרתי שהנושא שלפנינו הוא נושא המכללות, ובסקירת שר החינוך אתמול בוועדת הכספים ובוועדת החינוך הוא אמר, שעל מנת להגדיל את מספר בוגרי בתי-הספר התיכוניים הזכאים להשתלב במערכת ההשכלה הגבוהה, משרד החינוך מתכוון לעזור להם באמצעות מכללות אזוריות, וזו תוכנית טובה. יש מכללות אזוריות שכבר הוכרו על-ידי משרד החינוך והן מעניקות תואר. אבל יש מכללות שהן עדיין בשלבי הכנה. אני מכיר מכללה טכנולוגית שלומדים בה 100 תלמידים, והיא נמצאת לידי, בכרמיאל, וזה מצוין.

מצאתי את הזמן הזה, לפני אישור התקציב, כזמן המתאים לדבר על מכללה ייחודית למגזר הלא-יהודי, כי שם לא קיים דבר כזה. אני מדבר על מכללה שהוקמה על-ידי האב ד"ר אליאס שקור באעבלין, שהחלה את עבודתה כבית-ספר תיכון ב-1982, לא לפני הרבה זמן. אני אישית ביקרתי במקום, ואני מניח שגם חבר הכנסת דראושה וגם חבר הכנסת האשם מחאמיד ביקרו שם. אתה רואה שם מפעל חיים, שהוקם בכספי תרומות, אדוני היושב-ראש. הרבה כספי תרומות הגיעו לשם, ובמקום הזה לומדים למעלה מ-1,500 תלמידים, ויש שם מגמות טכנולוגיות. זו מכללה טכנולוגית, שמלמדים בה הנדסת בניין, מיזוג אוויר, חשמל ועוד. שם לומדים כ-118 תלמידים.

מצאתי לנכון להעלות את הנושא הזה דווקא היום, לקראת הדיון בתקציב, משום שיש היום מגמה להכיר במכללות שכבר קיימות באזור, וכדי שההכרה של משרד החינוך ושל המועצה להשכלה גבוהה בנושא הזה לא תפסח על המגזר הלא-יהודי, בעיקר שיש המוכנים לגייס תרומות גם מחוץ-לארץ, כדי לאפשר לתלמידים מהפריפריה באזור ללמוד שם.

אדוני היושב-ראש, אסקור בקיצור את תולדות המכללה.

היו"ר ש' וייס:

יש לך לצורך זה שלוש דקות.

אסעד אסעד (הליכוד):

אנסה לקצר ולהצטמצם בשלוש דקות ולספר את הדברים כמו שהם. המכללה הוקמה ב-1982 כבית-ספר תיכון, שבו לומדים למעלה מ-1,500 תלמידים. מי שהקים אותו הוא ד"ר אליאס שקור, האב אליאס שקור. במכללה הזאת מלמדים כ-115 אקדמאים בני מיעוטים. יש שם חידוש נוסף, מלמדים שם גם יהודים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

עולים.

אסעד אסעד (הליכוד):

לא עולים דווקא. הם מלמדים במגמות טכנולוגיות במכללה. במכללה הזאת לומדים 118 תלמידים מהאזור. אומנם מיקום המכללה הוא באזור – –

וליד חאג' יחיא (מרצ):

תעשייתי.

אסעד אסעד (הליכוד):

– – שהוא בפריפריה, אבל סביבו מרוכזת אוכלוסייה של למעלה מ-150,000 איש שיכולים לגשת לשם וללמוד, וצריך להתחשב בזה. אם יכירו במכללה הזאת ויאפשרו לסטודנטים להמשיך שם את

לימודיהם בהנדסת חשמל, הנדסת מכונות, אוורור ומיזוג אוויר, הדבר יאפשר גם לאקדמאים מבני המיעוטים להיות מועסקים שם. אני מדבר על אקדמאים שהיום אינם מוצאים לעצמם עבודה במשרדי הממשלה, למרות כל התוכניות של הממשלה לקלוט אקדמאים מבני המיעוטים במשרות ממשלתיות ובחברות ממשלתיות. נכון שיש החלטות בכיוון הזה, אבל אין מיישמים אותן.

אם יכירו במכללה הזאת, הדבר יפתור בעיה רצינית של אקדמאים מבני המיעוטים, כי זה יאפשר לקלוט אקדמאים מהמגזר הלא-יהודי, בוגרי אוניברסיטאות, שיוכלו להיות מורים שם.

כיום, אדוני היושב-ראש, מסיימים בית-ספר תיכון במגזר הלא-יהודי מעל 3,000 תלמידים. כפי שאמרתי קודם, רק כ-20% מהם ילמדו באוניברסיטאות. תנאי הקבלה לאוניברסיטאות קשים מאוד. שכר הלימוד גבוה מאוד בהשוואה למקומות אחרים.

לכן, מכללה אזורית כזאת, שגם תסייע לתלמידים, יכולה לפתור את הבעיות של חלק מאותם אנשים, במיוחד בעידן השלום שאנו נמצאים בו. מחר מדינת ישראל תיפתח לא רק לירדן ולמצרים, אלא לעולם הערבי בכלל. במכללה הזאת מלמדים מורים יהודים וגם לא-יהודים ביחד. לדעתי, מכללה אזורית מקומית יכולה לסייע לנו בתהליך השלום ויכולה לסייע לערביי ישראל ולהראות לעולם, שבתוך מדינת ישראל יש לא רק מכללות אזוריות יהודיות אלא גם מכללות המשרתות את הציבור הערבי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה התקציב?

אסעד אסעד (הליכוד):

אני לא יכול לקבוע תקציב. מי שיכול לקבוע את התקציב הוא רק משרד החינוך והתרבות, והוא בלבד, והמועצה להשכלה גבוהה.

אדוני היושב-ראש, יש נקודה חשובה נוספת. במגזר הלא-יהודי יש אלפי בנות שמסיימות בית-ספר תיכון ובעבר לא הצליחו ולא יכלו להגיע לבתי-הספר, לצערנו, בגלל המסורת, אבל מיקום מכללה כזאת באזור יפתור את הבעיה. לפי הנתונים שבידי, היום לומדות בבית-ספר תיכון, וחלקן ממשיכות בלימודים גבוהים במכללה – יותר מ-500 בנות. זה ממש תקדים, לא היה כדבר הזה. הדבר מאפשר לימודים לבנות שבעבר לא הצליחו לצאת מהבית, שכן, זה בקרבת הבית, והן יכולות ללמוד באזור שלהן, בפריפריה.

לכן, יש מקום וחשיבות שמשרד החינוך והתרבות יכיר במכללה טכנולוגית ביישוב אעבלין, כמו שהכיר במכללות אחרות.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת אסעד אסעד.

חברי הכנסת, יש לי פנייה אל חברי הכנסת דראושה והאשם מחאמיד, בשם העם היהודי. יש לנו בשעה 17:00 הדלקת נרות של חנוכה. אם אתם מוכנים לוותר על רשות הדיבור – ונעביר את הנושא לדיון בוועדה. אני מבין שיש כאן שתי הצעות: האחת להסיר את הנושא מסדר-היום והאחרת להעביר את הנושא לוועדה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אבקש לומר משפט אחד.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני רוצה לנצל את המשפט הזה כדי לברך את העם היהודי לרגל חג החנוכה, שיהיה חג מאושר, שמח, חג של שלום, של שיתוף פעולה יהודי-ערבי, של שלום לאזור הזה כולו.

אני מציע להעביר את ההצעה של חבר הכנסת אסעד אסעד לוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין, בשם העם היהודי, את שני חברי הכנסת וגם את סגן שר החקלאות לבוא לאכול אתנו סופגניות טובות. תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים. מי תומך בהצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות? הצבעה ידנית בבקשה. מי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – רוב

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ההצעה הועברה לוועדת החינוך והתרבות. הנה גם סגן שר החינוך והתרבות הגיע. ההצעה נתקבלה פה-אחד.

חברי הכנסת, אנחנו עושים עכשיו הפסקה קלה, כולם מוזמנים לטרקלין היפה שלנו, יש לנו שם חגיגה צנועה.

משה מאיה (ש"ס):

הכול כשר?

היו"ר ש' וייס:

"גלאט כשר". כמו הבשר שבדקת בגבולות לפני שבוע.

נתראה כאן בעוד כ-20 דקות. חג שמח.

(הישיבה נפסקה בשעה 17:05 ונתחדשה בשעה 17:32).

שאלות בעל-פה

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מחדשת את ישיבת הכנסת. אני מזמינה את חבר הכנסת משה מאיה להציג שאלתא בעל-פה מס' 393, בנושא: תנאי הלימוד בתלמוד-תורה בשכונת עזרא בתל-אביב. בבקשה.

תנאי הלימוד בתלמוד-תורה בשכונת עזרא בתל-אביב

משה מאיה (ש"ס):

כבוד היושבת-ראש, סגן השר, כנסת נכבדה, במקומן "תל-אביב" מיום כ"ב בכסליו התשנ"ה, 25 בנובמבר 1994, מדווח על תת-תנאים בתלמוד-תורה בשכונת עזרא בעיר: "31 תלמידים לומדים בכיתה של 12 מ"ר. ראש אגף החינוך בתל-אביב ראה ונזדעזע".

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. אם כן – מדוע? ומה יעשה משרדך?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. סגן שר החינוך, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

2-1. תלמוד-התורה בשכונת עזרא הינו מוסד "פטור", אשר קיבל פטור לפני שנים מספר, לאחר בדיקות של הפיקוח הפדגוגי והמוסד לבטיחות ולגיהות, והתנאים שבו נמצאו סבירים בשעתם למתן הפטור.

מוסד "פטור", שהתלמידים לומדים בו באופן סדיר והוריהם פטורים מן החובות המוטלות עליהם לפי סעיף 4 לחוק לימוד חובה, אינו בפיקוח משרדנו ואין משרדנו מעורב בשינויים הנעשים על-ידי המוסד, במצב צפיפות התלמידים או בשימוש בחדרי הלימוד.

מוסד זה נמצא כיום בהליכי רישוי להכרה כמוסד מוכר שאינו רשמי, במסגרת מוסדות "מעין החינוך התורני".

משרדנו מכיר במצוקה של המוסד והוא כלל אותו בתוכניות הבנייה. לצערנו, עיריית תל-אביב, המודעת למצב, טרם הקצתה שטח לבנייה.

אנו מצדנו מנסים לזרז את העירייה למציאת פתרון הולם.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת מאיה, בבקשה.

משה מאיה (ש"ס):

תודה לסגן השר. נכון, ידעתי שמצד משרד החינוך הקצו כיתות לבניית בית-הספר החדש בשביל התלמוד-תורה וכל הבעיה היא המגרש. שאלתי הנוספת היא: האם אין דרך לחייב את עיריית תל-אביב שתקצה סוף סוף מגרש לבניית בית-הספר? המצב הזה כבר נמשך שנים. זה לא שנה ולא שנתיים; זה כבר שנים שהצפיפות שם איומה. וכל אחד יכול לתאר לו, אם 31 תלמידים לומדים ב-12 מ"ר, איך זה נראה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מאיה. סגן השר, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

לשאלה הנוספת של חבר הכנסת מאיה, זאת גם ההזדמנות להביא לידיעת חברי הכנסת שמשרד החינוך מוצא את עצמו, עם סיום שנת התקציב, במצב שלמעלה מ-100 כיתות לא יצאו לדרך לבנייה. וזה כתוצאה מכך שרשויות מסוימות אינן מסוגלות לאתר שטחים. אני יכול להביא לדוגמה את העיר בני-ברק, ששם יש מצוקה גדולה מאוד של חדרי לימוד, והעירייה לא מסוגלת לאתר שטחים. משרד החינוך העמיד שם תקציב ל-50 כיתות בקירוב. אותו דבר בעיר אשדוד. שכונות חדשות נבנות. התברר שהשטחים שהעירייה רצתה להזדרז ולהקצות לא תאמו את התב"ע – תוכנית בניין ערים – המקומית, וקבלנים שהתברר להם שעומדים לבנות גני-ילדים ובתי-ספר בשטח שכאילו היה שטח ציבורי, מצאו את עצמם מתמודדים עם העירייה. ואז התברר שזה חייב להתעכב.

לצערנו הרב, לגבי המקרה של תל-אביב, זה לא שעיריית תל-אביב אינה רוצה לסייע. משרד החינוך העמיד את התקציב. אני רשמתי את השאלה הנוספת שלך, מדוע ולמה זה מתעכב למעלה משנה. אנחנו נדבר עם עיריית תל-אביב כדי לבדוק מדוע ולמה ולזרז את ההליכים. אני מקווה שיש להם שם גם חבר מועצת עיר, שיודע לשמור על האינטרסים – – –

משה מאיה (ש"ס):

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אבל שם כנראה היד שלו אינה משפיעה.

אבל אנחנו בחג החנוכה, ואני מקווה שיהיו דמי חנוכה ונוכל לזרז את בניית בית-הספר.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה.

שאלות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מזמינה את סגן שר החינוך לדווח להשיב על שאלות רגילות. בבקשה.

מצוקה בקרב ילדי עולים

חבר הכנסת ז' המר שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ' בכסליו התשנ"ה (23 בנובמבר 1994):

ב"מעריב" נמסר, שסגן שר החינוך מסר שיותר מ-2,000 ילדי עולים במערכת החינוך עניים מכדי לקנות מחברות ומכשירי כתיבה וחלקם רעבים ללחם.

כמו כן מסר סגן השר, ש-3,000 מילדי העולים אינם לומדים.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים נכונים?

2. אם כן – מה נעשה כדי לפתור את הבעיה הכאובה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה חיובית. אני מוכן להעביר בנפרד לחבר הכנסת המר פירוט על טיפול משרדנו בנושא זה.

2. התקיים דיון עם נציגי משרדי האוצר, הקליטה והחינוך בנושא מימון הוצאות חינוך ברשויות מקומיות. הוחלט לסייע במימון הוצאות חינוך לעולים ברשויות מקומיות, כגון השתתפות בטיולים, רכישת עזרי לימוד, ספרי לימוד ועיון, סל תרבות ועוד.

משרד הקליטה יעביר במהלך החודשים הקרובים סך של 500 ש"ח עבור כל תלמיד אתיופי: תשלום ראשון על סך 167 ש"ח – מידי; תשלום שני על סך 167 ש"ח – בחודש ינואר 1995; תשלום שלישי על סך 166 ש"ח – בחודש מרס 1995.

משרד החינוך, התרבות והספורט, באמצעות המטה לקליטת עלייה, יעביר במהלך חודש דצמבר 1994 תשלום בגין סל חינוך על-פי הקריטריונים הבאים:

א. תלמידים עולים זכאים שעלו אחרי ספטמבר 1993, השנה הראשונה: יסודי – 450 ש"ח; חטיבת ביניים, ז', ח', ט' – 650 ש"ח; חטיבה עליונה – 800 ש"ח.

ב. תלמידים עולים זכאים שעלו החל מספטמבר 1992 ועד אוגוסט 1993, שנה שנייה: יסודי – 360 ש"ח; חטיבת ביניים – 520 ש"ח; חטיבה עליונה – 640 ש"ח.

ג. תלמידים עולים זכאים שעלו החל מספטמבר 1991 ועד אוגוסט 1992, שנה שלישית: יסודי – לא זכאים; חטיבת ביניים – 325 ש"ח; חטיבה עליונה – 400 ש"ח.

אני בטוח כי הסכומים האלה יסייעו הן לרשות המקומית והן לתלמידים העולים למען קליטתם הטובה והמהירה בחברה הישראלית ובבתי-הספר וכמו-כן יענו על הצרכים המבוקשים.

הסעה לתלמידי חינוך מיוחד מקריית-ביאליק

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ז' בכסליו התשנ"ה (10 בנובמבר 1994):

תשעה ילדים מקריית-ביאליק המתחנכים בחינוך המיוחד ולומדים בבית-הספר "רגבים" בקריית-חיים, אינם מקבלים מהעירייה הסעה לבית-הספר. התלמידים מהקריית האחרות, הלומדים באותו בית-ספר, מקבלים מן העירייה הסעה שממומנת בחציה על-ידי העירייה ובחציה על-ידי משרד החינוך.

ברצוני לשאול:

1. האם אין משרדך מממן חצי מההסעה לתלמידים מקריית-ביאליק?

2. כיצד תיפתר הבעיה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. הנושא נבדק עם הנהלת המחלקה לחינוך קריית-ביאליק ועם מנהלת בית-הספר "רגבים".

הוברר כי כחלק מחינוך התלמידים לאי-תלות, לניידות חופשית ולעצמאות מעדיף בית-הספר שהתלמידים יגיעו בכוחות עצמם ובתחבורה ציבורית.

התלמידים הנ"ל מקבלים החזר כספי כמקובל לגבי תלמידים הנוסעים בתחבורה ציבורית, והבעיה אינה כספית.

אי-חיבור בית-ספר לרשת החשמל

חבר הכנסת רע' כהן שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ג בכסליו התשנ"ה (16 בנובמבר 1994):

בית-הספר "אפק" בראש-העין החל לפעול בתאריך 1 ספטמבר 1994 כאשר הוא אינו מחובר לרשת החשמל הסדירה. הדבר פוגע בתפקוד בית-הספר ותלמידיו, ובעיקר נוכח עונת החורף המתקרבת.

ברצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע למצב זה?

2. מתי יתבצע חיבור בית-הספר אל רשת החשמל הסדירה?

3. האם הפעלת בית-הספר תואמת את התקנות לאור העובדה כי בית-הספר מחובר לגרנטור בלבד?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. בשל היקפי הבנייה, שלושה בתי-ספר חדשים ו-23 גנים, נוצר גירעון של 2 מיליוני ש"ח בתקציב עיריית ראש-העין.

התשתיות ההיקפיות, כמו חיבור חשמל למוסדות החדשים, לא תוקצבו על-ידי גורם חיצוני.

עיריית ראש-העין לא קיבלה כל תוספת בגין גידול האוכלוסייה.

השבוע הועבר תשלום ראשון לחברת החשמל בסך 40,000 ש"ח, וראש העיר ידאג באופן אישי לכך שהתשלום השני יצא בימים הקרובים, ואז יחובר בית-הספר לרשת החשמל.

בינתיים מופעל בבית-הספר גרנטור המספק את החשמל המינימלי לצורכי תפעולו של בית-הספר, והתנאים קשים.

היו"ר א' סלמוביץ:

סגן השר ישיב על שאלתא מס' 4021, של חבר הכנסת אביגדור קהלני. בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת מאיה, ברגע זה נכנס ממלא-מקום ראש עיריית תל-אביב, חבר הכנסת אביגדור קהלני. לגבי השאלתא שהעלית קודם, אני חושב שאנחנו יכולים לחסוך ולקצר הליכי ביורוקרטיה, אם תואיל בטובך לגשת אליו ולתת לו את הפרטים, ואנחנו עושים את זה בצורה היעילה ביותר, כדי שנוכל באמת לזרז את התהליך של בניית בית-הספר. משום שכמו שאמרתי, ההקצאה הכספית של משרד החינוך קיימת. עכשיו צריך רק לברך על היציאה לדרך.

אני רוצה גם לנצל את ההזדמנות ולהתייחס להצעה לסדר-היום של חבר הכנסת אסעד אסעד. לא הייתי כאן כשהוא העלה את הצעתו, משום שנקראתי לשעה 17:30, והיה פה זירוז של שואלים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, סגן השר, יש פה סדר, אני מנהלת את הישיבה. הזמנתי אותך לדוכן עכשיו להשיב על שאלות רגילות, ואני מבקשת שכך ייעשה.

מימון דמי השכפול

חבר הכנסת א' קהלני שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ' בכסליו התשנ"ה (23 בנובמבר 1994):

משרד החינוך החליט כי הוא ישלם לבתי-הספר את דמי השכפול שנגבו מההורים עד כה.

החישוב הוא: 22 ש"ח כפול מספר התלמידים בבית-הספר.

ברצוני לשאול:

1. האם אכן הסכים המשרד לקחת על עצמו את כל סכום דמי השכפול?

2. מדוע יש עיכובים בהעברת הסכומים לבתי-הספר?

3. האם יועבר הכסף ישירות לבתי-הספר לפי החישוב המובא לעיל?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

1. בשנת הלימודים התשנ"ה המשרד מממן מתקציבו תשלום עבור חומר לימודים משוכפל ומצולם באמצעות הרשויות המקומיות או הבעלויות.

2. הרשויות המקומיות והבעלויות הונחו באמצעות מרכז השלטון המקומי לדאוג להעברה המלאה והמיידית של הסכומים שקיבלו, על מנת להבטיח את השירותים הנדרשים. העיכובים אינם קשורים בביצוע הפעולה על-ידי המשרד אלא בקצב הביצוע של הרשויות המקומיות והבעלויות. תשלום ראשון

הועבר ב-2 באוקטובר 1994, והיתרה תועבר ב-2 בדצמבר 1994. גם בגבייה ישירה מההורים לא הגיעו הסכומים במלואם לקופות בתי-הספר מוקדם יותר.

אני יכול להעיד כראש רשות, שהיו הסדרי תשלומים.

3. כאמור בתשובתי על שאלה מס' 1, הכסף יועבר לבתי-הספר באמצעות הרשויות המקומיות והבעלויות.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת קהלני, יש לך שאלה נוספת?

אביגדור קהלני (העבודה):

יש לי עוד שאילתא.

היו"ר א' סלמוביץ:

אחת אחת. האם יש שאלה נוספת לשאילתא הזאת? בבקשה.

אביגדור קהלני (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אני נהנה מהדבקות שלך. הלוואי שכולם ישמרו כך על הסדר בכנסת כמו שאת שומרת – –

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה.

אביגדור קהלני (העבודה):

– – כדי שנעמוד בלוחות זמנים סבירים.

אדוני סגן השר, האם לדעתך הסכום שהעברתם הוא הממוצע הארצי של שימוש בדמי שכפול בבתי-הספר? המספרים שאתם העברתם אינם מתאימים לנתונים ולדרישות בבתי-הספר.

דבר שני שאני רוצה לשאול: כשוועד הורים רוצה להוסיף כספים, כתוספת על דמי השכפול, אנחנו קיבלנו הוראה מקצועית שלפיה אסור לנו לבצע את הדבר הזה. האם רשאים להוסיף כסף במסגרת ועד ההורים? כרגע בעצם מנעתם את זה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

לשאלה הנוספת של חבר הכנסת אביגדור קהלני: אני נמנה עם אלה החושבים שמעורבות של הורים היא חשובה מאוד. אני לא התלהבתי מאי-תשלום הורים. מעורבות של ועד ההורים המרכזי, מעורבות של ועדת החינוך של הכנסת ורצון טוב של שר החינוך הביאו להקמת ועדה שדנה בכל מה שקשור לאגרות חינוך, השתתפות באגרות רשות והשתתפות באגרות חובה. נקבע, בתיאום עם הגופים שהזכרתי – דהיינו, ועד ההורים המרכזי וועדת החינוך – שזה יהיה הסכום שיבוא במקום התשלום של השתתפות ההורים.

אני חושב, שאם אנחנו רוצים להבטיח שהכסף יגיע לתלמידים בצורה של מתן שירותים, יש דברים שהם מתפקיד המדינה ומתפקיד הרשות המקומית לסייע ולעזור. אבל אנחנו לא יכולים להתעלם מהרצון הטוב של ההורים לסייע ולעזור יותר. מאחר שאנחנו לא רוצים שיווצר מצב של אזורים שבהם האוכלוסייה החזקה יש לה אפשרות לתת יותר, ובאזורים אחרים להורים קשה יותר, קבענו תשלום בגובה מסוים, ובחלק שמתייחס לדמי השכפול אין אפשרות לגבות יותר.

אני שמעתי את הדברים שלך, ואני יודע שנוסף על תפקידך כחבר הכנסת אתה ממלא את תפקידך גם כממלא-מקום ראש העיר תל-אביב וממונה שם על החינוך, ואני יודע שאתה במגע יומיומי גם עם אנשי החינוך, גם עם ההורים. ודאי שאני אביא את הדברים להנהלת המשרד.

אני באופן אישי חושב שהשתתפות ההורים ומעורבות ההורים חשובה. נכון שחשוב שתהיה גם מסגרת ולא נמצא את עצמנו במציאות שבה בית-ספר מסוים יכול לצאת לטיול לדרום, וכשהוא מגיע לאילת הוא יכול – כתוצאה מכך שהוא בא מאזור חזק – לשכן את התלמידים בבית-מלון באילת, ותלמידים אחרים אין להם האפשרות והם מוצאים את עצמם על רצפה בבית-ספר מסוים באילת או באכסניית נוער. לכן קבענו כללים, צריך לשמור על הכללים, אבל עם זאת צריך לעשות הכול כדי שתהיה הוצאה מינימלית ולשמור על מעורבות ההורים.

נשירת תלמידים ערבים

חבר הכנסת א' קהלני שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ' בכסליו התשנ"ה (23 בנובמבר 1994):

ממחקר שנערך באוניברסיטת חיפה עולה, כי יותר מ-50% מהתלמידים הערבים אינם מסיימים בית-ספר תיכון.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים שבידי משרדך חופפים את נתוני המחקר?

2. האם גל הנשירה הגדול הוא אכן בסוף התיכון?

3. אילו פעולות נוקט המשרד כדי להילחם מיידית בתופעה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

1. המחקר אינו מדויק ואינו חופף את נתוני האגף לסטטיסטיקה של משרדנו. שיעור התלמידים שאינם מסיים את בית-הספר התיכון אינו עולה על 35%. משנת התשנ"ב עד שנת התשנ"ג ירד שיעור התלמידים שלא סיימו בית-ספר תיכון ב-15%.

2. אין כמעט נשירה, אלא הנשרת תלמידים, אחרי כיתה י', באחוזים גבוהים, שכן מנהלים בודקים עצמם כיום על-פי הישגי התלמידים ועל-פי אחוז מקבלי תעודת בגרות, ועל מנת לשמור על סטטוס מסוים של בית-הספר הם נוטים להנשיר תלמידים. משרדנו הצליח להחזיר לספסל הלימודים יותר מ-50% מהתלמידים הנושרים.

3. בחוזר המנכ"ל הקרוב תפורסם תוכנית מגוונת ומקיפה לטיפול בנשירה. המשרד הקציב תקציבים רבים במטרה לממן תוכניות לימודיות וחברתיות למניעת נשירה: חונכות סטודנטים, העשרה, מיקוד למידה וכיוצא בזה.

אחד התבחינים למתן הכרה לבית-הספר העל-יסודי לצורך התחשבות בציון שנתי הוא אחוז הנשירה של תלמידים במעבר לכיתה. הישגיו של בית-הספר העל-יסודי יוערכו גם במידת הישגיו בהחזקת תלמידיו.

כמו כן קבע המשרד תגמול דיפרנציאלי לבית-ספר המצמצם נשירה והנשרה ומעלה את שיעור התלמידים הזכאים לתעודת בגרות.

אני רוצה להוסיף ולומר, שהוספנו הרבה מאוד מועדוניות כדי לאפשר התמודדות עם הנשירה. ואכן, לאורכה של מדינת ישראל – במרכז הארץ, בשכונות, בערי הפיתוח, במגזר הערבי, במגזר הדרוזי – פתחנו מועדוניות כדי לאפשר לתלמידים לעבור משך ב' ומשך ג' עם ארוחת צהריים, כדי לסייע להם בתוכניות העשרה, בהכנת שיעורים, וזאת על מנת לאפשר לתלמידים להגיע להישגים ולעמוד בבחינות הבגרות.

יותר מזה, הגענו עם הצבא להסדרים שלפיהם למסיימי י"ב שלא הצליחו להשלים בגרות, דוחים את השירות הצבאי, כדי לאפשר להם להשלים בחינות בגרות טרם גיוסם לצבא.

המשרד הכפיל את התקציב המיועד לחינוך הטכנולוגי במגמה לפתוח מגמות טכנולוגיות.

כמו-כן הוסיף המשרד כ-11,500 שעות כמדד טיפוח לבתי-הספר, במגמה לקדם ולשפר את רמת ההישגים וכן משאבים רבים ותוספת שעות לחינוך המיוחד.

המשרד פתח, כמו שאמרתי, 56 מועדוניות משפחתיות ובית-ספריות על מנת לעזור לתלמידים שמצבם הסוציו-אקונומי קשה לרכוש הרגלים לימודיים ולתת עזרה בהכנת עבודות בית וכיוצא בזה.

כמו-כן נוספו שבעה תקנים של קציני ביקור סדיר ושעות רבות לבתי-ספר לטיפול בנשירה.

נפתחו כיתות מב"ר, מעבר לבגרות, וכיתה 13 במטרה לסייע לתלמידים לקבל תעודת בגרות.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת קהלני. בבקשה.

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני סגן השר, אני מדבר על בתי-הספר הערביים, וכאן יש תופעה שנובעת בראש ובראשונה מבעיות משמעת, מהרגלי למידה, מכך שהפיקוח על התלמידים במסגרת חוק חינוך חובה במדינת ישראל פחות מופעל באזורים האלה – אני נתקל בזה גם במקום שבו אני נמצא – ונדמה לי שמשהו לא בסדר בשיטה. אני לא בטוח שפתיחת מועדוניות או תוספת כסף לחינוך טכנולוגי יפתרו את הבעיה. הבעיה היא בסיסית – משמעת והקפדה ופיקוח. נדמה לי שהמשרד, בשטח הזה, לא עושה די.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

לשאלה הנוספת של חבר הכנסת אביגדור קהלני, אני חושב שזו הפעם הראשונה שמשרד החינוך, התרבות והספורט מרכז מאמץ בקרב האוכלוסייה הערבית, כמו שהזכרתי קודם גם את האוכלוסיות הדרוזית והצ'רקסית, בעיקר בערים המעורבות שבהן יש בעייתיות שונה מאשר ביישובים הערביים. גם בתל-אביב-יפו, גם בעכו, גם ברמלה וגם בלוד, שם אנחנו עושים פעולה משותפת עם העיריות ועם האגפים או המחלקות לחינוך. תגברנו שעות. אנחנו מאפשרים לבתי-הספר להיכנס למעגל של תמריצים, כדי לעודד תלמידים להישאר. אנחנו עושים פעולות הסברה בעיקר בקרב אותם הורים שאת התלמידות הבנות הם מוציאים בגיל צעיר יותר ולא מאפשרים להן להשלים את הלימודים בבית-הספר התיכון ולהגיע לבגרות.

זה קיים גם בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב, ואנחנו מתמודדים עם הבעיה. זה לא קל. זה קיים ברהט וגם ביישובים בדואיים אחרים.

אני בטוח שהרצון הטוב שלכם בעיריית תל-אביב, ושליך כחבר הכנסת שנושא החינוך קרוב אליו, יביא לכך שיחד נוכל להגיע להישגים נוספים.

שירותים לתלמידי המוסדות המוכרים שאינם רשמיים

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ' בכסליו התשנ"ה (23 בנובמבר 1994):

בחוזר מנכ"ל משרד החינוך מחודש יולי 1994 פורסם, כי תלמידי בתי-הספר מבוטחים בביטוח תאונות אישיות, להוציא מוסדות מוכרים שאינם רשמיים.

כמו כן, ממאי השנה הופסקו תקציבי ההסעות לתלמידי החינוך החרדי.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן – מדוע?

3. כיצד ינהג משרד החינוך והתרבות?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. כפי שהודיעך מנכ"ל המשרד במכתבו מיום י' בכסליו תשנ"ה, 13 בנובמבר 1994, בחוזר מיוחד, שכפול 19, נפלה טעות מצערת. גם תלמידי מוסדות החינוך המוכרים שאינם רשמיים מבוטחים בביטוח תאונות אישיות.

האחראים במשרד נתבקשו לתקן את נוסח החוזר ולהפנותו לגורמים המתאימים.

אשר לתקציב ההסעות – הועבר לאגף לחינוך מוכר שאינו רשמי במשרדנו תקציב לכיסוי הוצאות נסיעה של תלמידי החינוך החרדי, החל מחודש מאי 1994, לפי הקריטריונים המקובלים.

תוכנית למחשוב במערכת החינוך

חבר הכנסת א' שפירא שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ' בכסליו התשנ"ה (23 בנובמבר 1994):

ועדת החינוך של מרכז השלטון המקומי הודיעה, כי 7,000 מחשבים, המהווים מחצית מכמות המחשבים שהוקצו לרשויות המקומיות על-ידי המדינה ל-1994, באמצעות משרד החינוך ומפעל הפיס, נותרו במחסנים ולא הועברו למוסדות החינוך. בחלק מהמקרים – בגלל אי-יכולתן של הרשויות לעמוד במימון עלויות הרכישה. זאת בעוד ידוע לי על מחסור במחשבים בבתי-הספר של החינוך העצמאי ברחבי הארץ.

ברצוני לשאול:

1. מה ייעשה להעברת המחשבים למוסדות החינוך?

2. האם יועברו חלק מהמחשבים לבתי-הספר של החינוך העצמאי, כדי לענות על המחסור?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. לא ידוע לי מי בוועדת החינוך של מרכז השלטון המקומי מסר מידע כזה ועל בסיס אילו נתונים ועובדות נמסר דיווח כזה.

התוכנית למחשוב במערכת החינוך החלה לפעול ביוני 1994, ובמסגרתה הוקצו על-פי קריטריונים שנקבעו מראש 14,500 עמדות מחשב ל-210 רשויות בשנת 1994. מימון התוכנית נעשה על-ידי מפעל הפיס, על-ידי הרשויות המקומיות ועל-ידי משרדנו.

כל רשות מקומית שסומנה, מבצעת את הרכישה בעצמה ועבור מוסדות חינוך שבתחומה בלבד.

מכיוון שההקצבות לרשויות ניתנו על-פי קריטריונים, לא ניתן כרגע לשנות ייעודן.

מעורבות אש"ף בחינוך במזרח-ירושלים

חבר הכנסת ד' מנע שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ' בכסליו התשנ"ה (23 בנובמבר 1994):

ראש עיריית ירושלים צוטט כמי שאמר, שאש"ף משתלט על החינוך במזרח-ירושלים.

ברצוני לשאול:

1. מה הם הפרטים במשרדך בנוגע לידיעה זו?

2. האם אש"ף מעורב בחינוך בירושלים?

3. מה יעשה משרדך בנדון?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הציטוט מדבריו של ראש העיר איננו מדויק. ראש העיר הפנה את תשומת הלב לסכנה של אפשרות השתלטות אש"ף על מוסדות חינוך במזרח העיר, בייחוד על אלה שהם מחוץ למערכת העירונית.

אין פרטים נוספים על החשש שעליו הצביע ראש העיר.

2. התשובה שלילית.

3. נעשים מאמצים לצרף עוד מוסדות מהמערכת הפרטית למערכת העירונית.

הדיונים בנושא זה, שהוא עתיר משאבים, נעשים בדרג הממלכתי הגבוה ביותר.

נשירת תלמידים ערבים

חבר הכנסת י' ביבי שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ג בכסליו התשנ"ה (27 בנובמבר 1994):

בעיתונות פורסם, כי יותר מ-50% מתלמידי התיכון הערבים נושרים מבתי-הספר, וכן נטען כי לקראת סוף התיכון יש גל נוסף של נושרים.

ברצוני לשאול:

1. האם נתונים אלה נכונים?

2. אם כן – מה הם הגורמים לאחוז נשירה גבוה זה?

3. מה ייעשה בנדון?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. ראה נא תשובתי מהיום על שאלתא זהה, מס' 4022, של חבר הכנסת אביגדור קהלני.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר החינוך והתרבות.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' סלמוביץ:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: הצעת חוק הסדרים ברשויות המקומיות (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 28) (פומביות דיוני הכנסת)

(קריאה ראשונה)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 28) (פומביות דיוני הכנסת), קריאה ראשונה, של חבר הכנסת חגי מירום.

יציג את הצעת החוק חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

תודה רבה לך, גברתי היושבת-ראש.

חברי חברי הכנסת, ראשית, חג חנוכה שמח לכם. אני רואה שבחג החנוכה, כפי שנאמר, חבר הכנסת הרב מאיה, אצלכם, אצלנו: נר איש לביתו – – –

משה מאיה (ש"ס):

נכון, נר איש לביתו.

חגי מירום (העבודה):

אני רואה שכל אחד אכן הלך לביתו, ואנחנו נשארנו כאן כמעט כמו כמה נרות של חנוכה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת חגי מירום, זה ביתנו השני.

חגי מירום (העבודה):

אבל יש כאלה שהסבירו שהם לא יכולים להישאר כאן, כי הם מוכרחים לרוץ הביתה.

פיני בדש (צומת):

נוספו כמה חברי כנסת, עכשיו אנחנו כמעט חנוכייה.

חגי מירום (העבודה):

עכשיו אנחנו כמעט חנוכייה.

דוד צוקר (מרצ):

אני השמש.

חגי מירום (העבודה):

אתה תמיד השמש.

חברי הכנסת, אני מתכבד להציג כאן את הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 28) (פומביות דיוני הכנסת). בהצעה זו ביקשתי לבטל את המוסד המיושן ורב-השנים שאין לו ולא עשו בו מעולם שימוש, והוא מוסד הדיון החשאי במליאה.

חוק-יסוד: הכנסת בעבר קבע, כי הכנסת תשב בפומבי, אם לא הוחלט על סגירת הדלתות בתנאים ובדרך שנקבעו בתקנון. כלומר, נשארה האפשרות שלפיה תיאסף המליאה הזאת, שהיום היא פומבית, שהטלוויזיה מסקרת אותה, שתאי הרדיו מימין ומשמאל מאזינים ומקליטים את דיוניה, שדלתותיה פתוחות גם לעובדי הכנסת, גם לעוזרי השרים וכן הלאה, שהמליאה הזאת תיסגר ויהיה בה דיון חשאי. זה דבר שמאז כינונה של הכנסת ועד עצם היום הזה לא עשו בו שימוש, ובעידן התקשורת שאנחנו חיים בו היום גם לא יעשו בו שימוש.

עקרון פומביות הדיונים בכנסת, וככלל עקרון פומביות הדמוקרטיה, הוא בעיני כל כך חשוב, שלדעתי הגיעה השעה להיפטר מהאפשרות הזאת שהדלתות ייסגרו והמליאה תדון בהעדר יכולת לדווח את דיוניה, בחשאיות.

חברי הכנסת, העברנו את הצעת החוק הזאת כאן בקריאה טרומית. הממשלה שחשבה בתחילה להתנגד, הביעה את התנגדותה בשפה רפה ולבסוף גם אמרה שהעניין הזה הוא עניין לכנסת לדון בו.

אני רוצה לספר כאן לחברי הכנסת, שעל-פי תקנון הכנסת כיום, עשרה חברי כנסת בחתימותיהם יכולים לכנס דיון סגור במליאה. כך קובע התקנון. אני מעלה על דעתי, למשל, שמסיבות אופוזיציוניות או מתוך רצון למשוך את תשומת לבו של הציבור, אפילו מסיבות תקשורתיות או גימיקיות, יכולים היום עשרה חברי כנסת להחליט שבנושא מסוים הם אוספים את הכנסת במליאתה לדיון חשאי.

לפי דעתי, אם לא נבטל את העניין הזה, שכמו שאמרתי, ראשית הוא חשוב כעיקרון – מליאת הכנסת דנה בפומבי; יש חלופות לדיון בכנסת שאינו בדרך פומבית, באמצעות הוועדות. לכן יש בכנסת ועדות שלעיתים מקיימות דיון חשאי, אם כי גם לגבי חשאיות הדיונים בוועדות בשנה האחרונה צעדנו צעד קדימה, גם פתחנו פרוטוקולים, גם מאפשרים היום לצטט מדיוני ועדות, גם הכנסנו את התקשורת לדיוני הוועדות, מתוך מחשבה שהעיקרון של פומביות הדיון בבית הזה הוא יסוד מוסד והציבור זכאי לדעת ולראות כל הליך מההליכים הנעשים כאן. כמובן, זה לא כולל את ועדת החוץ והביטחון. זה לא כולל לעיתים את הוועדה לענייני ביקורת המדינה, כאשר היא דנה בנושא חשאי, והקמנו בה מכניזם מיוחד לאפשרות של דיון כזה. אבל לעתים יכול שזה יהיה גם בוועדה מיוחדת זו או אחרת.

חברי הכנסת, בשל העיקרון, בשל השינויים שחלו עם השנים בתפיסת תפקידה של הכנסת ומערכת הגומלין בין הכנסת ובין התקשורת, אני מציע לשנות את ההוראות הקיימות.

אני גם רוצה לציין כאן, שבספרות הנוגעת לעבודת הפרלמנט הבריטי, למשל, שקיים ישיבות סגורות בתקופת מלחמת העולם השנייה, אין אזכור לנוהל כזה ב-40 השנים האחרונות.

אני חושב שלכבוד הכנסת הוא לשחרר את החוק מההוראות הקבועות בו בעניין זה ולקבוע את ההוראה שאני מציע אותה כאן, והיא כי הכנסת תשב בפומבי.

זוהי ההוראה, זוהי המשמעות שלה, והדברים גם יפורסמו, כאמור, בהצעת החוק שלי.

פיני בדש (צומת):

ומה יקרה אם זה לא יעבור?

חגי מירום (העבודה):

אם זה לא יעבור, חבר הכנסת בדש, אני מבטיח כאן שאני אאסוף את הכנסת לדיון חשאי, מדוע ועל מה זה לא עבר, על מנת שנוכל לקיים בחשאיות דיון עם עצמנו וחשבון נפש נוקב מדוע לא אפשרנו לארגן את פומביות הדיון בכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

ומה תעשה, חבר הכנסת חגי מירום, אם יידרש דיון כזה בעתיד, אחרי שהחוק שלך יבטל את מה שכתוב היום בתקנון?

חגי מירום (העבודה):

אינני מעלה על דעתי שמליאת הכנסת תדון אי-פעם בנושא כלשהו בדיון חשאי. אין עוד אפשרות לדאוג לכך שתהיה חשאיות בדיונים במליאת הכנסת. לכבודה של הכנסת שהיא תקבע את עקרון הפומביות במליאתה ולא שתשאיר איזה מין פתח שלעולם לא יוגשם, וגם אם ינסו להגשים אותו – לא יצליחו בכך.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום.

אנחנו עוברים כעת לדיון בהצעת החוק. רשימת הנואמים סגורה. לכל נואם שלוש דקות. נואם שלא יהיה נוכח במליאה בהיקרא שמו לא יוכל לנאום.

אני מזמינה את ראשונת הדוברים, חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת מאיר שטרית, ואחריו – חבר הכנסת רענן כהן.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק הזו מבורכת, אף-על-פי שהיא באה באיחור של 46 שנה. המשמעות של המושג "פרלמנט" היא מקום שמדברים בו. מקום שמדברים בו, הווי אומר, שהציבור הרחב יכול לשמוע וגם להגיב, וכנסת ישראל בשנים האחרונות גם משדרת את דיוני המליאה וישיבות של ועדות שונות, ובצדק. זאת משום שהיא כפופה לביקורת ציבורית, וזו אחת הדרכים שבהן יכול באמת הציבור לפקח, לבקר ולהביע את דעותיו על מה שנעשה בבית-הנבחרים. על כן ודאי שאני מברכת, ואני רק תמהה על כך שצריך לעשות את זה כל כך באיחור.

יש לי בכל זאת שאלה. עם קיבוע העיקרון של פומביות הדיונים במליאה, נוסף בהצעת החוק סעיף 28, המאפשר ליושב-ראש הישיבה, בדרך שנקבעה בתקנון, לאסור פרסום דבר שפרסומו עלול לדעתו לפגוע בביטחון המדינה. אם העיקרון הוא עיקרון של פומביות, ולכן כל ישיבה של המליאה תהיה פומבית, כמו שצריך שתהיה, איך אפשר לאסור פרסום של דבר שהוא פומבי ואף משודר בדרך כלל?

ולכן, יושב-ראש ועדת הכנסת, אני בכל זאת מציעה, שבהכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית יימחק הסעיף 28, שלא רק שאינו במקומו, אלא לעניות דעתי הוא אף נוגד את העיקרון הבסיסי ביותר של דמוקרטיה, וזה דיון פומבי. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת חזן.

אני מזמינה את חבר הכנסת מאיר שטרית – איננו באולם. אני מזמינה את חבר הכנסת רענן כהן, אחריו – חבר הכנסת שאול יהלום, אחריו – חבר הכנסת סילבן שלום, ואחריו – חבר הכנסת אסעד אסעד.

רענן כהן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מכובדי, אני בהחלט תומך בהצעת החוק של חברי, חבר הכנסת חגי מירום.

קשה לי להבין למה היינו צריכים חוק, כשהכנסת, מעצם מהותה ככל פרלמנט דמוקרטי, אני חושב שהבסיס לקיומה הוא הפומביות שבה. כששאלתי, הופתעתי מאוד לשמוע שאכן קיימים כאן סייגים, וליושב-ראש הכנסת יש האפשרות, אולי על-פי התהליכים או התקדימים שהיו בעבר, לעשות שימוש בלתי נכון ובלתי בריא לכנסת במה שהיו נוהגים לעשות.

אולי לגוף אחד בכנסת צריכה להיות אפשרות כזו, ואכן הישיבות שלו נעולות, וזו ועדת החוץ והביטחון, מעצם טבעה, וכאן אנחנו קבענו סייגים. פרט לזה, בישיבות מליאת הכנסת ובחלק גדול

מהוועדות חשוב גם שהעם יראה כיצד המערכת הזאת עובדת, באיזה אופן, באיזו תדירות ועל מה דנים, כי ברגע שאנחנו לא מאפשרים את פומביות הדברים אנחנו יוצרים דעה לא נכונה בקרב הציבור לגבי מבנה הכנסת וסדרי הבית, וחוסר יכולת ליצור קשר בין בוחר לנבחר, כדי שהבוחר ידע מה עושה הכנסת ובאיזו צורה היא פועלת.

לכן אני מציע לחברי הבית לקבל את החוק הזה עם התיקונים הדרושים בו, על מנת שלא לאפשר לשום גוף בבית לפעול כאשר אין חוק, וכפי שאמרתי בראשית הדברים, חבל שהיינו צריכים להגיע למצב כזה שאנו מחוקקים חוק לגבי עצמנו, בדברים שהם ברורים מעצם טבעם. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רענן כהן.

חברי הכנסת שאול יהלום, סילבן שלום, מיכאל איתן, אברהם פורז, רחבעם זאבי ובנימין טמקין – אינם באולם. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה.

קריאה:

על מה אתה הולך לדבר?

יוסף בא-גד (מולדת):

שיעור בגמרא.

פיני בדש (צומת):

יש לו חמש דקות לגמרא.

היו"ר א' סלמוביץ:

שלוש דקות.

יוסף בא-גד (מולדת):

אפשר בלי שיעור בגמרא?

רענן כהן (העבודה):

תשיר "מעוז צור ישועתי".

יוסף בא-גד (מולדת):

על הנושא.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, פה הוא לא ישיר, כל עוד אני יושבת.

חגי מירום (העבודה):

אולי אני אמשוך את החוק.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה, חבר הכנסת בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אני מקבל את הצעת החוק. אני מציע שני תיקונים, חבר הכנסת חגי מירום, הכנסת תשב בפומבי, אלא אם כן רוב מיוחס של 80 חברי כנסת יחליט אחרת. אני לא יודע מה יכול להיות בעתיד, לא יודע אם לא ייתכן מצב, שהיום אנחנו לא צופים אותו ולא חוזים אותו, שיחליטו על ישיבה סגורה, בלי עיתונות, בלי טלוויזיה, רק עם חברי כנסת. לכן אני אומר: אם יהיה מצב שרוב מיוחס של למעלה מ-80 חברי כנסת ירצה בכך, למה לשלול את זה אם כבר דנים בחוק?

שנית, אני רוצה להתייחס לסעיף 28, האומר בין השאר: "יושב-ראש הישיבה רשאי – – – לאסור פרסום דבר שפרסומו עלול, לדעתו, לפגוע בביטחון המדינה". חבר הכנסת מירום, חבל שאתה לא מקשיב, זה נוגע לך.

חגי מירום (העבודה):

יוסף בא-גד (מולדת):

אתה נותן ליושב-ראש הכנסת זכות בלעדית להחליט על מניעת פרסום שלדעתו עלול לפגוע בביטחון המדינה. עם כל הכבוד, אנחנו קובעים חוק, יושבי-ראש הכנסת יתחלפו, ואם בעתיד יהיה יושב-ראש שיחליט למנוע פרסום דבר שלדעתנו לא צריך למנוע פרסומו, אני נותן לך, יושב-ראש ועדת הכנסת, כוח להתערב: ובאישור ועדת הכנסת. אם היושב-ראש יחליט וועדת הכנסת תצטרף אליו, אין בעיות.

הדברים אמורים לגבי הנאמר בגמרא, מסכת ערכין, דף ט"ז, עמוד א': "אמר רבה בר רב הונא: 'כל מילתא דמיתאמרא באפי תלתא לית בה משום לישנא בישא'" – כל דבר שנאמר בפני שלושה אנשים, אין בו משום לשון הרע. אם כבר שלושה אנשים יודעים, זה כבר לא סוד, זה אבוד. זו קביעת חז"ל. אם כן, אם כנסת שלמה יודעת, אין סודות בכנסת. מאי טעמא? למה אומרת הגמרא שכל דבר שנאמר בפני שלושה אנשים כבר אינו סוד? "חברך חבא אית ליה וחברא דחברך חבא אית ליה" – לחבר שלך יש חבר, ולחבר יש עוד חבר, אז אם חבר אמר, והחבר שמע, זה מקרה אבוד, הסוד מתפרסם.

פיני בדש (צומת):

זה מזכיר לי איזו פרסומת.

יוסף בא-גד (מולדת):

הלואי שהגמרא שלנו תהיה כל כך מפורסמת. כדי שכולם ידעו, אני אחזור על הביטוי.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד, אני מבקשת לסיים.

יוסף בא-גד (מולדת):

הרי אתה בן של רב, תלמיד חכם. אני אחזור על הביטוי: "חברך", לחבר שלך, "חברא אית ליה", יש לו חבר, ולחבר של החבר יש עוד חבר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה צריך כבר לסיים.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבר סיימתי. לקחתי שיעור גמרא קצר היום. לכבוד חנוכה, משהו קצר כדי שחברי הכנסת יוכלו ללכת להדליק נרות עם המשפחות.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד, זמנך תם לפני דקה וחצי.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם הבעלים אמרו בפני שלושה, המגלה אותה אינה לשון הרע – אם הוא כבר אמר לפני שלושה, הוא יודע שזה יצא לפומבי.

לכן, כאמור, אתמוך בחוק בתנאי שיהיו התיקונים שהצעתי. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת בא-גד. אני מזמינה את חבר הכנסת דוד מנע – איננו. חבר הכנסת רן כהן – איננו. חבר הכנסת אלי גולדשמידט – איננו. חבר הכנסת רון נחמן – איננו. חבר הכנסת פני בדש, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יהושע מצא, ואחריו – חבר הכנסת עוזי לנדאו.

פני בדש (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום, אתה מזלזל בחברי הכנסת. אמרת שבזכות החוק הקיים אולי יבואו עשרה חברי כנסת שירצו פרסום ויכנסו את המליאה לדיון סגור, ולכן אתה רוצה למנוע זאת ואתה מגיש את החוק. קודם כול, חברי הכנסת הם אנשים רציניים. עובדה שבמשך כל שנות כהונת הכנסת לא ניצלו את החוק הזה. לכן הטענה שלך, כמובן, מיותרת. אבל יכול להיות שהיה כדאי לעשות את הניסיון הזה – לעשות דיון אחד סגור, ללא תקשורת, ואולי זה יהיה דיון שקט, ענייני, שבו אפשר יהיה להגיע לתוצאות יותר חיוביות.

בשל רצינות העניין, חבר הכנסת חגי מירום, אני תומך בחוק. אם קיים חוק שאין לו שום תועלת והוא לא מנוצל ולא נוצל אף פעם, ואין שום סיבה שינוצל, אין סיבה שהוא יישאר במסגרת חוקי הכנסת, חוקי המדינה, ויש לבטלו. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת פני בדש. אני מזמינה את חבר הכנסת יהושע מצא – איננו. חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו. חבר הכנסת עובדיה עלי – איננו. חברת הכנסת נעמי בלומנטל – איננה. חברת הכנסת דליה איציק – איננה. חבר הכנסת אלי דיין – איננו. חבר הכנסת אלכס גולדפרב – איננו. חבר הכנסת אפרים גור – איננו. חבר הכנסת יורם לס – איננו. חבר הכנסת גונן שגב – איננו. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין – איננו. חבר הכנסת אליעזר זנדברג – איננו. חבר הכנסת יוסף עזרן – איננו. חבר הכנסת עמיר פרץ – איננו. חבר הכנסת יגאל ביבי – איננו. חבר הכנסת רפאל אלול – איננו. חבר הכנסת האשם מחאמיד – איננו. חבר הכנסת טלב אלסאנע – איננו. חבר הכנסת חיים אורון – איננו. חבר הכנסת חיים דיין – איננו. חבר הכנסת אברהם יחזקאל – איננו. חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו. חבר הכנסת עמנואל זיסמן – איננו. חבר הכנסת יצחק לוי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת דוד מגן. אברהם בורג, אחריו – חבר הכנסת אביגדור קהלני, ואחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת דוד מגן.

יצחק לוי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, ביקשתי את רשות הדיבור כדי להביע את תמיכתי בהצעת החוק של חבר הכנסת חגי מירום. לא רק משום שזה סעיף בחוק שאינו מנוצל וזו אות מתה, וחבל להעמיס על ספר החוקים שלנו אותיות מתות. ספר החוקים שלנו בין כך ובין כך עמוס יתר על המידה. ולא רק משום שאינני רואה שום מצב שנשתמש בסעיף הזה, אלא גם בגלל מסירת מסר של פומביות. אני חושב שהעניין הזה חשוב.

לא מזמן ערכנו תיקון חשוב, לדעתי, בתקנון הכנסת, בסיועו של חבר הכנסת חגי מירום ובאישור ועדת הכנסת, להפוך גם את הפרוטוקולים של ועדות הכנסת לפומביים, חוץ מוועדת החוץ והביטחון. חשוב שהציבור ידע שההחלטה היתה לגבי כל ועדות הכנסת, חוץ מוועדת החוץ והביטחון, עם אפשרות ליושב-ראש ועדה להחליט על פרוטוקול כפרוטוקול חסוי, לפי העניין. אבל אנחנו קובעים כלל, והכלל הוא שדיוני הכנסת הם פומביים, והכלל הוא שדיוני הכנסת הם פומביים גם במליאה וגם בוועדות. והכלל הוא שהציבור יכול לדעת כל מה שקורה בכנסת, ולא רק יכול לדעת, אלא זכותו לדעת כל מה שנאמר בכנסת. המסר כאן הוא מסר מאוד חשוב.

על כן, אני מברך את חבר הכנסת חגי מירום על יוזמתו, וכאמור, אתמוך בחוק זה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי. חבר הכנסת אברהם בורג – איננו. חבר הכנסת אביגדור קהלני – איננו. אני לא יכולה לדבר מפאת תפקידי. אני מזמינה את חבר הכנסת דוד מגן, אחרון הנואמים – בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני תומך בהצעת החוק ופונה ליוזם, חבר הכנסת חגי מירום, בשאלה: כתבת בהצעת החוק ששיבות הכנסת תהיינה פומביות, ואני רוצה לשאול: מה הדין עם הצבעות הכנסת? להזכיר לך, להזכיר לעצמנו וליושב-ראש ועדת החוקה, שנמצא בדרכו עכשיו למליאה, כי בעקבות דיונים על-אודות חוק חסינות חברי הכנסת (זכויותיהם וחובותיהם) הגענו למחשבה, ואני זוכר שהיית שותף לה, שהגיעה העת לשרש את התופעה של הכנסת הפרגוד לאולם מליאת הכנסת, ושחברי הכנסת לא ייקראו אל מאחורי הפרגוד בשבע הזדמנויות שונות: האחת – כשבוחרים נשיא; השנייה – כשבוחרים את מבקר המדינה; השלישית – כשבוחרים את הוועדה למינוי שופטים; הרביעית – כשבוחרים את הוועדה למינוי קאדים; החמישית – לפי חוק בתי-הדין הדרוזיים, ואני לא רוצה להלאות עוד את הכנסת. בשבע הזדמנויות שונות, לפי שבעה חוקים שונים, חברי הכנסת נקראים להסתתר מעין הציבור ולהצביע כך שהציבור לא ידע מה היתה הצבעתם.

כמובן, לא הזכרתי את חוק חסינות חברי הכנסת, נטילת החסינות – בנושא הזה התקדמנו, והנושא כבר נמצא בהכנה לקריאה שנייה בוועדה שלך.

אני תומך בהצעת החוק, ואני חושב שהיא צריכה להיות גורפת יותר ולא לעסוק רק בנושא פומביות הדיונים, אלא גם בפומביות ההכרעה. לא יהיה טעם ברפורמה הזו אם אנחנו משאירים איזה פלח, הקשור להכרעה, ומסתירים את ההכרעה מעין הציבור. יכול שיהיו חברים אשר יעלו ויאמרו לי: רגע, אקט ההצבעה גלוי. רואים את הפרגוד ורואים את הקלפי. מה שאני מבקש ומה שאני חושב שהוא ברור מאליו הוא, שלא צריך להיות פרגוד ולא צריכה להיות קלפי. ההצבעה צריכה להיות גלויה, חברי הכנסת צריכים להכריע בשאלות הללו, לרבות נטילת החסינות, לרבות בחירת נשיא, לרבות בחירת מבקר המדינה, באומץ, ביושר, ולתת דין-וחשבון לציבור לא רק על דעותיהם אלא גם על הצבעותיהם, כי הרי ברור שאנחנו רוצים לחנך את עצמנו, שהצבעותינו תהיינה תואמות את דעותינו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד מגן. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אני אקצר מאוד, גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת. רק מפני כבוד החברים שהציעו הצעות ענייניות, אני רוצה להעיר כמה הערות.

לחברת הכנסת נעמי חזן: אנחנו צריכים לבדוק את ההערה שהערת כאן בעניין הסמכות, לא של יושב-ראש הכנסת, של יושב-ראש ישיבה אפילו, לאסור פרסום. בואי נתייחס לזה מאוד ברצינות בהכנה שבין הקריאה הראשונה לקריאה השנייה והשלישית. רשמתי את הערתך והיא תבוא לדיון.

חבר הכנסת בא-גד הציע, שרוב של 80 חברי כנסת יחליט בכל זאת על ישיבה חשאית, אם יהיה צורך. אם יהיה צורך, חלילה וחס, חברי חברי הכנסת, ואני לא רואה שיהיה אי-פעם צורך, תחוקק

הכנסת הוראת שעה. יש לה כל הכלים לעשות זאת אם יבוא, חלילה, יום. אבל עקרון הפומביות, נקבע אותו לדורי דורות ויהיה ברור שהוא קיים, והוא בחוק-יסוד, וזה חשוב מאוד שהוא קיים בחוק-יסוד.

לחבר הכנסת דוד מגן: התקדמנו צעד קטן, חשוב מאוד, בעיני, בעניין הצבעות בהסרת חסינות. היו פה תופעות חמורות של התחבאות מאחורי הפרגוד בהצבעה, ואני, בדומה לך, חשבתי שצריך להסתלק מההסתתרות הזאת. נשארנו עם חשאיות בבחירות, רק בבחירות, בבחירת אנשים – בחירת מבקר מדינה, בחירת נשיא המדינה, בחירת הקאדים מד'הב – – –

דוד מגן (הליכוד):

ובחירת חברי כנסת לוועדות למיניהן.

חגי מירום (העבודה):

גם בבחירת חברי כנסת.

אני חושב שצריך לשקול היטב את ההצעה שלך. אני לא בטוח שאפשר יהיה מייד לקשור אותה בתיקון הזה, ואני גם מבקש ממך שלא לקשור את תמיכתך בעיקרון להצעה. יש מקום לדון בעניין הזה, אבל כשמדובר בבחירה אישית, בכל המקומות בעולם עושים זאת בחשאיות, ולכן אני מציע שעוד נשוחח ונדון על העניין הזה, בלי קשר לקביעת העיקרון.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה ראשונה על הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 28) (פומביות דיוני הכנסת) והעברתה לוועדת הכנסת להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. נא להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 28) (פומביות דיוני הכנסת) לוועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

15 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 28) (פומביות דיוני הכנסת) עברה בקריאה ראשונה והיא מועברת לוועדת הכנסת להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 96) (החלת פרק ו'3 על חברי הקיבוץ והמושב השיתופי), התשנ"ה-1994 **(קריאה ראשונה)**

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 96) (החלת פרק ו'3 על חברי הקיבוץ והמושב השיתופי), התשנ"ה-1994, קריאה ראשונה – של חבר הכנסת חגי מירום. יציג את ההצעה חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אני רואה שחג החנוכה מאפשר לנו להתקדם גם בחקיקה פרטית. אני רוצה להציג בפניכם בקריאה ראשונה את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 96) (החלת פרק ו'3 על חברי הקיבוץ והמושב השיתופי), התשנ"ה-1994.

חברי חברי הכנסת, הממשלה תומכת בתיקון שבהצעת החוק, שמשמעותו היא שבמקרה של פירוק קיבוץ, חלילה, יזכה חבר הקיבוץ במה שזוכה עובד מפעל המצוי בפשיטת רגל.

אנחנו נמצאים היום בתקופה סוערת ומסוערת מבחינת הכלכלה הקיבוצית. אתם יודעים כולכם שמתקיימים היום דיונים כבדי משקל, הן מההיבט הכספי-הכלכלי והן מההיבט הפנימי האידיאולוגי בתוך הקיבוצים, על מבנה הקיבוץ, על הישגותיו וקיומו ועל יכולת הישרדותו הכלכלית. יכול שהתנועה הקיבוצית – ואני מתפלל לכך כי אני אחד מנציגיה בבית הזה – תצא מחוזקת מהמשבר שהיא נתונה בו, הכלכלי, הערכי – – –

רענו כהן (העבודה):

גם חבר הכנסת אלי גולדשמידט כאן.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת אלי גולדשמידט פה אתנו, והוא בוודאי גם ישתתף בדיון.

יכול שהתנועה תצא מחוזקת מהמשבר הזה והקיבוץ ימצא לו את ביטויו כחברה מיוחדת וייחודית וכנושא מסר חלוצי ציוני במדינת ישראל גם בעתיד. אבל יכול, חלילה, שבמשבר הנורא שעובר על התנועה, יקרה חס וחלילה שקיבוץ אחד או שניים, ואולי אף יותר, יאלצו להתפרק.

מה גורם לפירוק? יכולה לגרום לכך התפוררות, התפרקות ערכית פנימית, אבל יכולה גם לגרום לכך, וזה מה שעלול לקרות ברוב המקרים, אי-יכולת כלכלית, אי-התאזנות בשוטף וצבירת חובות שלא יהיה אפשר לשרשר אותם עוד כלפי הבנקים, הנושים ובעלי החוב האחרים.

ואז תעמוד השאלה, מה יקרה לחברים שנתנו את כל שנותיהם בבית הקיבוצי הזה, ולאחר 30 שנה, 20 שנה, 15 שנים יצטרכו לעזוב את המקום. אפילו אותה קצבה שקוראים לה מענק עזיבה, קיבוץ שמתפרק כתוצאה מכישלון כלכלתו לא יוכל לשלמה.

חברי חברי הכנסת, פרק ו'3 בחוק הביטוח הלאומי עוסק בזכויות עובדים בפשיטת רגל ובפירוק תאגיד. למעשה, הפרק הזה חל גם על חברי קיבוץ ומושב שיתופי. אבל הגמלה המשולמת לפי הפרק הזה מבוססת על שכר עבודה ופיצויי פיטורין שמעביד חב לעובד. מכיוון שאין בקיבוץ עובד ומעביד, למעשה אין לנו אפשרות לשלם לחבר הקיבוץ מה שאפשר לשלם במפעל שנמצא בפירוק.

במשך שנים, מאז שנת 1974, 20 שנה משלמים חברי הקיבוצים כולם את ביטוח הגמלה הזאת, כמו שמשלם כל עובד במפעל. אבל אם יקרה האירוע שמזכה היום את העובד במפעל, הוא לא יוכל לזכות את חבר הקיבוץ אם לא נעשה את התיקון הזה שאנחנו מציעים פה ונתאים, פשוט נתאים, כללים מיוחדים לחישובי גמלה שתינתן לחבר קיבוץ ולחבר מושב שחלילה יימצאו בתהליכי פירוק כתוצאה מחוסר יכולת לפרוע חוב. אנחנו מנסים ליצור פה מכניזם, לא חדש, לא משהו שונה, אלא משהו שמותאם לאוכלוסייה שמשלמת ב-20 השנים האחרונות עבור הגמלה הזאת.

חברי חברי הכנסת, בדיון שהיה בקריאה הטרוםית, כתוצאה מכך שעלה כאן עניין של קיבוץ, הפך הדיון להתנצחות קשה ביותר לנו, חברי הקיבוצים בבית הזה, וודאי גם לחברי קיבוצים שצפו בדיון הזה, אולי בגלל חוסר הבנת העניין, או מתוך כוונה לנצל פוליטית את העובדה שדנים כאן בעניין של קיבוץ; היה כאן ניסיון בכל כוח להציג את חברי הקיבוצים כמי ששמים ידם ומנסים לגזול מקופת המדינה דבר שאינו מגיע להם.

אני מבקש להדגיש בסוף דברי בהצגת החוק, שמדובר כאן בזכות שחברי הקיבוצים משלמים עבורה זה שנים, אבל אין להם אפשרות לממש אותה. כל מטרת החקיקה הזו היא להשוות אותם לעובדים אחרים, ואם חלילה יתפרק קיבוץ כמו שחלילה מתפרק מפעל, יהיו זכויות חברי הקיבוץ כזכויותיו של כל עובד במפעל. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום.

חברי הכנסת, רשימת הנואמים סגורה. לכל נואם שלוש דקות. נואם שלא יהיה נוכח במליאה בהיקרא שמו לא יוכל לנאום. אני מזמינה את ראשונת הנואמים, חברת הכנסת נעמי חזן – איננה. חבר הכנסת מאיר שטרית – איננו. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת שאול יהלום, ואחריו – חבר הכנסת אסעד אסעד.

רענן כהן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, זה יום עצוב עבורי כשחוק כזה מונח בפני הכנסת. אני מאלה שאומרים שההתיישבות העובדת היא פאר מדינת ישראל, היא נתנה ותרמה אולי יותר מכל סקטור אחר בחברה הישראלית. לבוא היום ולשמוע שמחוקקים כאן חוק – ואני כמובן אתמוך בו, כי אני חושב שאסור לפגוע – שבעצם מתחיל להיות קבורתה של ההתיישבות העובדת – זה יום קשה, מעצם העובדה שאנשי ההתיישבות העובדת מתחילים לחשוב שאנחנו נמצאים בעידן חדש, בעידן של התפרקות אחד הדברים היפים ביותר במדינת ישראל. מאה שנה של עשייה, מאה שנה של יצירה, מהטובים ביותר, מהנבחרים ביותר, מאלה שהקימו וסייעו להקמת המדינה בכל דרכה.

נעשו הרבה מחקרים, ואין דומה להתיישבות העובדת ולחברה הקיבוצית במדינת ישראל. אין דגם שעולה על הדגם של הקיבוץ. קחו את דגניה של חבר הכנסת אלי גולדשמידט, קחו את קיבוצו של חבר הכנסת חגי מירום, יפעת – פשוט פאר היצירה.

אני מקווה, אני אומר את זה לחבר הכנסת חגי מירום, אני מקווה שנחוקק את החוק הזה ולא יהיה שימוש בו. זו התפילה שלי.

חגי מירום (העבודה):

זה מתאים לחג החנוכה, שייאמר כמו על נרות חנוכה: אלא לראותו בלבד.

רענן כהן (העבודה):

אם זו תהיה הבשורה שלי ואם את זה אשיג היום – אני חושב שזה הדבר הגדול ביותר שאנחנו מחוקקים היום, כדי להבטיח את פרנסתם של אנשים שיכולים להיפגע, חס וחלילה. אבל, עם זאת, אני מקווה שלא כנסת ישראל ולא כל גוף בממשלה הזאת לא תהיה להם ההזדמנות להשתמש בחוק הזה. אני מקווה שזה יהיה חוק שיימצא בספר החוקים ולא יהיה שימוש בו. אם נגיע לזה – הרי עשינו את הדבר הגדול ביותר.

אני רוצה לפנות לאנשי ההתיישבות העובדת, ובזה אני רוצה לסיים. בפניכם שליחות אדירה בהסברה, בחינוך הנוער, לשמור על הדבר היפה ביותר של מדינת ישראל, לשמור על ההתיישבות העובדת. אנחנו עומדים לרשותכם, אם נצטרך – נסייע בידיכם, כדי לשמור את פאר מדינת ישראל. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רענן כהן. אני מזמינה את חבר הכנסת שאול יהלום – איננו. חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו. חבר הכנסת אברהם פורז – איננו. חבר הכנסת בנימין טמקין – איננו. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת דוד מנע, אחריו – חבר הכנסת רן כהן, ואחריו – חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני תומך בדברים שיצאו מהלב של חבר הכנסת רענן כהן. ההתיישבות היא פאר היצירה של מדינת ישראל, של עם ישראל. ההתיישבות הקיבוצית והמושבות – והקיבוצית במיוחד – חייבת לשמש דוגמה, והיא שימשה דוגמה לכל העולם, ביצירה נפלאה שכולנו היינו גאים בה, על כל שלוחותיה. חבל, חבל שצריך להגיע לדיון בשאלה מה עושים במקרה של פירוק הקיבוץ.

אני רק לא מבין דבר אחד, ואני מבקש הסבר מהמציע, חבר הכנסת חגי מירום. למה לא יהיה תיקון פשוט בסעיף 127(ב): הגמלה שתשולם לפי פרק זה לחבר אגודה שיתופית תהיה – ותקשיב, חבר הכנסת חגי מירום – לפי הסכום ששילמה מזכירות הקיבוץ עבורו את הפרמיה לביטוח הלאומי. אני חושב שזה דבר טבעי. כל אדם בישראל מקבל ביטוח לאומי לפי הפרמיה ששילם, לפי הסכום שהמעביד ניכה עבורו.

אני רוצה להגן על חברי הקיבוץ. אני חושב שאם קיבוץ התפרק – צריך להבטיח לחבר הקיבוץ לא רק את הביטוח הלאומי; צריך להבטיח לו פיצויים כפולים, כפי שנהוג במקרה של מפעל שנסגר.

היום היו פה עובדי השק"ם, עובדים ותיקים, שמשרתים את צבא-הגנה לישראל עשרות שנים. רוצים לפטר אותם ללא תנאים. אלה עובדי השק"ם. אני נלחמתי למענם. ודאי אלחם למען חברי הקיבוצים. אבל מדוע שמזכירות הקיבוץ תעשינה פה, לא נעים להגיד, "מונקי ביזנס", לא תשלמנה את המגיע עבור חבר הקיבוץ, ואחר כך בבוא היום תרצינה לקבל את המגיע?

אני מציע לתקן את החוק ולומר שמזכירות קיבוץ חייבת לשלם את הביטוח הלאומי המקסימלי. אז כל עובד יקבל, במקרה של פירוק, את המגיע לו. גם יקבלו הקיבוצים מיליארדים להפרש, גם לא ישלמו את הביטוח הלאומי המגיע, וגם אנחנו נשלם.

אני אומר שאני רוצה לתמוך בחוק ואני רוצה לתמוך בחברי הקיבוץ, כי מגיע להם. הם יצרו את מדינת ישראל הנפלאה. אבל יש לחייב את מזכירות הקיבוץ להפריש את המגיע. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסף בא-גד. אני מזמינה את חבר הכנסת דוד מנע – איננו. חבר הכנסת רן כהן – איננו. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רון נחמן. אחריו – חבר הכנסת פיני בדש.

אלי גולדשמידט (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, התמיהה שעולה בדברי הדוברים עד כה מובנת לי, משום שהצעת החוק הזאת – שכותרתה, או תאריך היווצרותה, או תאריך הגשתה הוא שנת 1994 – היתה אמורה להיות מחוקקת בשנות ה-50, יחד עם שורה של כל הצעות החוק וכל החוקים שעסקו בביטוח הסוציאלי של כלל אזרחי מדינת ישראל; וכמוה עוד חוקים רבים.

חבר הכנסת חגי מירום הגיש היום חוק בתחום הזה. יש חוקים נוספים, חלקם אני הגשתי, חלקם אנחנו מגישים במשותף, שבאים בעצם לתת אותה הגנה, אותה רשת ביטחון, שכל אזרח במדינת ישראל נהנה ממנה. ראוי להצדיק את מי שתמה מדוע הדבר הזה לא קיים היום בקיבוצים. מדוע החוקים שמגינים על עובד השק"ם, על עובד התעשייה האווירית, על עובד קופת-חולים לאומית ועל עובד בכל מוסד אחר במדינת ישראל, לא חלים על חבר קיבוץ? מי ששואל את השאלה הזאת, צודק בשאלה. וזאת תמיהה.

באיזה מקום – ואני מוכרח להגיד זאת בצורה אמיתית – היתה פה תחושה, במשך הרבה מאוד שנים, שלא יכול לקרות לקיבוץ מצב שהוא ייכנס לתהליכים, שיכולים להיות תהליכים קשים, כפי שאנחנו רואים היום בהרבה מפעלים אחרים במשק הישראלי. הבעיה של הקיבוץ היא בייחודיות שלו, שהוא גם מפעל, הוא גם מקום חיים, הוא גם מסגרת חברתית, והמכלול השלם הזה יוצר קושי רב בהבנת הנקרא, גם שלנו כחברי קיבוצים וגם של מי שמנסה לקרוא אותנו פנימה. זו בעיה, וצריך להגיד את האמת.

לכן אני רוצה להגיד, העובדה שחגי מירום הגיש פה הצעת חוק שעניינה אם וכאשר ייכנס קיבוץ להליכי פירוק – אין פירושו של דבר שחגי הוא בבחינת נביא, שמחר נבואתו תתגשם; כפי שכתבו חוקים סוציאליים במדינת ישראל באשר למה שיקרה לעובד שכיר שמפעלו מתפרק – אין בכך בבחינת נבואה שהמפעל יתפרק.

כל חוק, גם כשאתה עושה ביטוח חיים, כשאתה קונה פוליסת ביטוח חיים – אתה לא עושה זאת מתוך כוונה למות כעבור שנה. אתה עושה את ביטוח החיים מתוך כוונה לחיות עד 120.

אברהם הירשזון (הליכוד):

לכן יש לך מומנט החיסכון שם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

בסדר. אנחנו יצרנו פוליסות של המדינה. המדינה מבטחת את עובדיה, את העובדים השכירים במשק, מתוך תפיסת עולם סוציאליסטית, שהיא מלה גסה בימינו אלה, או מתוך תפיסת עולם של מדינת רווחה, שאומרת: לא ניתן לעובדינו להגיע לפת לחם.

מה אומרת הצעת החוק הזאת? – אביא דוגמה. מפעל בעיר פושט רגל ויש לו עובדים. החוק בא ואומר: לפני שאתה משלם חובות לספקים ולכל מיני גורמים אחרים – קודם כול, תשלם פיצויי פיטורין לעובדים. אם, חס וחלילה, אין לאותו מפעל כסף מספיק לשלם את פיצויי הפיטורין לעובדים, אף שהם בעדיפות לפני דברים אחרים – רק אז בא הביטוח הלאומי, על בסיס פרמיה שהעובד משלם אותה כל חייו במסגרת תשלומי הביטוח הלאומי, ונותן לו מנה, מנה כספית. אני לא מאחל לאיש מאתנו שהוא יצטרך לחיות על אותה מנה כספית שניתנת. זה מעט, זה כלום, זו מנה שנקראת "מנת ברזל". באה הצעת החוק הזאת ואומרת אותו דבר. במקרה שיהיה פירוק, חס וחלילה, ובמקרה שבהליכי הפירוק לא יהיה די כסף לשלם פיצויי עזיבה – ייתן הביטוח הלאומי אותה מנה.

הגשתי הצעת חוק שלפיה לפיצויי עזיבה תהיה קדימה כלפי חבר קיבוץ, כמו פיצויי פיטורין כלפי עובד בעיר. אני מקווה שהצעת החוק הזאת גם תתקבל. אבל בהנחה שגם לא יהיה די כסף, למרות הקדימות, לשלם את פיצויי העזיבה – המוסד לביטוח לאומי ישלם אותו דבר שהוא משלם למפוטר המפעל של שפירא בקיסריה, או למפוטר במפעל אחר. זה הכול.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גולדשמידט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

העובדה שהדבר הזה לא נעשה בשנות ה-50, והעובדה שחבר הכנסת חגי מירום, חבר הכנסת אלי גולדשמידט וחברי כנסת אחרים, שמשמשים שליחי התנועה הקיבוצית בכנסת, צריכים לעסוק בזה ב-1994, היא עובדה שאין אלא להצטער עליה. אבל זאת לא סיבה לא לתקן את המעוות, גם אם הוא נעשה באיחור של 30 או 40 שנה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אלי גולדשמידט.

אני מזמינה את חבר הכנסת רון נחמן – איננו. חבר הכנסת פני בדש, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יהושע מצא, אחריו – חבר הכנסת עוזי לנדאו, ואחריו – חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

פיני בדש (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מברך את נציגיו של הקיבוץ הארצי שנמצאים פה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אנחנו מהתק"ם.

פיני בדש (צומת):

סליחה, התק"ם.

דוד מגן (הליכוד):

אתה לא יודע מה אמרת.

פיני בדש (צומת):

בניגוד לדעתו של חבר הכנסת אורי אור, שזה ניגוד אינטרסים, גם אנחנו, ראשי הרשויות בכנסת, מייצגים את הרשויות המקומיות, ואני לא רואה בזה ניגוד אינטרסים. אני רואה בזה קידום נושא השלטון המקומי במדינה, בארץ-ישראל. כמו-כן אני רואה את נציגי הקיבוצים פה, שעניינם לטפל בבעיות הקיבוצים שאותם הם מכירים מקרוב וחיים את הנושא הזה יום יום.

לצערי הרב, הנושא הזה היה קרוב מאוד לאקטואליות. אני אומר "לצערי הרב", כי בשנים הקודמות איש לא חשב שנגיע למצב הזה. אתה אמרת קודם שיכול להיות מצב של קריסה חברתית או קריסה כלכלית. בדרך כלל, כשהבעיה הכלכלית הולכת ומחמירה, היא מביאה מייד אחריה את הבעיה החברתית, ואני מכיר את זה מכמה וכמה חברים שנמצאים בקיבוצים.

אני חושב שהחוק הזה צודק. אם הם משלמים כל השנים, אין שום סיבה שהם לא יקבלו מה שמגיע.

יש לי פה שאלות הבהרה; אולי אני פשוט לא מעודכן ואולי צריך להתייחס אליהן בחוק. מה קורה לקיבוץ שכתוצאה מבעיה כלכלית קשה מאוד לא שילם לביטוח לאומי תקופה מסוימת? אתה יודע מה קורה כשיש מצוקה כלכלית, פותרים את בעיות היום-יום, אוכלים את הלחם היומי אבל לא חושבים קדימה, לא מפרישים לביטוח לאומי, ובדרך כלל, אם נוצרת סיטואציה כזו, מה קורה מבחינת התשלום?

דבר שני, לפי איזה תחשיב נעשה התשלום הזה עבור חברי הקיבוצים, האם לפי השכר הממוצע במשק? האם לפי הצהרה למס הכנסה או לביטוח לאומי? כיצד ייעשה התשלום?

בכל מקרה, אני כמובן תומך בחוק הזה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת פני בדש.

אני מזמינה את חבר הכנסת יהושע מצא – איננו. חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו. חברת הכנסת נעמי בלומנטל – איננה. חברת הכנסת דליה איציק – איננה. חבר הכנסת אלי דיין – איננו. חבר הכנסת אלכס גולדפרב, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אפרים גור, ואחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי.

אלכס גולדפרב (יעוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אני לא חשוד לא כמושבניק, חבר הכנסת פני בדש, ולא כקיבוצניק, אבל אני חשוד באהדתי לתנועה הקיבוצית והחקלאית, ואני נמנה עם חברי הלובי החקלאי בכנסת.

אני אתמוך בחוק, אבל יש לי כמה הערות. אני פונה אליך, חבר הכנסת חגי מירום, כמשפטן. נראה לי שיש איזו סתירה בהצעת החוק. חברי הקיבוצים וחברי המושבים השיתופיים הם בעלי מניות והם נחשבים לעצמאים – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא נכון.

אלכס גולדפרב (יעוד):

ואתה בא והופך אותם לשכירים. אני הייתי מציע שתקרא את הצעת החוק שהנחתי בנושא ביטוח אבטלה לעובד העצמאי, תכרוך אותה ביחד עם ההצעה שלך ותתייחס לחברי הקיבוץ ולחברי המושב כעצמאים, כי ייתכן שבשלב זה או אחר מישוהו יגיש בג"ץ בעניין זה, ואני לא בטוח שזה יעמוד בבג"ץ.

אני אתמוך בהצעת החוק.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אלכס גולדפרב.

אני מזמינה את חבר הכנסת אפרים גור – איננו. חבר הכנסת עובדיה עלי – איננו. חבר הכנסת יורם לס – איננו. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין – איננו. חבר הכנסת אליעזר זנדברג – איננו. חבר הכנסת יוסף עזרן – איננו. חבר הכנסת עמיר פרץ, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יגאל ביבי, אחריו – חבר הכנסת רפאל אלול, ואחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד.

עמיר פרץ (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חברי חבר הכנסת חגי מירום וחבר הכנסת אלי גולדשמידט, אומנם אתם באים היום להציע הצעת חוק שעיקרה – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

זו הצעת חוק של חבר הכנסת חגי מירום.

עמיר פרץ (העבודה):

ואתה תומך. אני נותן לך קרדיט.

– – התחושה שהנה גם הקיבוץ יכול להגיע למצב שיהיה בו תהליך פירוק, והחברים שבמשך שנים היו חברים בקיבוץ – המעמד שלהם אל מול מוסדות מדינת ישראל לא הוגדר מעולם.

אין ספק שהעובדה שמונחת בפנינו הצעת חוק כזו מצביעה על כך שאנו דנים בתנועה במשבר. אני פונה אל חברי התנועה הקיבוצית ואומר להם, שדווקא בימי המשבר נוצרת הזדמנות להתחבר באופן

מהותי לציבור הישראלי לטוב ולרע, לתבוע את כל הזכויות ולתת את כל החובות. אני אומר היום, שהסדר הקיבוצים הוא לא רק בעיה של הקיבוצים, הוא בעיה של אלפים רבים של שכירים, שאם ההסדר הזה לא יבוצע, חלילה, אם תהיה התמוטטות במערכות הכלכליות של התנועה הקיבוצית, הרבה מאוד שכירים ימצאו את עצמם ללא מקום עבודה.

לכן, עניין התנועה הקיבוצית הוא עניין שעומד במבחן מחודש. יש צורך לבחון את מעמדו של הפרט כפרט אל מול המוסדות הלאומיים. יש צורך לבחון את מעמדו של הקואופרטיב אל מול כל המוסדות הכלכליים האחרים במדינה. יש צורך לראות איך לוקחים את התנועה הקיבוצית כולה ונותנים לה משימות חדשות, מכירים במעמדה וביכולתה להוביל. אין לי ספק שמדינת ישראל היום זקוקה בהרבה מאוד תחומים לגופים שיובילו.

מתוך רצון שתהיה אחריות משותפת גם בחובות וגם בזכויות, אני תומך בכך שההצעה תעבור להכנה לקריאה שנייה ושלישית. אין ספק שבועדה יבדקו את הדרך הטובה ביותר כדי שהפרט יוכל לממש את זכותו בשעת משבר. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עמיר פרץ.

אני מזמינה את חבר הכנסת יגאל ביבי – איננו. חבר הכנסת רפאל אלול – איננו. חבר הכנסת האשם מחאמיד – איננו. חבר הכנסת טלב אלסאנע – איננו. חבר הכנסת חיים אורון – איננו. חברת הכנסת אסתר סלמוביץ – מנהלת ישיבה. חבר הכנסת חיים דיין – איננו. חבר הכנסת אברהם יחזקאל – איננו. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה – איננו. חבר הכנסת עמנואל זיסמן – איננו. חבר הכנסת גונן שגב – איננו. חבר הכנסת יעקב שפי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת דוד מגן, ואחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת אורי אור.

יעקב שפי (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אקצר מאוד מאחר שאנחנו צריכים להדליק נרות, אף שהדלקנו נרות בטרקלין.

במשך השנתיים-וחצי האחרונות שמענו השמצות על חברי הקיבוצים, ואני שמח שיש לנו היום אפשרות לומר מלה טובה ולדאוג לחברי הקיבוצים אם יהיה פירוק. אני מקווה שלא נגיע ליום הזה, אבל אם נגיע ליום כזה, אני חושב שצריך לדאוג לחברי הקיבוצים כמו שאנחנו דואגים לכל שכיר במדינת ישראל.

מאחר שבהצעת החוק מוסבר שהם לא מקבלים שכר כפי שמקבל שכיר במפעל מאורגן ומסודר, שבו יודעים בדיוק מה הם הפיצויים שמגיעים לו, אני חושב שבאה הצעת החוק ופותרת את העניין.

כפי שאמרתי, אני תומך בחוק הזה בכל לבי. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יעקב שפי.

אני מזמינה את חבר הכנסת דוד מגן. אחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת אורי אור.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני מהליכוד, ואני תומך בהצעת החוק. חבר הכנסת חגי מירום, אני עושה זאת לא רק מפני שאני נשוי לרחל בת כיתתך, קיבוצניקית מגלעד. היא לא שומעת אותי כרגע, היא עסוקה עם הילדים. אבל שלא יחשדו בי בניגוד עניינים, אני בהחלט חושב – – –

אורי אור (העבודה):

איזה ניגוד עניינים? אולי ניגוד אינטרסים.

דוד מגן (הליכוד):

קרוב לזה.

אני לא רוצה לספר לכם שכאשר התחתנו, כל מה שקיבלנו מהמשק היו שולחן וארבעה כיסאות. חשבתי לנצל את ההזדמנות הזאת ולא לחשוב רק בצורה פסימית, מה קורה עם קיבוצים או מושבים שיתופיים שמפרקים אותם, ומה קורה אז עם החברים שאתם רוצים לראות אותם כשכירים, ואני חושב שיש היגיון במה שאתם אומרים. חשבתי לפרוס קצת את היריעה בהזדמנות זו ולעמוד מול האתגר של תלונות שנשמעות מפי בודדים, חברי קיבוצים איתנים שעוזבים את הקיבוצים. מתוך מה שאני למד מספריית בתי-המשפט, נדמה לי שהאנשים אשר מסיבות חברתיות או אחרות מחליטים לעזוב את הקיבוץ, יוצאים משם בעור שיניהם, ואין להם התנאים האלמנטריים כדי להתבסס בצורה כלשהי בצורת היישוב החדשה שאליה הם מבקשים להסתגל.

אינני משוכנע שזה שייך לחוק המוסד לביטוח לאומי, אבל אני חושב שבמהלך השלבים הבאים של החקיקה יש מקום לחשוב גם על הפרט העוזב את הקבוצה, גם אם הקבוצה מחליטה לשמור על מסגרתה, גם אם היא איתנה מבחינה כלכלית וממשיכה להתקיים. נדמה לי שבעניין זה יש לתרום תרומה נוספת בהתייחסות חיובית לסוגיה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד מגן. אני מזמינה את אחרון הדוברים, חבר הכנסת אורי אור.

אני רוצה בינתיים להודיע שהצעת החוק הקודמת, הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 28) (פומביות דיוני הכנסת), שעברה בקריאה ראשונה, אחרי שצינו שהיא מועברת לוועדת הכנסת הוחלט שהיא עוברת לוועדה משותפת של ועדת הכנסת ושל ועדת החוקה, חוק ומשפט – –

חגי מירום (העבודה):

שהחלה כבר להכין אותה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

– – שכבר החלה להכין אותה.

חגי מירום (העבודה):

תודה רבה.

אורי אור (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, חבר הכנסת חגי מירום שהציע את החוק וחבר הכנסת אלי גולדשמידט, שניהם, נדמה לי, הקיבוצניקים היחידים פה. אני כמובן תומך בחוק, ואני לא תמה מדוע הוא לא הוחק בשנות ה-50, אף שאני מסכים עם הדברים שאמר חבר הכנסת גולדשמידט, שכבר אז צריך היה לחוקק אותו, בשנים שבהן עסקה הכנסת בכל הנושאים של דיני העבודה. אני לא תמה על כך, משום שאני יודע ומבין מה עבר על התנועה הקיבוצית ועל כל תנועת ההתיישבות בשני העשורים האחרונים. אני לא אומר שזה עצוב, אבל אנחנו צריכים להבין שדור חדש מנהל היום, דור חדש חי היום בתנועה הקיבוצית, וזה דור שרואה את הדברים אחרת.

אני אומר גם לחגי ידידי, וגם לאלי גולדשמידט, שאנחנו הולכים לשנה קשה מאוד, שנה של ויכוח אמיתי שיתקיים בתוכנו, והוא מתחיל היום בכנסת, בנושא הסיוע לתנועה הקיבוצית. אנחנו, אנשי התנועה הקיבוצית, צריכים לתת פתרון כולל לתנועה הקיבוצית שתתחיל להיבנות. אני מבין שחבר הכנסת מגן התכוון לזה שצריך להתחיל זאת מלמטה, בתא המשפחתי. פתרון לא רק לתק"ם כתק"ם, ל"שומר הצעיר" כ"שומר הצעיר" ולתנועה הקיבוצית ככלל, שזה בור גדול עם הרבה שמות. הפתרון צריך להתחיל בתא המשפחתי.

אני איש ההתיישבות, ואני רוצה להגיד לכם, אנשי התנועה הקיבוצית, שמבחינתי חשוב שחניטה, בית-אלפא, יפעת ודגניה יישארו במקומותיהם, עדיף כקיבוצים, אבל אני מוכן להשאיר לתושבים שם את האפשרות לבחור את דרך החיים שלהם. הייתי מאוד רוצה שהסיוע שבו נעסוק במשך השנה, לבקשת התנועה, ייתן פתרון לשאלה הכוללת הזאת.

לכן רציתי לומר כאן שאני תומך בחוק, ואני חושב שהחוק הזה הוא תחילתה של דרך. אני מקווה שלא נצטרך להפעיל אותו, אבל אין ספק שבשנה הזאת נעסוק רבות בתנועה הקיבוצית, והייתי רוצה שבסוף השנה הזאת נצא עם פתרון כולל שמתחיל בפרט ומתייחס לא רק לתנועה כתנועה אלא גם למקום כמקום ולמשפחה כמשפחה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אורי אור. אני מזמינה את חבר הכנסת חגי מירום להתייחס לדברי המתדיינים.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אעשה זאת מאוד בקצרה. ראשית, אני מאוד מודה לחברי הכנסת שהשתתפו בדיון הזה והתייחסו אליו התייחסות מאוד עניינית, וחלק מהם אפילו הרבה יותר מעניינית, התייחסו אליו התייחסות רגשית של הבעת הערכה לתנועה הקיבוצית ולחבריה. אין ספק שאנחנו, חברי הקיבוץ הנוכחים פה בדיון, יוצאים נרגשים מהדרך שבה הביעו החברים את הדברים.

גם אנחנו, כמובן, מקווים בכל לבנו שלא יהיה מקרה של פירוק, אבל חבר הכנסת אלי גולדשמידט ואנוכי החלטנו שלא נמשיך עוד בעצימת העיניים הזאת, ולא עוד נתייחס אל הדברים כאילו הכול מובן מאליו. חבר הכנסת אלי גולדשמידט העביר פה לפני חודשים מספר הצעת חוק שקובעת, שלא ניתן יהיה לנשל חבר קיבוץ מביתו בגין חוב – דבר שקיים לגבי כל גורם אחר לא קיים לגבי חברים בתנועה הקיבוצית.

היה מי שחשב שלעולם לא יקרה כדבר הזה, והנה עומדים מעקלים בפתחו של שער הקיבוץ, ומחר בבוקר אתה יכול למצוא משפחות זרוקות בצדי דרכים, מפני שזה בדיוק הסקטור היחיד שהחוק לא תפס אותם.

יש תופעות נוספות. אנחנו נפעמים כשאנחנו מתבוננים בקיבוץ, שכנראה השקיע כל כך את עצמו במפעל הציוני, בהגנת המדינה ובהתיישבות עצמה, עד שלא חשב שהוא צריך לבטח את חבריו ביטוח פנסיוני. מה הוא הדבר הזה, שחברים משקיעים את מירב שנותיהם בבית הקיבוצי ואין אנשים החושבים שהם מוכרחים להפריש, כמו כל עובד, הפרשת מעביד ועובד לטובת הפנסיה שלהם? וכך יוצא שתנועה שלמה, או כמעט תנועה שלמה, נמצאת היום במצב אי-פנסיוני, וכן הלאה וכן הלאה דברים נוספים, ופתאום מצאנו שיכול להיות שיהיה פירוק כתוצאה מהתמוטטות כלכלית, ולא נוכל לקבל את מה שמקבל העובד מהמפעל שבו הוא עבד.

לחבר הכנסת בא-גד הייתי אומר, שהוא לא כל כך מבין את העניין, כי אנחנו משלמים את ההפרשה שעובד משלם למקרה של פירוק המפעל שבו הוא עובד, אבל אין לנו שום סידור שמבטיח שאם, חלילה, יהיה פירוק אפשר יהיה לתת את זה, כי אנחנו לא עובד ומעביד.

ההצעה שלנו עדיין לא משנה את המעמד מבחינה פורמלית, ואין פה מצב שבו חבר הקיבוץ הופך להיות עובד של מעביד כלשהו. היא יוצרת מצב רעיוני כאילו זה כך, קובעת מה ההכנסה החודשית של חבר קיבוץ, אגב על-פי נורמות שכבר נקבעו בעבר בחוק, ועל-פי זה תחושב הגמלה. חשוב שכולם יבינו את העניין הזה. מדובר בגמלה שתבוא כתוצאה מזה שאנחנו מפרישים את ההפרשה למטרה הזאת.

אשר לשאלה של חבר הכנסת גולדפרב, מה עושים עם עובד במפעל שאינו מפריש את ההפרשה? אותו דבר יעשו לגבי חבר קיבוץ שלא יפריש את ההפרשה הזאת. אומר לך במפורש, שהקיבוצים כולם, כולל אלה שנמצאים בקשיים כלכליים, מפרישים את ההפרשה על-פי הגמלה שמחושבת בפרק הזה בביטוח הלאומי.

אני חושב שלא תהיה בעיה של עמידה בבג"ץ, ואני רוצה להודות מאוד לחבר הכנסת דוד מגן – – –

פיני בדש (צומת):

תענה על השאלות שלי בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אני אומר שיחול עליו הדין שחל על מי שלא הפריש על-פי חוק הביטוח הלאומי. כל מה שהחוק הזה עושה, הוא מעמיד את חבר הקיבוץ במקום שבו עומד כל אדם אחר במדינה שצריך להפריש לביטוח הלאומי. ברור שאי-הפרשה גורמת לכך שיש בעיה עם הגמלה שתשולם, וברור שמי שלא מפריש את מה שהוא צריך להפריש על-פי חוק הביטוח הלאומי, פוגע ביכולתו לקבל אחר כך את הגמלה.

פיני בדש (צומת):

— — —

רענן כהן (העבודה):

אפשר כבר להצביע.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אנחנו כאנשי הליכוד רוצים להצביע. העניין ברור – – –

חגי מירום (העבודה):

אני חושב שלא תהיה בעיה עם בג"ץ. ואני רוצה להגיד עוד מלה לחבר הכנסת דוד מגן. דיברת, בצדק, על כך שכאשר חבר קיבוץ עוזב את הקיבוץ הוא יוצא משם כיום בעור שיניו כמעט. מה שיצא, לצערי, מהחוק הזה הוא שאפילו בעור שיניו הוא לא יצא.

אנחנו עשינו פה פשרה עם הממשלה, שהיא מאוד מאוד פשרה, כי הממשלה בהתחלה התנגדה ואחר כך החליטה להיענות, אבל החוק הזה כפי שהוא מופיע פה נותן מקצת – הרבה פחות ממה שחשבנו, ועדיין פחות ממה שעובד במפעל מקבל, וכל זמן שאנחנו לא יכולים לשכנע את הממשלה אנחנו מחויבים להסכמות אתה. אבל אולי עוד נצליח בהכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית לשפר גם את הקטע הזה.

תודה רבה לחברי הכנסת. אני מבקש את תמיכתכם.

דוד מגן (הליכוד):

תזמינו אותי לוועדה, אני לא פוחד מהממשלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה ראשונה על הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 96) (החלת פרק ו'3 על חברי הקיבוץ והמושב השיתופי), התשנ"ה–1994, והעברתה לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. נא להצביע.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 96) (החלת פרק ו'3 על חברי הקיבוץ והמושב השיתופי), התשנ"ה–1994, לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

12 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 96) (החלת פרק ו'3 על חברי הקיבוץ והמושב השיתופי), התשנ"ה–1994, עברה בקריאה ראשונה, והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק לתיקון פקודת המשטרה (ביטול עבודות פרטיות), התשנ"ה–1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. אבל, חבר הכנסת דוד מגן, לפי הסדר הרשום אצלי, אני רואה שעכשיו צריכה לעלות הצעה לסדר-היום מס' 5362, של חבר הכנסת עמיר פרץ.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, יש הסכמה של חבר הכנסת עמיר פרץ. בשבוע שעבר שר המשפטים ביקש ממני לדחות את הדיון בחוק לשבוע, ואני מבטיח לך שאפשר יהיה לסיים את העניין בדקה.

עמיר פרץ (העבודה):

אני מבין שאתה מוותר על תשובת השר. גברתי היושבת-ראש, הוא רוצה ללא תשובה.

היו"ר א' סלמוביץ:

רק שנייה אחת, חבר הכנסת דוד מגן, אני מבררת אם אני יכולה להיענות לך.

רענו כהן (העבודה):

אנחנו מסכימים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אולי השר מסכים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבינה שאני לא חופשית להחליט בעניין הזה. יש פה סדר-יום ואני לא יודעת אם אני – – –

דוד מגן (הליכוד):

אם אקבל את המיקרופון לרגע, אסביר.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, מקובל ונהוג ונעשה בשבועות האחרונים, אם חברי הכנסת מסכימים ושני המציעים מסכימים – לשנות את הסדר. אני אומר שהסיבה היא כמעט פרוזאית – – –

עמיר פרץ (העבודה):

חבר הכנסת מגן, זה בתנאי שאתה לא אמור לחכות לשר.

דוד מגן (הליכוד):

אין לזה קשר. אם הוא מסכים ואני מסכים – זה בסדר.

היו"ר א' סלמוביץ:

שמעת את חבר הכנסת פרץ? הוא אומר שאם השר במקרה יגיע לכאן עכשיו, אז מה?

עמיר פרץ (העבודה):

אם לא צריך תשובת שר אצלו – בבקשה.

היו"ר א' סלמוביץ:

צריך תגובת שר.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אם מותר לי, שר המשטרה היה אמור להיות ברגע זה ועובדה היא שהוא איננו. אני לא מתבייש לומר – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

זה נכון. הוא איננו, אבל – – –

דוד מגן (הליכוד):

תרשי לי. בשבוע שעבר, ביום רביעי בשעה 17:00, אמור הייתי להעלות את הצעת החוק. פנתה אלי הממשלה, שר המשפטים ביקש ממני לדחות זאת למועד אחר, כששר המשטרה נמצא. לא היה נוח לי ודחיתי. אני אמור להיות בהתחייבות ציבורית, בבר-מצווה של משפחת ענקי בראשון-לציון. אני מבקש טובה שמקובלת כרגיל, וזה מקובל לא אחת.

רענן כהן (העבודה):

אין בעיה, מסכימים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני שומעת פה כך, חבר הכנסת מגן, שהשר יודע שכעת עולה הצעתו של חבר הכנסת עמיר פרץ, ולכן הוא יודע שהוא יכול לאחר להצעה הזאת. כך אני שומעת, כך נאמר לי פה. לכן, אם אתה עולה כעת זה יישאר ללא תגובת השר.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אין כאן עניין לקואליציה ואופוזיציה. הצעת החוק משותפת לחברי הכנסת יעקב שפי ורענן כהן – שניהם מהקואליציה; חברי הכנסת אברהם הירשזון ודוד מגן – מהאופוזיציה. אני לא מבין מה המהומה. כל מה שאני מבקש, כפי שנעשה בעבר, אפשר לסכם את העניין בדקה. אם השר ירצה ועדת פירושים – נלך לוועדת פירושים, זו לא בעיה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אם השר היה יודע שחבר הכנסת מגן צריך ללכת למשפחת ענקי, הוא היה מאשר...

היו"ר א' סלמוביץ:

אני רוצה להבין דבר אחד, האם השר אמר מפורשות שהוא יודע שכעת עולה ההצעה שלך, או שהוא סתם מאחר?

עמיר פרץ (העבודה):

סליחה, גברתי היושבת-ראש, גם אני לא מוכן לדבר אם השר איננו. עם כל הכבוד לשר, אם הוא יודע שאני עולה לדבר הוא צריך להיות פה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פרץ, אז אתה לא מסכים? קודם אמרת שאתה כן מסכים.

עמיר פרץ (העבודה):

להיפך. עם כל הכבוד לשר, גם אני לא מסכים שהוא לא יהיה פה אם הוא יודע שאני עולה לדוכן. הוא חייב להיות פה. אני לא מסכים לדבר כשהשר לא פה. אם חבר הכנסת דוד מגן רוצה לדבר כשהשר לא פה – זה עניינו.

היו"ר א' סלמוביץ:

בכל מקרה השר חייב להיות פה. זאת אומרת, אתה, חבר הכנסת עמיר פרץ, לא מסכים לדבר כי השר איננו.

אם כן, אנחנו עוברים להצעתו של חבר הכנסת דוד מגן: הצעת חוק לתיקון פקודת המשטרה (ביטול עבודות פרטיות), התשנ"ה-1994, של קבוצת חברי הכנסת, שינמק אותה חבר הכנסת דוד מגן – הצעת חוק ב'רו.

דוד מגן (הליכוד):

מטרת התיקון המוצע – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה יכול לנמק מהדוכן.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי, שיירשם כהנמקה מהמקום, בבקשה, נחסוך במכסה של חבר הכנסת רענן כהן.

היו"ר א' סלמוביץ:

הממשלה לא מסכימה להנמקה מהמקום כשאין אישור להנמקה מן המקום, לכן אתה צריך לנמק מהדוכן.

דוד מגן (הליכוד):

אני מבקש לנמק מכאן.

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל יש פרוצדורה, חבר הכנסת דוד מגן. תעלה, בבקשה, למעלה.

דוד מגן (הליכוד):

שיוגדר איך שיוגדר. אני פשוט מאוד מתחשב במכסת רענן כהן.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני רוצה לציין לפרוטוקול, שאני הזמנתי את חבר הכנסת דוד מגן לנמק מן הדוכן והוא בוחר לנמק מן המקום. אין זה אומר שיש פה הסכמה של ממשלה להנמקה מהמקום. זה למען הסרת כל ספק. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

בוועדה לענייני ביקורת המדינה נמתחה ביקורת נוקבת על ה"חלטות" של שוטרים במשטרת ישראל, אשר שכרם מחולק באי-צדק. ה"חלטות" הללו גורמות התמרמרות רבה בקרב שוטרי השדה ומהוות אף פתח לשחיתות. הכנסות המשטרה בגין עבודות המפורטות בסעיף 36 תהיינה, לפי הצעת החוק שלנו, כלליות ולא אישיות ותוקדשנה לרווחת כלל השוטרים.

אני מבקש לאשר את הצעת החוק ולהעבירה לוועדה לענייני ביקורת המדינה להמשך הטיפול להכנה לקריאה ראשונה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד מגן.

נכנס כבוד השר שחל. כבוד השר שחל, בבקשה תגובתך על הצעת החוק לתיקון פקודת המשטרה (ביטול עבודות פרטיות), התשנ"ה-1994, מאת קבוצת חברי כנסת, שאותה נימק חבר הכנסת דוד מגן.

אני רוצה רק לציין, כבוד השר שחל, שהזמנתי את חבר הכנסת עמיר פרץ לעלות משום שהנושא שלו קדם לנושא הזה, והוא לא רצה לעלות עד שאדוני יופיע. אחרי ההצעה הזו תעלה ההצעה של חבר הכנסת עמיר פרץ.

עמיר פרץ (העבודה):

אני מדבר בנוכחות השר.

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא לא רצה לדבר ללא נוכחותך, אדוני השר. בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, החוק המוצע בא לתקן את פקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971, כך שבהוראת סעיף 36 שבה, שעניינה "העסקת שוטר לרגל אירוע", יצוין, כי התשלום שתגבה המשטרה עבור העסקת השוטרים מהגוף שביקש להעסיקם לצרכיו, יועבר בשלמותו לאוצר המדינה, ייתוסף לתקציב הכללי של משטרת ישראל "ויוקדש להעמקת והרחבת שירותי הרווחה לשוטרים ולבני משפחותיהם לפי קביעת המפקח הכללי".

סעיף 36 הנ"ל מורה לאמור: "ביקש אדם להעסיק שוטרים בשכר לרגל אירוע או פעולה שהוא מעוניין בהם, ויש גם לציבור עניין בכך שהסדר ושלווה הציבור יישמרו בהם, רשאי המפקח הכללי להעמיד לרשותו שוטרים בתשלום שייקבע, בתנאי כי נתקיימו לגבי האירוע או הפעולה דרישות החוק".

בחינת הוראה זו מעלה, כי המחוקק סייג את הסמכות להעמיד שוטרים בשכר בשני תנאים עיקריים: האחד עניינו בסוג האירוע מבחינת תדירותו והשני עניינו בסוג האירוע מבחינת מהותו.

מהאמור בדברי ההסבר להוראה זו עולה, כי המחוקק, בקובעו הסדר זה, התכוון ליצור מנגנון שיאפשר העסקת שוטרים מחוץ ובנוסף למשמרת העבודה הרגילה שלהם, באירועים מיוחדים המאופיינים הן בהיותם חד-פעמיים, כגון שמירת הסדר בלונה-פרק או בקרקס הממוקמים במקום מסוים לתקופה קצובה מראש, והן בעובדה שמתקיים לגביהם גם התנאי שלציבור, ככזה, יהיה עניין בכך שהסדר ושלווה הציבור יישמרו בהם.

לשאלה מה הם אותם אירועים שלגביהם מתקיים אותו עניין שיש לציבור, התייחס בית-המשפט העליון בשבתו כבג"ץ בתיק 402/89, בעניין שבין התאחדות הכדורגל בישראל ובין שר החינוך והתרבות ואח' (פסקי-דין מ"ג (2) 182).

בהחלטה שניתנה בתיק זה עומד בית-המשפט מפי כבוד השופט מצא על ההבחנה בין "חובת המשטרה לעסוק בקיום הסדר הציבורי ובשמירת שלום הציבור וביטחון, וכחלק מתפקידיה הרגילים, לבין צרכי השמירה על הסדר ושלווה הציבור הכרוכים בקיומם של אירועים מאורגנים מיוחדים, שסיפוקם איננו בהכרח או בכל נסיבות שהן בגדר תפקידה וחובתה של המשטרה".

בקבוצת האירועים שאין המשטרה חייבת בצורכי שמירתם נמנים, לדעת בית-המשפט, גם "אירועים אשר חרף אופיים ההמוני והעניין שהם מעוררים בקרב ציבור רחב, אין עריכתם מחייבת הקצאה של המשטרה. עצם קיומם מותנה אומנם בנקיטת צעדים נאותים לשמירה על הסדר ושלווה הציבור, אך החובה לנקוט אמצעים אלה אינה מוטלת על המשטרה אלא על מארגני האירוע".

הליך אישור העסקת שוטרים בשכר – – –

גברתי, נדמה לי שאני משיב למציע ואני מנסה לשכנע אותו – – –

דוד מגן (הליכוד):

השר לא הקשיב לי; אני מרשה לעצמי לא להקשיב לו.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מאוד מצטער. הודיעו לי להגיע בשעה 19:00, ואני הגעתי בדיוק בזמן.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הצעת החוק הוגשה בשם קבוצה של מציעים.

דוד מגן (הליכוד):

אני רוצה להזכיר לך, שר המשטרה, שבהיותך באיטליה בשבוע שעבר עלה הנושא על סדר-היום, שר המשפטים ביקש ממני לחכות לך; אף שאפשר היה להעביר את החקיקה, אמרתי שנחכה לך. חיכינו לך, ובמועד הנקוב בסדר-היום לא היית.

שר המשטרה מ' שחל:

ואני באתי. אני מאוד מצטער – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

אנחנו מקשיבים.

יעקב שפי (העבודה):

יש כאן בעיה, שחבר הכנסת רענן כהן ואני גם כן חתומים על הצעת החוק.

שר המשטרה מ' שחל:

עם כל הכבוד, לא יהיו לכם שוטרים.

עמיר פרץ (העבודה):

כבוד השר, אני מציע שתסכים להעביר את הצעת החוק לוועדה.

שר המשטרה מ' שחל:

לא.

אברהם הירשזון (הליכוד):

כבוד השר, הצעת החוק הזאת מוגשת בשם קבוצה של חברי כנסת. ואם כבר איחרת, מה מיהרת כל כך לבוא?

רענן כהן (העבודה):

שר המשטרה מ' שחל:

תודה רבה. רבותי, עם כל הכבוד, נדמה לי שהבמה חופשית, אולי אני אשכנע אתכם ולא יהיה צורך בוועדה? הרי אם אתה אומר: אל תבלבל אותי עם עובדות, אני כבר גיבשתי את עמדתי – גמרנו את כל העניין.

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת דוד מגן לא מיצה את כל הזמן שעמד לרשותו. אני רוצה לומר, שכל העובדות, כל הדוח וכל הדברים עלו בוועדה בצורה הכי חריפה, נדמה לי שאני לקחתי חלק נכבד מאוד בדיון. לכן אני לא יכול שלא להצביע בעד החוק הזה, מפני שאני שותף לו. לכן, גם אני הצעתי להעביר את ההצעה לוועדה, בוועדה נקיים דיון רציני ונעשה את השינויים הדרושים. כי גם אתה רוצה פתרון, בדיוק כמונו. אתה לא רוצה משהו אחר ממה שאנחנו רוצים.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת רענן כהן, אחרי שאני אגמור תהיה לך זכות בתור מציע לחזור לכאן ולומר דברים.

דוד מגן (הליכוד):

לפי התקנון – – –

רענן כהן (העבודה):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

כל הכבוד לכם, חברי הכנסת, רבותי הגברים, אומנם אני אשה שמנהלת פה את הישיבה, אבל תרשו לי לנהל אותה.

דוד מגן (הליכוד):

תרשי לי רק משפט. טוב שהתקנון מונע את האפשרות לצטט מדיוני הוועדות. אבל אני רוצה להזכיר לשר, שבדיוני הוועדה הוא תמך ברעיון של הצעת החוק.

שר המשטרה מ' שחל:

לא, אני נורא מצטער. לא מדויק.

היו"ר א' סלמוביץ:

מותר לו לחזור בו.

שר המשטרה מ' שחל:

אני אמרתי שאני לא שבע-רצון מהמצב הקיים. אבל במקרה זה, עד לחקיקה, בכלל החיפזון הוא מהשטן, ולא טוב ללכת מהר מאוד ולעשות דברים בקלות רבה. מאחר שלי אין הכשרון שלכם, אתם מוצאים את הפתרונות אחת-שתיים, אני מנסה לעשות שיעורי בית ולנסות לשכנע אתכם.

יהושע מצא (הליכוד):

תסכים אתי שיש גם מעשי שטן שנעשים מתוך חיפזון.

שר המשטרה מ' שחל:

בהחלט.

יהושע מצא (הליכוד):

וזה אחד הדברים שאומר כאן חבר הכנסת מגן, שהתשלומים האלה נעשו לא מעט מתוך חיפזון. ובוא נסיר מכאן את המלה "שטן".

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא אמרתי את זה.

יהושע מצא (הליכוד):

אמרת שהחיפזון הוא מהשטן.

שר המשטרה מ' שחל:

זו אמרה, זה פתגם.

יהושע מצא (הליכוד):

יש מעשי שטן שנעשים מתוך חיפזון.

שר המשטרה מ' שחל:

זה פתגם. אבל אתה מפריע לשופט מצא, שאני מצטט מפסק-הדין שלו.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא בן-דוד שלי, ואני תמיד אשמח לשמוע את דבריו.

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש לשמוע ממך הבהרה מסוימת. מה פירוש הדבר שלמרות שאת אשה את רוצה לנהל ישיבה? נשים ידועות בידן הרמה בניהול ישיבות. אני אומר את זה כמחמאה, ואת מתנצלת.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני השר, סליחה שכל הדיון הזה מתנהל תוך כדי דברי התשובה שלך. חבר הכנסת מצא, אם לא שמת לב, אני התרשמתי שהיה פה איזה ניסיון לקחת ממני את ניהול הישיבה. לכן הערתי את ההערה שלי.

שר המשטרה מ' שחל:

חברי הכנסת, אני באמת מנסה לשכנע אתכם, כי הבעיה יותר מדי רצינית מכדי לעבור עליה כך.

אישור העסקת השוטרים בשכר והמטרות שלשמן ניתן לאשר העסקת שוטרים בשכר הם כפי שקבעו גם המחוקק וגם הפסיקה על-פי בתי-המשפט. על-פי נוהלי המשטרה ניתן לאשר שוטרים בשכר בכל אחת מקבוצות האירועים הבאות:

אירועים ציבוריים ו/או המרכזים קהל רב: אירועים ציבוריים הפתוחים לכלל הציבור בתשלום או שלא בתשלום, או שיש באופיים כדי להטריד, להפריע לציבור הרחב, או שלמשטרה יש עניין מיוחד שהסדר הציבורי ושלומו הציבור יישמרו בהם ושהאחריות לגביהם הינה של גוף ממלכתי או רשות מקומית או ציבורית.

אירועים שיש בהם כדי להפריע למהלך התקין של התנועה ואשר מבוצעים על-ידי רשויות ציבוריות או חברות פרטיות להובלת מטענים חורגים, עבודות בכבישים וכו'.

סיוע לרשויות לאכיפת החוק. סיוע לרשויות ממלכתיות ציבוריות שונות באכיפה ובביצוע של צווים ונושאים שבסמכות הרשות הממלכתית או הציבורית המזמינה שוטרים.

אין לאשר העסקת שוטרים בשכר על-פי לשון הנוהל, בין היתר במקומות הפועלים בניגוד לתנאי הרישוי של המשטרה או שאין בידם רשיון תקף להפעלת עסק.

לגבי הבעיה של התמורה, קביעת גובה התמורה הנדרשת עבור העסקת שוטר באירוע היא בסמכות המפק"ל ומרכיביה מפורטים בנוהלי המשטרה. גובה התמורה הנדרשת מתעדכן פעמיים בשנה.

היקף השימוש בשוטרים בשכר – מהנתונים שהעביר משרד המשטרה לגבי היקף השימוש בשוטרים בשכר בשנת 1993 עולה, כי נמשכת המגמה של שימוש בשוטרים בשכר, היא אפילו בעלייה משנת 1990. שנת 1993 מאופיינת בגידול בשיעור של 15% לעומת השנה הקודמת. היקף ההעסקה עומד על 858,000 שעות בעלות של 36.463 מיליון שקלים, שהתחלקו בין 8,500 שוטרים בדרגות שוטר עד סגן-ניצב.

34.8% מכלל השעות הועמדו לרשות ההתאחדות לכדורגל. 7.3% מכלל השעות הועמדו לרשות מחלקת עבודות ציבוריות. 6.9% מכלל השעות – לביטוח לאומי. פחות מ-2% – ל"סולל-בונה", למס הכנסה, לעיריות ולרשות השידור. חלק הארי, בסך 45.5% מכלל השעות, נשכרו לאירועים שונים, כדוגמת אירועים ציבוריים שמאורגנים על-ידי גופים פרטיים.

בעקבות הפרסומים בתקשורת בעניין שוטרים שחרגו ממסכת השעות המאושרות, ובעקבות הדיון שהיה בוועדה לענייני ביקורת המדינה, הורה שר המשטרה על בדיקת הנושא, והוסקו מסקנות כיצד יש להבטיח: א. שהשימוש בסמכות יהא בצורה הוגנת, מנקודת הראות של ציבור השוטרים המבקשים להגדיל הכנסתם תוך כדי הסתייעות בדרך זו; ב. שהקצאת כוח אדם לגופים חיצוניים תיעשה תוך מניעת מנהג איפה ואיפה כלפי המבקשים לקבל שירות זה; ג. שהפעלת שיקול הדעת לעניין היקף כוח האדם הנדרש על-ידי המשטרה למארגני האירועים, לשם הבטחת הסדר ושלווה הציבור, יהיו שיקולים עניינים בלבד.

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אם יאומץ התיקון המוצע על-ידי קבוצת חברי הכנסת, אני יכול לומר לכם בביטחון: לא יהיו שוטרים להעסקה במתכונת שהיתה קיימת. אני אומר את זה בצורה מפורשת ובאחריות מלאה. ומדוע אני אומר את זה? במסגרת הזאת של שירות המשטרה השוטר איננו ככל עובד אחר במדינה, שיכול להיות מועסק בעבודה אחרת, והיוצאים מן הכלל – אם נותנים להעסיק אותו – הם מקרים חריגים, כך ששוטר שממלא תפקיד יכול לעסוק רק על-פי אישור שניתן לו. חבר הכנסת דוד מגן, עם כל הכבוד, האם אתה באמת מאמין שיווצר מצב שבו שוטר שיעשה אחרי המשמרת שלו עבודה נוספת, בכלל זה בשבתות, בכלל זה בחגים, יסכים שהכסף שמגיע לו תמורת העבודה שלו ילך להוצאות רווחה של שוטרים אחרים שלא עסקו בעבודה? אתה היית מוכן לזה? מישהו מאתנו היה מוכן בכלל ללכת לשיטה כזאת?

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, בכל הכבוד, אתה שוכח את פרטי הדיון בוועדה. השיטה הנוהגת כיום היא פתח לשחיתויות.

רענן כהן (העבודה):

אני אענה.

דוד מגן (הליכוד):

אולי תענה אחר כך.

שר המשטרה מ' שחל:

ההצעה כפי שאתה מביא אותה יש בה דבר שיביא לתוצאה חמורה ביותר. ואני אומר לך, המשטרה תיתן אבטחה למגרשי כדורגל, אבל היא לא חייבת לתת את כל סידורי השמירה שיש במשחק כדורגל, בכניסה ובתשלום, בכל המקרים. אחת מן השתיים: או שתהיה שמירה פרטית, שעלותה פי כמה, עם כל הבעייתיות, אבל במתכונת שאתה מציע; אני גם מתפלא עליך: אתה שייך לתנועה פוליטית מסוימת, וזה בולשביזם בצורה שאין לה אח ורע, כי אתה בא ואומר: אתה יודע מה? יעסקו כמה שוטרים בעבודה וניתן את התמורה, נחלק אותה, לאחרים. באיזה מקום זה קיים? באיזה מקום עבודה זה ישנו? איזה היגיון יש בכלל בדבר הזה?

אתה יכול להגיד, בצדק: אני רוצה שייקבע נוהל מסוים. ויש כללים שקבעתי בעקבות הדיון. אתה יכול לבוא ולהגיד: אני רוצה לראות אותם במסגרת תקנה שתאושר על-ידי הכנסת. בבקשה. אבל אתה לא יכול ללכת לאיזה דבר, שעם כל הכבוד הראוי, איננו ישים, הוא לא בר-ביצוע.

אתם יכולים לכתוב מה שאתם רוצים. אני אומר לך: ההנחיה שלי תהיה חד-משמעית – לא העסקה.

הדבר השני: הביקורת שאליה אתם מתייחסים בדברי ההסבר להצעה יש לה מקום, כל עוד היא נועדה להבטיח הפעלת שיקול דעת ענייני בקביעת היקף כוח האדם הנדרש על-ידי המשטרה ממארגני אירועים להבטחת הסדר. אני קבעתי הסדר, שלא המחוז ולא התחנה ולא המקום באירוע, אלא המטה הארצי, על-ידי אגף המבצעים שלו, קובע את היקף השוטרים שצריכים להיות מועסקים. אני לא חושב שיוכל להיות דבר יותר נקי, יותר מסודר מאשר הקביעה הזאת.

חבר הכנסת מגן, אני אומר לך: לחבר הכנסת רענן כהן יש עוד ציפייה להיות שר, אתה היית שר. אתה יכול באמת לבוא ולהגיד שבמשרד שהיית מופקד עליו היית נותן לכנסת שתנהל לך את העניינים? כך יכולה בכלל להיות חלוקת האחריות בין הזרוע המבצעת לזרוע המחוקקת? אני מבין את הכמיהה. תעשה מאמץ, תחזור חזרה לממשלה. אתה חייב תמיד לשקול שיקול אחד, שאני תמיד ניסיתי לשקול אותו: אילו אני הייתי במקומו של השר שבא להשיב, הייתי רוצה שיעשו לי את הדבר הזה? אתה יכול בכלל לנהל מסגרת שבה אומרים לך: אדוני, אנחנו נקבע לך איך תפעל? לא אוכל להפעיל, בעיקר גוף מבצעי כמו המשטרה, במתכונת שאתה מציע.

אשר לתנאי השירות של השוטרים, אני יכול לומר לך דבר אחד: בתקופתי תנאי השירות של השוטרים שופרו לאין שיעור. רק היום עברתי על תקציב 1995. תנאי השירות של השוטרים מושווים היום באופן מלא לתנאי השירות של צבא הקבע על כל דרגותיו – יושב פה חבר הכנסת מצא, שהוא כיושב-ראש ועדת הפנים מודע ומדווח לגבי הנושא הזה – דבר שמעולם לא היה. אני לא חושב שאפשר יהיה לקחת בסירה אחת את המסגרת הכוללת הזאת, לבוא ולהגיד: ניתן 36 מיליון שקל למשטרה, והיא תקצה אותם לתנאי שירות של השוטרים, על-ידי זה שיעבדו 8,500 שוטרים מתוך כ-25,000 שוטרים, ונחלק את הכסף לכלל השוטרים.

גברתי היושבת-ראש, אני מציע לכנסת שלא לקבל את ההצעה. אני מציע למציעים שייפגשו אתי. אני מוכן לשבת אתם יחד עם נציגי המשטרה כדי שיבדקו הם עצמם את ההסדרים החדשים. מאז הדוח, לאחר השינוי, המצב שחל בפועל לגבי ביצוע העסקה של שוטרים איננו דומה למה שהיה לפני כן. לדעתי, הכנסת לא צריכה להיחפז בנושאים מהסוג הזה על-ידי קביעת דבר שהיא יכולה רק להצטרע עליו. אני ארשום כאן את ההודעה שלי, ואני אומר לכם מראש, כל גורם שיפנה אלי, אבוא ואומר לו: הכנסת החליטה מה שהחליטה, שוטרים לא יהיו עוד בשום מקרה מהמקרים האלה, שעד עכשיו המשטרה נתנה בהם שירותים בזמנים לא קלים ולא פשוטים, ובימים שבדרך כלל רוב אזרחי מדינת ישראל נמצאים בבית, בשבת או בחג.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשטרה.

חבר הכנסת רענן כהן רוצה לנסות לשכנע אותנו מחדש. בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אדוני כבוד השר, חברי הכנסת, השר רצה לשכנע אותי, ואני מודה ומתוודה שעם כל ההערכה שיש לי אליך – ואני חושב שאתה אחד השרים הטובים שיש בממשלת ישראל – לא הצלחת לשכנע אותי היום. לא הצלחת לשכנע אותי, כי אני חושב שמה שאתה רוצה גם אני רוצה. אילו יכולתי להביא את דוח מבקרת המדינה, הייתי קורא את הדוח כאן. אחרי דיון סוער בוועדה, אינני חושב שאתה כשר המשטרה יכול להרשות לעצמך שהמצב שהיה קיים ימשיך להיות קיים, כי זה מצב לא בריא, זה מצב לא טוב למשטרה. הוא מאפשר הרבה כניסות לא לעניין, הוא יכול ליצור הרבה חריגות, הוא יכול ליצור מצב ששוטרים יעשו עבודות לא לעניין, וכולנו, גם אתה, רוצים אותו דבר.

יש שתי אפשרויות: או שאנחנו מעבירים את הצעת החוק לוועדה, ואתה, ברגע שתבוא, תשכנע בקשר לשינויים. אנחנו יכולים אז לקבל את השינויים שאתה מציע, שהם חלופה להצעת החוק, כי הצעת החוק נותנת לנו את הכוח להביא לשינוי הנדרש מבחינת טובת מדינת ישראל וטובת משטרת ישראל. ואם אנחנו לא נהיה משוכנעים שבאה איזו הצעה שמשנה את המצב הקיים, שמאפשרת המשך הפעולה בלי לפגוע במערכת הכוללת, נוכל להגיע לאיזו הצעה מוסכמת.

בשלב זה לא ראינו איזו תוכנית כוללת שמביאה שינוי במערכת הזאת, שמביאה לשמירה על הציבור, להגנתו, וגם יוצרת סדר בתוך המשטרה בתחום הזה. אני הייתי מציע שנגיע להסכמה: או שנדחה את

ההצבעה לקראת דיון, לא אכפת לי, לשבוע הבא, ובינתיים תוכיח שיש שינוי, או שנעביר אותה לוועדה, לא יזיק. בוועדה לא נקדם את החוק עד שנשמע את השינויים, ואז תבוא לוועדה, תביא את השינויים שלך, אם נשתכנע שיש שינוי, אולי לא נצטרך כלל את החוק הזה.

אני פונה אליך, זו הצעה בקריאה טרומית – עם ישראל יכול להבין ממך שאתה לא תיתן הגנה, כאילו הצעת החוק הזאת התקבלה – ובין קבלת הצעת חוק בקריאה טרומית לבין קבלת חוק יש מרחק אדיר. מאחר שאנחנו מדברים על הצעה בקריאה טרומית, אני מבקש: תעביר את זה לוועדה, כדי שנהיה מודעים לכך שהבאת שינוי במבנה, שהיה מחויב המציאות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רענן כהן.

אדוני השר, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, זה לא בהתאם לתקנון. אם הוא עונה, גם אני מבקש לענות אחריו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מגן, לפי התקנון, נציג הממשלה רשאי בכל שלב משלבי הדיון לעלות לדוכן ולדבר בשם הממשלה. בכל שלב.

דוד מגן (הליכוד):

שר המשטרה מ' שחל:

סעיף 50 ומשהו או סעיף 90 ומשהו; זה רק מוכיח, חבר הכנסת מגן, שמזמן לא היית – – –

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כל מה שאני רציתי להגיד הוא, שחסל סדר הסכמים ג'נטלמניים. לא יכול להיות שבשבוע שעבר שר המשפטים יבקש אתנחתה מסוימת, אנחנו נסכים לה, והנה מגיע שר המשטרה, יודע שהמציעים ממהרים ומנסה לנהל פיליבסטר.

פיני בדש (צומת):

הוא רצה להגיע לבר-מצווה וכנראה הוא כבר יגיע לחתונה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מגן, אני חייבת לאפשר לו.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דוד מגן, האמן לי שלא ידעתי שאתה ממנה. אני חשבתי שאנחנו נבלה כאן כל הערב, ואתה דווקא בין אלה שנשארים עד הסוף.

דוד מגן (הליכוד):

הפסידו את הנוכחות שלי בבר-מצווה, מילא.

פיני בדש (צומת):

תגיע לחתונה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לקבל את החלק הראשון בהצעתו של חבר הכנסת רענן כהן. אני מציע שאנחנו נדחה את ההצבעה, ואני מוכן להיפגש עם חברי הכנסת. חבר הכנסת רענן כהן, אתה צודק בנקודה אחת, לגבי דוח הביקורת. אני עצמי אמרתי בוועדה. אני אבוא ואומר לכם, יחד עם מפכ"ל המשטרה, מה הדברים שנעשו. אם לא אשכנע אתכם, אני מוכן שההצעה תועבר לוועדה. אין לי כל עניין לאפשר את החריגות. גם אני נחרדתי כאשר ראיתי את הנתונים בדוח המבקרת. יש לי רק בעיה, שמבחינה מעשית אופרטיבית, האמינו לי, ההצעה פשוט לא ישימה. זה הכול.

לכן, אני מציע, בהסכמת המציעים, לדחות את ההצבעה, ובשבוע הבא אני מוכן לבוא עם מפכ"ל המשטרה – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

לא דוחים.

דוד מגן (הליכוד):

אין הסכמה כזאת.

שר המשטרה מ' שחל:

אני התייחסתי להצעה של חבר הכנסת רענן כהן.

היו"ר א' סלמוביץ:

מצד חבר הכנסת מגן אין הסכמה.

רענן כהן (העבודה):

אני מציע שבשבוע הבא נשמע את השר.

פיני בדש (צומת):

חבר הכנסת מגן כבר איחר לבר-מצווה, הוא יגיע לחתונה.

דוד מגן (הליכוד):

אני מוכן לחכות כאן גם עד עשר בלילה. לבר-מצווה אני כבר לא אסע. בבקשה, אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

אני גמרת.

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא סיים, חבר הכנסת מגן. אני מבינה ממך שאתה לא מסכים לדחות את ההצבעה.

דוד מגן (הליכוד):

לא, אני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני השר, אני חייבת לקיים הצבעה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מציע — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, אנחנו הבנו.

אם כך, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק לתיקון פקודת המשטרה (ביטול עבודות פרטיות), התשנ"ה-1994, והעברתה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 3

6 – בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה

5 – בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת החוק לתיקון פקודת המשטרה (ביטול עבודות פרטיות), התשנ"ה–1994, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, חמישה מתנגדים, נמנע אחד. אני קובעת שהצעת החוק נתקבלה, והיא מועברת לוועדת הפנים להכנתה לקריאה ראשונה.

דוד מגן (הליכוד):

לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא לוועדת הפנים?

פיני בדש (צומת):

לוועדת הפנים, לוועדת הפנים.

דוד מגן (הליכוד):

בסדר, לוועדת הפנים.

היו"ר א' סלמוביץ:

כך הוחלט.

הצעה לסדר-היום אלימות המשטרה כלפי עובדים בכלל ובמפעל "רבינטקס" בפרט

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום: אלימות המשטרה כלפי עובדים בכלל ובמפעל "רבינטקס" בפרט – הצעה לסדר-היום מס' 5362, של חבר הכנסת עמיר פרץ, בבקשה.

עמיר פרץ (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, בלב כבד אני מופיע בפני הכנסת ומעלה הצעה לסדר-היום, שאין ספק כי היא הצעה רגישה מאוד.

בראשית דברי אני רוצה להדגיש: כל אזרח בישראל יודע עד כמה משטרת ישראל עומדת מול משימות מסובכות, מורכבות ביותר, משימות שנחשבות עיקריות מבחינתה, משימות בתחום ביטחון הפנים, בתחום הטיפול בפשיעה, בעבירות תנועה ועוד ועוד.

לצדן של משימות אלה נאלצת משטרת ישראל להיות הגוף שעליו לעשות סדר, כאשר זה נדרש, במקרים שגופים בישראל, תנועות פוליטיות, אחרים, נאלצים לממש את זכותם להפגנות ולתהלוכות.

אדוני השר, משטרת ישראל עושה את עבודתה במדינה שבה העימותים רבים, ואפשר לראותם כמעט בכל שטח. המשטרה מוצאת את עצמה לא אחת נאלצת לעמוד בתווך בין ימין לשמאל. המשטרה נאלצת לא אחת למצוא עצמה בתווך בין חרדים לחילונים. המשטרה נאלצת לא אחת למצוא עצמה בתווך בעימותים בין עובדים למנהלים.

למרות כל זאת, למרות המורכבות, למרות המשימה הכמעט בלתי אפשרית המוטלת על משטרת ישראל לטפל באירועים מסוג זה, אני חושב שיש מקום לדרוש ממשטרת ישראל לנהוג ביתר רגישות, ביתר זהירות, כאשר מטפלים בהפגנות של עובדים.

הפגנות של עובדים, מאבקי עובדים, הם מאבקים שליוו כמעט כל דמוקרטיה בעולם. הם הפכו לסמל בדמוקרטיות רבות שאנחנו מביטים עליהן ורוצים לקחת דוגמה מהן.

אני חושב, שאם עובדים נאלצים להגן על מקום עבודתם, כאשר עובדים נמצאים בשעה הקשה ביותר, כאשר הם יודעים שהם מאבדים את עולמם – ייתכן שלעתים מתלהטת ההפגנה, מתלהט האירוע, וייתכן אף שמאבדים שליטה.

אבל אני רוצה לשאול אותך, אדוני שר המשטרה, מה ההישג הגדול שיש למדינת ישראל אם אחרי אירוע דרמטי מאוד, עם כל הסצנות שליוו אותו, מה ההישג הגדול למדינת ישראל אם כמה חברי ועדים יוכתמו עד סוף ימיהם ותירשם להם עבירה פלילית?

הרי כאשר נתפס מישהו בגנבה, אומרים: נרשום לו אזהרה, נפתח לו תיק פלילי, כי הוא עלול לגנוב פעם נוספת ואז יישפט ואולי יישלח למאסר. אבל מה מרוויחה מדינת ישראל במאבק הגדול הזה, כאשר הופכים ראשי ועדים וראשי ארגונים נבחרים כמעט לפושעים?

אין אני בא להתיר לראשי הוועדים והארגונים לעשות ככל העולה על רוחם. אין אני בא לומר, שמותר לכל עובד לבוא ולהפגין, להשפיל ולפגוע בשוטרים שעושים את מלאכתם. אנחנו דורשים בתוקף שעובדים ידעו לכבד את שוטרי מדינת ישראל שנאלצים להימצא בתוך העימות עצמו. אנחנו רוצים שהם יסתכלו על השוטרים קודם כול כעל אנשים עובדים, שזה מקום עבודתם, ורק אחר כך כשוטרים הממלאים את תפקידם.

אבל למרות כל זאת, אני מצטער לומר לך, אדוני שר המשטרה, אולי מדעת ואולי שלא מדעת, המשטרה מנוצלת על-ידי מעסיקים בישראל. ואתן לך כמה דוגמאות.

לפני שעות אחדות הודיע מי שממונה על משטרת בית-שאן, שהוא לוקח בחזרה איזה צו שהחליט מפקד המשטרה להוציא בתוקף סמכותו, צו הרחקה ל-180 יום, שעובדים מסוימים יצטרכו להיות רחוקים לפחות כמה מאות מטרים ממקום המפעל.

יכול להיות שזו סמכותו. מוזר מאוד שמפקד משטרה מחליט להפעיל את סמכותו כל כך מהר. כאשר בא שוטר עם צו מבית-המשפט ונכנס לבין כותלי המפעל כדי להתערב בסכסוך, אנחנו בהחלט חושבים שחובתו לעשות זאת, אם בית-המשפט מוציא צו. אבל כל עוד אין צו בית-משפט, מאז ומעולם ניסתה המשטרה שלא להתערב ולא לעבור את חצר המפעל, וכל האירועים שהיו בתוך המפעלים נשארו בתוך המפעלים והסתיימו בתוך המפעלים.

אחרי שהסתיימה ההפגנה, אחרי שהסתיימו האירועים, יושב-ראש מועצת העובדים של תע"ש הוזמן, נחקר תחת אזהרה ושחרר בערבות; אולי יברח מהארץ, חלילה, אולי יעשה שוב איזה פשע. הוא שוחרר בערבות, תחת אזהרה, ונפתח נגדו תיק פלילי, וכנראה יהיה לו רישום פלילי עד סוף ימיו, והרישום הפלילי הזה עוד ירדוף אותו. על מה ולמה? על כך שהוא מנהיג הפגנה מהקשות ביותר, והיו בה אירועים חמורים, אבל לא נגרם נזק, חלילה.

בסופו של דבר, כשמסכמים את האירועים האלה, הם הרבה פחות קשים מאשר התוצאות של האירועים הקטנים ביותר בתהלכות פוליטיות ובהפגנות פוליטיות. ואני לא בא לומר, חלילה, שהמשטרה צריכה לנהוג בקשיחות כלפי הפגנות פוליטיות, במדינה שבה צריכים לתת לכל ציבור לבטא את עמדתו. אבל אם המשטרה מגלה סבלנות וסובלנות ורוצה למצוא דרך למנוע עימותים מיותרים, ולפעמים מאפשרת לאותו ציבור לבטא את עצמו, גם אם על-פי חוק נראה שיכולים למנוע זאת, אני חושב שאם יש ציבור שזכאי למלוא הרגישות, שזכאי לקבל את החבל הארוך ביותר שהמשטרה יכולה לאפשר לעצמה, הרי אלה ציבורי עובדים שיוצאים ונאבקים על מקומות עבודתם.

אדוני השר, היו כמה אירועים קשים בשבועיים האחרונים: אירועי תע"ש, אירועי "רבינטקס", מפעל "עץ הזית", ובכולם התערבה המשטרה מעבר לפרופורציות שהיינו רגילים להן בעבר, וכבר היינו באירועים רבים הקשורים בהפגנות שעניין הגנה על מקום עבודה, מאבק על הלחם.

אדוני השר, מניסיוני בפגישות בנושאים מדיניים – ועכשיו אני מקיש גם על זה – בהסכם המדיני, כאשר היו האירועים הגדולים בשל החשש מה יעשה אותו משבר כלכלי באזורי האוטונומיה, אני יכול לומר לך ולומר לכולם, שהסכם מדיני יכול לחסום מטוס, יכול לעצור טנק, אבל הסכם מדיני לא יכול לעצור אדם רעב, אדם שעומד לאבד את כבודו, את פרנסתו, את מטה לחמו, ונאבק אולי בדרך היחידה שמדינה דמוקרטית מאפשרת לו, וייתכן מאוד שבהשתלהבות יצרים הוא מאבד שליטה, ואולי נגרם אירוע, אבל אסור שאנחנו נהפוך אותו לפושע, כי הוא נאבק, ואולי צריך לפעול ולראות איך מביאים לכך שהמאבק הזה לא יגרום נזק ציבורי, אבל אל נהפוך אנשים אלה לפושעים.

מכיוון שאני יודע מה הרגישות שלך כלפי הצורך לאפשר לעובדים בישראל ולכל ציבור לבטא את עצמם, לממש את זכותם הדמוקרטית להפגין, ואני יודע עד כמה אתה רגיש באופן מיוחד לציבורי העובדים – ואני אומר לך, אדוני השר, שצפויה לנו שנה קשה, צפויה לנו שנה של זעזועים קשים, של מאבקים קשים מאוד של עובדים – אנחנו מצפים שמשטרת ישראל, בתיאום אתנו, בתיאום עם כל הוועדים וכל הארגונים, נעשה הכול כדי שזכותנו להפגין ולהיאבק תישמר, תוך כיבוד משטרת ישראל וסיוע לה לממש את תפקידה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עמיר פרץ.

אני מזמינה את כבוד שר המשטרה להתייחס להצעה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ככלל, המשטרה מחויבת לשמור על הסדר, אבל היא איננה צריכה לעשות זאת אלא במידה הדרושה ובהנחיה של מפכ"ל המשטרה. רמת האיפוק שמגלה משטרת ישראל כלפי קבוצות של אנשים הרוצים להביע את מחאתם בצורה של הפגנה, של אספה, של התייחסות – את המידה הזאת של האיפוק, המשטרה מגלה כעיקרון וכדרך, כי, לדעתי, אנחנו, אולי בשונה ממדינות רבות בעולם, המשטרה שלנו היא מתוך הקהילה, למען הקהילה, והיא איננה עומדת מול ציבורים בלי הבחנה באיזה נושא ובאיזה עניין הם מביעים את מחאתם. על אחת כמה וכמה כשמדובר בציבור עובדים שנאבק על בעיות הקשורות בקיומו, בהכנסתו ובעתידו.

יש הבדל כאשר ההפגנה או האספה עוברות מהמחאה הלגיטימית להפרעה לסדר הציבורי, ובמקרה אחד משני המקרים או משלושת המקרים שהזכיר חבר הכנסת עמיר פרץ, במקרה של תע"ש, כל עוד התקיימה ההפגנה ברחבת מוזיאון תל-אביב ולא הפריעה לתנועה, המשטרה עמדה מן הצד – אגב, גם על-פי דעתם של עובדי תע"ש – וגילתה איפוק רב, בלי להתערב. כאשר התחילה ההפגנה להפריע בציר תנועה מרכזי, תוך אפשרות שתהיה סכנה ממשית לציבור, חובתה של המשטרה היתה להתערב.

אני גם קיבלתי את תשובת המשטרה לגבי ההפגנה שהיתה מול מפעל "רבינטקס", שהתקיימה כאספה ברשיון, ואכן על-פי הדיווח שנמסר לי המשטרה לא התערבה כלל כל עוד היה מדובר באספה

שבה השמיעו העובדים את עמדתם ודעתם. היו כמה מקרים שבהם היתה, לדעת המשטרה, בעיה של התקהלות אסורה, והיא ביקשה מאותם אנשים לעלות לניידת המשטרה, והאנשים עוכבו לצורך גביית עדות וחקירה.

בדיווח שאני קיבלתי נאמר לי בצורה חד-משמעית, כי לא היתה כל אלימות מצד השוטרים ולא היה שימוש בכוח, עד כדי כך שכאשר אחד העובדים, בין שהוא איש מועצת הפועלים ובין שהוא עובד המפעל, ביקש להגיע ברכבו ולא לעלות לניידת המשטרה, הדבר אופשר לו, והוא אכן הגיע בכוחות עצמו לתחנה, לבדו, כדי למסור עדות.

אני רוצה לומר דבר שני לחבר הכנסת עמיר פרץ. למשטרה יש תפקיד קשה, תפקיד שהוא באמת לא קל, לטפל בכל המטלות המוטלות עליה, ובימים אלה של מתח פוליטי הבעיה קיימת גם עם מפגינים, בין שהם מהצד הזה של המפה הפוליטית ובין שהם מהצד האחר של המפה הפוליטית. ואני חוזר ומשנן שהזכות להפגין ולמחות היא זכות יסוד במשטר דמוקרטי, וחובתה של המשטרה לדאוג שהיא תקיים ללא הפרעה. כל זה, עד לגבול של הפרעה או עבירה על החוק.

אם אני יכול לומר שזה קנה מידה לאובייקטיביות של המשטרה, אני נמצא במצב של ביקורת מכל הצדדים, ביקורת מהימין וביקורת מהשמאל. אנשי "שלום עכשיו" הפגינו והם טוענים שהמשטרה נהגה כלפיהם בקשיחות יתר על המידה. אני לא מדבר על הפגנות הימין. היו כאן הצעות לסדר-היום למכביר אחרי הפגנות אלה.

האמינו לי, המשטרה היא עיוורת צבעים מבחינה פוליטית. איש לא מנחה אותה בשום כיוון, מלבד העקרונות האלה שעליהם דיברתי.

השאלה השנייה שהעלה חבר הכנסת עמיר פרץ היא, מה המשמעות של "מעבר לפרופורציות". אני רוצה לרגע אחד לקחת אותך ותהיה במקומו של השוטר, בוא ותראה את המבט הכולל. האם חסימת עורק תנועה ראשי מחייבת פינוי? כשהשוטר צריך לבצע זאת, מה עליו לעשות אם הוא פונה ולא נענים לו? לקיים את הסדר, להבטיח את התנועה ולהפעיל אותו כוח סביר המתבקש ונדרש ממנו. זה נקרא "מעבר לפרופורציות"?

הרי לא יעלה על הדעת, ואני חושב שגם אתה לא אמרת זאת בדברך, שיש לנו משטרה, חס וחלילה, הצמאה להפעיל כוח, שיש לה איזו דעה או עמדה בניגוד לעמדתם של המפגינים. היא איננה צד בכל הדברים האלה. מנצלים אותה מעבידים? – אני מקווה שלא. על כל פנים, אילו הייתי יודע על מקרה, ולו אחד, שבו המשטרה, וזה צריך להיות מפקד משטרה שנותן הנחיה – אני מודיע לך, לא רק תלונה אלי אלא תלונה למחלקה לחקירות שוטרים. כי, חס וחלילה, אל לה למשטרה מלהתערב.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני השר, אם לא הייתי מנהלת פה ישיבה לא הייתי מתאפקת. בדיוק היום ניהלתי ישיבה כזו עם אנשים מחברון. שמעתי דברים מחרידים. הייתי מוכרחה להוציא לפחות את המשפט הזה, שהמשטרה כן נוקטת צד, בניגוד גמור לדברים שאתה אומר, ויש לי הוכחות. מה לעשות?

שר המשטרה מ' שחל:

בדיוק את זה אני רוצה לומר. הרי את לא במחנה אחד, בצדו של חבר הכנסת עמיר פרץ.

היו"ר א' סלמוביץ:

נכון.

שר המשטרה מ' שחל:

אז אחת מן השתיים: או שיש לנו משטרה כזו, ואני אומר לכם שאין לנו משטרה כזו, כי מי הם השוטרים? הם הבנים שלנו, זה כל אחד ואחד. זה עם ישראל, על כל המשתמע.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא מאשימה, חלילה, את כל השוטרים. יש גם שוטרים כאלה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי, השנה, מפכ"ל המשטרה, באישור שלי, התיר כמה עשרות חוזים עם שוטרים שהמחלקה לחקירת שוטרים בדקה וקבעה שהם השתמשו באלימות בלתי מוצדקת. אני רוצה לומר לך דבר אחד: אף אחד לא עשה את זה לפני, אני עשיתי את זה, הייתי השר הראשון שקבע בהוראה כתובה כנוהל, שקצין משטרה לא יעלה בדרגה במשך שלוש שנים, אם חמש שנים לפני כן היתה לו הרשעה בגין אלימות.

אני רוצה לומר לכם, זה מסר הכי חשוב למשטרה, שהיא תדע שאנחנו לא רוצים שוטרים אלימים. אני חייב לומר את זה לזכותם של המפכ"לים, הם אומרים זאת באופן גלוי: שוטר אלים מקומו לא במשטרה. איננו רוצים משטרה כזאת.

אולי התמונה היא תמונה לא אובייקטיבית כאשר כל אחד מסתכל עליה. לכן הצעתי, ואגב, כשהייתי חבר כנסת, באחת מחופשות הכנסת התנדבתי יומיים במשטרת תל-אביב. רציתי לראות גם כחבר כנסת מה העבודה, מה קורה. האמינו לי, אנחנו חיים כולנו בתל-אביב, נוסעים ברחובותיה. מה שנגלה לי זה עולם אחר לגמרי, שלא ידעתי על קיומו, ואני ממליץ, אגב, לכל אחד, לעשות זאת. נקבל אותו ברצון רב – מילואים בלי חובה.

אני רק מציע, גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת עמיר פרץ העלה הצעה, שלדעתי ראוייה לדיון בגלל הצד העקרוני שלה. כי סכסוכי עבודה הם לא מסוג הדברים שהם עניין למשטרה. הפרות סדר הן עניין

למשטרה. לכן אני מציע שההצעה לסדר-היום תועבר לוועדת הפנים, כדי לקיים בה דיון. אני סבור שחשוב גם שחבר הכנסת המציע ישמיע את דבריו, במיוחד כשהוא עודד אותי היום. פעם ראשונה אני שומע שההסתדרות מדברת כהסתדרות. לאחרונה הקולות שנשמעים משם הם לא בדיוק כאלה שהיו מוכרים לי בעבר.

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת הפנים של הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשטרה.

חבר הכנסת עמיר פרץ, האם אתה מסכים להצעת השר?

עמיר פרץ (העבודה):

מסכים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כן, נעבור להצבעה בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה. נא להצביע.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

ארבעה תומכים, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הצעות לסדר-היוםפעילות שלושת הישראלים בקרב חברי הקונגרס בארצות-הברית **ודברי ראש הממשלה**

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 5381, 5382, 5396, 5405, 5415 ו-5438 בנושא: פעילות שלושת הישראלים בקרב חברי הקונגרס בארצות-הברית ודברי ראש הממשלה – של כמה מציעים. אני מזמינה את ראשון המציעים, חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת שאול גוטמן, ואחריו – חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

רענן כהן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אנחנו כבר כמה שעות עולים ואת עדיין משמשת יושבת-ראש, ביום של חנוכה.

היו"ר א' סלמוביץ:

כן.

רענן כהן (העבודה):

אדוני כבוד השר, חברי הכנסת, בחרתי לפתוח את דברי דווקא בציטוט מנאומו של אדם מכובד, חבר כנסת היום, שר חוץ וראש ממשלה בעבר מטעם מפלגת הליכוד, מר יצחק שמיר. הוא אמר ב-27 ביולי 1981: "ההסכם בין ישראל למצרים בדבר הקמת הכוח הרב-לאומי בסיני, שנחתם בראשי תבות ביום 26 ביוני 1981 על-ידי נציגי ישראל ומצרים, בנוכחותו ובחתימתו של נציג ארצות-הברית, הוא מרכיב חיוני בבניין השלום בין שתי המדינות וצעד הכרחי בתהליך יישומו של חוזה השלום הלכה למעשה". דברים אלה נאמרו על-ידי מר שמיר. אני רוצה להוסיף עוד מדבריו: "ישראל תבעה הפעם השתתפות אמריקנית משמעותית בכוח. קיימת הסכמה בין ישראל לארצות-הברית להבטיח חופש שיט בסואץ ולהבטיח שחצי האי סיני לא יהפוך בעתיד לזירת מלחמה בין ישראל למצרים. על כן, נוכחותה של יחידה אמריקנית דרך קבע במסגרת הכוח היא תרומה חשובה וחיונית"; אני מדגיש: "תרומה חשובה וחיונית". זאת אומר איש הליכוד, ראש ממשלה מטעם הליכוד.

אני לא מצליח להבין את הדבר הנורא שעושים חברי הליכוד; הליכוד טוען שהם לא חברי הליכוד, אבל כפי שאני יודע, בן-אהרן משתייך למפלגת הליכוד. אני שואל את עצמי, מה היה אומר על דברים אלה יוסי בן-אהרן.

משה פלד (צומת):

על אותו משקל אפשר להביא את חברי מפלגת העבודה ורמת-הגולן.

רענן כהן (העבודה):

אני אגיע למפלגת העבודה. של נעליך לפני מפלגת העבודה על מה שהיא עשתה 15 שנה כשהיא היתה באופוזיציה. לא העזה לעשות מה שעשו החברים האלה.

משה פלד (צומת):

לא העזו? הלכו לאמריקנים להגיד שלא ייתנו את הערבויות.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד, יש לך זכות דיבור. אני מבקשת לאפשר לנואם לשאת את דבריו.

משה פלד (צומת):

שידבר אמת.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד.

רענן כהן (העבודה):

אתה האחרון שידוע לדבר אמת בבית הזה, ואל תטיף מוסר כאן. דבר מה שיש לך על לבך. מפלגת העבודה לא היתה מעזה לעשות בחוץ-לארץ מה שעשו חברים מטעם הליכוד.

משה פלד (צומת):

הלכו לארצות-הברית להגיד שלא ייתנו ערבויות.

רענן כהן (העבודה):

לכן מפתיעה ומדהימה היא תגובתם של חברי הכנסת של הליכוד, התומכים ומעודדים פעילות מעין זו. אני לא מבין את הסיבה, אני לא מבין את הנימוקים, ואינני חושב שיכול להיות נימוק אחד לכך שהליכוד צריך להעביר את המחלוקת הקיימת במדינת ישראל לארצות-הברית, ולגלגל את כדור הסכסוכים הפנימיים בארץ לעבר הקהילה היהודית בארצות-הברית ולעבר אזרחי ארצות-הברית.

חברי הכנסת, האם המטרה היא החדרת פילוג וסכסוך בקרב נציגי הקהילה היהודית? האם המטרה היא הפעלת לחץ מצד אזרחי ארצות-הברית על הנשיא וממשלתו לבל ישלחו חיילים אמריקנים לרמת-הגולן? ואתם יודעים את עמדתי לגבי רמת-הגולן. אבל אני עושה הפרדה מוחלטת בין מה שקורה לבין מה שקשור לרמת-הגולן. הרי כל בר-דעת מבין, כי עם תום הסערה נותרים רק המשקעים, ואנו עלולים למצוא את זרעי המחלוקת הנזרעים עתה על-ידי הליכוד גם בתחומים אחרים.

מדינת ישראל, אדוני השר, נתמכת על-ידי ממשלת ארצות-הברית בתחומים רבים – כלכליים וצבאיים. זהו פשע לבצע מעשים מעין אלו, המערערים את תמיכתו של העם האמריקני בסיועו למדינת ישראל. עצוב לדעת כי דווקא ישראלים בעלי עמדה בכירה וכוח השפעה הם היוצרים מחלוקת וסכסוך זה.

גברתי היושבת-ראש, מר שמיר צדק בדבריו, נוכחותה של יחידה אמריקנית ברמת-הגולן כחלק מהסדר השלום העתידי, הכוח האמריקני הוא בעיקר לצורכי הרתעה ושמירת השקט בגבולנו הצפוני. את ההגנה האקטיבית ביצעו ויבצעו לעולם, תמיד, חיילי צה"ל.

אני רוצה להוסיף ולומר, שמפלגת העבודה – אני לא רואה כאן את חברי הליכוד, לצערי גם חברי מפלגת העבודה לא נמצאים כאן – מעולם לא נהגנו כמו אנשי הימין, לצאת לחוץ-לארץ ולהתנהג כמו שאנשי הימין התנהגו. לא מקובל שאנשי האופוזיציה נוהגים כך, ובעיקר בחוץ-לארץ – להתקיף את הממשלה. מאז ומעולם היה מקובל, שבחוץ-לארץ אנשי האופוזיציה ממתנים את הביקורת, ולא אומרים שצריך להסביר את כל מה שנעשה, בצורה הבזויה הזאת. בשביל מה לעורר את המחלוקת בקרב היהודים? אנחנו תמיד אומרים בקרב היהודים בארצות-הברית מה שאנחנו רוצים לומר, אבל מביאים בפני הממשל האמריקני את המחלוקות הקיימות. בהופעה זו הזקתם לתהליך השלום, לממשלה, ובסופו של דבר למדינת ישראל.

משפט אחרון. יש עוד דברים רבים שנכתבו בעיתונות, ולא אצטט. אני קורא לחברי הכנסת של הליכוד ללכת בדרכי מנהיגיהם ההיסטוריים. אולי הגיע הזמן שתלמדו מהם, ממנחם בגין, זיכרוננו לברכה, ומחבר הכנסת יצחק שמיר, ייבדל לחיים ארוכים, ותגנו כל פעילות היוצרת פילוג וסכסוך בקרב הקהילה היהודית בארצות-הברית, שמטרתה למנוע את השתתפותה של ארצות-הברית בכוח השלום ברמת-הגולן או בתקציבים שונים או בסיוע שמקבלת מדינת ישראל מארצות-הברית. כל פעולה כזאת היא פשע כלפי מדינת ישראל וביטחונה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רענן כהן.

אני מזמינה את חבר הכנסת שאול גוטמן – איננו. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת משה פלד.

רענן כהן (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רענן כהן, אמת יש רק אחת.

משה פלד (צומת):

רענן כהן (העבודה):

האחרון שמדבר אמת.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, סוגיית הצבתם של כוחות אמריקניים בגולן, שנדונה לאחרונה בוויכוח על-ידי כמה אישים ישראלים, עוררה את התנגדותו של ראש ממשלת ישראל, המאמין דווקא כי הצבת כוחות אמריקניים בגולן במסגרת הסדר שלום עם סוריה של אסד הינה גם רצויה, גם מועילה וגם מקלה את ניהול המשא-ומתן לשלום עם הסורים.

אתמקד כמובן בעיקר. אינני בא לא להגן, לא לתקוף. רצוי שהמאבקים והוויכוחים בינינו יישארו בבית ויתנהלו בבית.

רענן כהן (העבודה):

תגיד את זה לחבר הכנסת פלד.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רענן כהן, אתה כבר דיברת.

רענן כהן (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה לא יכול להפריע עכשיו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לדעתי, השאלה בכללותה היא היפותטית בלבד ולא ריאלית כלל, וזאת מאחר שמחנה אדיר בישראל, החוצה אידיאולוגיות, השקפות ומפלגות, מאמין עד עומק נשמתו לא רק בזכותה של ישראל להוסיף ולהתמיד לשבת ולשלוט ברמת-הגולן, אלא שהדבר מתחייב, כדבר המובן מאליו, מעובדת קיומו המחייב של חוק רמת-הגולן, שקבע בבירור כי המשפט, השיפוט והמינהל של ישראל יחולו ברמת-הגולן. החוק הזה קיים וטרם בוטל, וטרם הציע מישוהו לבטלו. כדי לסטות סטייה כלשהי ממעמדנו המשפטי, המוסרי והמדיני בגולן, הכרחי קודם לכול לשנות את החוק הזה, או חלילה לבטלו ולזכות בהכרעת רוב הציבור בישראל אם בבחירות כלליות ואם במשאל עם, אם יוחלט בחקיקה על הנהגת מוסד משאל-עם בישראל.

דומה כי לא אטעה אם אומר, כי הרוב בישראל מאמין בתפיסה, שלפיה חשוב וחיוני שרמת-הגולן תישאר בשליטתה של ישראל. הרוב הזה הולך וגדל בהתמדה, וזה בין השאר משום האכזבה הגדולה, שהולכת ומתפשטת בקרבנו, ובדין, מן ההנהגה הסורית בראשותו של אסד, המתגלה מדי יום מחדש כמי שאין לו כל עניין אמיתי בשלום אמת עם ישראל, כמי שטרם השלים בתוך תוכו ובמעמקי לבו עם עצם קיומה של ישראל כמדינה ריבונית ועם הלגיטימיות המוסרית, המדינית והמשפטית שלה.

ג'סי הלמס, מדינאי אמריקני בכיר, הכריז לפני שבועיים-שלושה שבועות, כי הוא אינו מאמין לשום מלה של אסד, כי הוא משוכנע בחיוניות נוכחותה של ישראל בגולן וכי הוא סבור כי ביטחונה של ישראל ועתידה מחייבים את הישארותה של ישראל לאורך ימים ברמת-הגולן.

עובדה היא, שהדיפלומטים הישראליים, שקיימו במסגרות שונות, מאז ועידת מדריד, משא-ומתן עם סוריה על עתיד רמת-הגולן, לא השיגו במשך למעלה משלוש שנים שום הישג של ממש, שכן חרף הכרזותיהם של ראש הממשלה יצחק רבין ושר החוץ שמעון פרס על נכונות עקרונית של ישראל

להשיג את הכוחות הישראליים מהגולן כחלק מהסדר שלום, ועל אף נכונות ישראלית לאפשר לכוח שמירת שלום בין-לאומי לפקח על האזור, לרבות נוכחות כוחות אמריקניים, מתעקש דווקא אסד עצמו, נשיא סוריה, לתבוע לוח זמנים מואץ שלפיו תיסוג ישראל מן הגולן בתוך חודשים, בתוך שנתיים לכל היותר, בלא להבטיח אותם דברים מינימליים שישראל דורשת ממנו.

גם אליבא דאלו התומכים בויתורים בגולן – ויתורים שאנו שוללים אותם מכול וכול, כי אנו רואים בהם סכנה לעתידה של ישראל ולביטחונה – נשאלת השאלה האומנם כל השיחות לא העלו את המסקנה הבלתי נמנעת, שאין אסד מוכן לתת תשובות של אמת על מצוקותיה, על שאלותיה ועל צרכיה של ישראל, לרבות צרכיה הביטחוניים החיוניים ביותר של ישראל.

הנה למשל, השאלות שעד עצם היום הזה לא ניתנה עליהן כל תשובה שהיא בכל המגעים שהיו בין הסורים ובין הישראלים: מי יעמיד לרשות ישראל את המידע המודיעיני, שהיום היא משיגה בכוחות עצמה בזכות נוכחותה בגולן, אם אומנם היא תיסוג, חלילה, מן הגולן? כיצד תובטח אספקת המים לישראל מן הגולן, ומי ומה יערבו לאספקתם הסדירה ללא הפרעות, שיבושים או חבלות? מהם הסיכונים האורבים לכוחות צבא אמריקניים במסגרת כוח פיקוח רב-לאומי בגולן? אין תשובות על השאלות הללו.

אם ניזכר, ואיך אפשר שלא להיזכר, בפעולות הטרור הנוראות שבוצעו בעזרת סוריה, אם לא בהשראתה, שכללו בשנת התשמ"ג–1983 התפוצצות מכונית תופת שגרמה למותם של מאות חיילים אמריקנים והביאה להוצאת כוח שמירת השלום האמריקני מביירות, נבין על נקלה כמה בעייתית, כמה חמורה וכמה מסוכנת לישראל וליחסים שלה עם ארצות-הברית הצעה מחודשת להציב כוחות אמריקניים בגולן, שיחצו בינה לבין הסורים.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, זה כמה שנים ארצות-הברית היא מעצמת-העל היחידה בעולם. ארצות-הברית היא גם המדינה שבה מרוכז המספר הגדול ביותר של יהודים בימינו. ארצות-הברית היא גם המדינה שיש לנו עמה היחסים הטובים ביותר, יחסי החוץ. טבעי ומובן אפוא שיחסי ישראל עם ארצות-הברית חשובים לנו ביותר בהוותם נכס מדיני וביטחוני ראשון במעלה לישראל. לפיכך, צריכים אנו להיות ערים לכך שהסדר שלום מפוקפק ומעורפל עם אסד, הנמנה זה עשרות שנים עם גדולי אויביה של ישראל, ושבהתחמשותו המתמדת, לרבות בנשק לא-קונבנציונלי, מכריז הוא למעשה על כוונותיו נגד ישראל, לא יוביל לשלום אמיתי, ורק יסכן באופן בלתי-הפיך את ביטונה של ישראל. כל הדברים הללו מביאים לכך, שאי-אפשר שלא להזהיר את הממשלה מפני הכוונה להציע, כחלק מהסדר עתידי עם הסורים, הצבת כוחות אמריקניים בגולן.

די להתבונן בטרגדיה שאנו עדים לה היום בבוסניה, חרף נוכחות כוחות האו"ם בה, כדי להבין כמה בלתי מציאותית וחסרת היגיון ותכלית היא הצעת הצבתם של כוחות אמריקניים בגולן. המטרות האמיתיות של אסד ושל שר החוץ שלו, פארוק אל-שרע, הן מטרות אסטרטגיות ארוכות טווח, שיש בהן דברים רבים חוץ מאשר כוונות אמת ותוכניות אמת לשלום.

אסתפק אם אומר מה הן המטרות האסטרטגיות האמיתיות של אסד. מטרותיו הן לסלק את ישראל מן הגולן, להיפטר מנוכחותה שם; למחוק את סוריה מן הרשימה השחורה של המדינות התומכות בטרור בין-לאומי, וזאת כאשר למעלה מתריסר ארגונים פלשתיניים, שני ארגוני טרור כורדיים והצבא האדום היפני פועלים מתוך דמשק; להשיג סיוע כלכלי מן המערב, כדי לכסות על אובדן הסיוע הסובייטי מאז התמוטטות המשטר הקומוניסטי בברית-המועצות לשעבר; לשמר את מעמדה של סוריה כמנהיגת העולם הערבי; לצבור נשק ממדינות כמו סין, צפון-קוריאה ורפובליקות ברית-המועצות לשעבר;

להיצמד לאירן ולשמר את הברית שלה אתה בשל החשיבות הכלכלית של יחסים אלו; ואחרונה – להבטיח את מעמדו של הרודן הזה כמנהיג הבלתי מעורער כביכול של המדינות באזור, תוך התארגנות אנטי-ישראלית מתמדת.

מכל הטעמים הללו אני שולל לחלוטין את התעקשותה של ממשלת ישראל להמשיך ולדבוק בחיזורים אחרי אסד, למרות כל ההוכחות, שאין ברורות מהן, שאין פניו לשלום, שאין כוונתו לשלום, ושכל מעשיו הם בדיוק הפוכים. אני מציע לממשלה במקום זאת לדבוק דווקא בתפיסה האומרת שיש לשמור על הגולן, ושיש להבטיח דווקא את המשכיותו של חוק רמת-הגולן, כי זאת הדרך היחידה שתבטיח לנו את הישארותנו בגולן לאורך ימים, בעזרת השם, דבר שאנו זכאים לו הן מטעמים היסטוריים, הן מסיבות ביטחוניות והן מסיבות מדיניות שאין עליהן עוררין. בחג האורים הזה נייחל לאור שידריך את צעדינו ולהדברת החושך באשר הוא.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אבנר חי שאקי.

אני מזמינה את חבר הכנסת משה פלד.

רענן כהן (העבודה):

משה פלד (צומת):

עכשיו תשמע בשם מי מדברים.

רענן כהן (העבודה):

מאיפה הכסף של הקבוצה הזאת? מי משלם לה? מי מממן אותה? צריך להעביר את זה למשטרה.

משה פלד (צומת):

תעביר למשטרה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד, בבקשה.

משה פלד (צומת):

כבוד היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, חג שמח.

אחד היעדים המרכזיים של הביקור בוויינגטון הוא לנפץ את הכזב הקדוש של כנופיית השלושה, ובעיקר של אלה העומדים מאחוריהם. כך אמר ראש הממשלה בארוחת ערב בביתו של השגריר רבינוביץ בארצות-הברית.

ככל שעובר הזמן והתהליך המדיני נתקע, ככל שעובר הזמן ועיני הציבור נפקחות, כך מחריף רבין את התבטאויותיו ומקצין את הגדרותיו. פעם דיבר רבין אידיאולוגיה, הוא עוד היה מנסה להסביר, לשכנע, לסחוף את הציבור. היום כולם נמאסו על רבין, היום כולם מקלקלים לרבין, ולכן הוא כועס על כולם.

פעם החקלאים שהעסיקו ערבים היו אשמים בטרור. אחר כך עבר רבין אל הקבלנים. מהקבלנים עבר רבין להאשים את המתנחלים, את ה"פרופלורים" וה"קוגלאגרים". מהמתנחלים עבר רבין עם חציו המורעלים אל התקשורת והאשימה בהחלשת רוח הלחימה של העם.

מעולם לא ראיתי ראש ממשלה, שהוא האחראי הבלעדי להובלה ולניווט, למינויים ולהחלטות, ששום דבר לא נדבק בו, שהכול חולף ליד ראשו ורק הציבור אשם.

רענן כהן (העבודה):

אין לך מה להגיד. זה לא הנושא. זה לא הנושא.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רענן כהן, אני מבקשת ממך לא להפריע. זה בלתי אפשרי. חבר הכנסת רענן כהן, אתה לא יכול להפריע כל הזמן. מספיק.

משה פלד (צומת):

ובכן, ידידי, חבר הכנסת רענן כהן, לא ציבור ה"פרופלורים" מרמת-הגולן אשם שהמשא-ומתן עם הסורים תקוע. רק אתה וממשלתך אשמים בכך. אני מתכוון לראש הממשלה. רק ממשלה שהסכימה לוותר אשמה בתקיעת התהליך ובאמירותיו האחרונות של פארוק אל-שרע על כך שסוריה לא תוותר אפילו על מילימטר אחד ברמת-הגולן. וכך גם בנושא הפלשתינים. לא ה"קוגלאגרים" מנצרים אשמים בתקיעתו של התהליך, כשם שלא החקלאים והקבלנים אשמים בטרור הרצחני. בכל אלו אשמה הממשלה, ואתה, העומד בראשה.

"כנופיית השלושה" – וזאת הגדרתו של מר רבין – שיצאה לווישינגטון, לא בשם הליכוד יצאה, גם לא בשם עצמה. "כנופיית השלושה" פועלת בווישינגטון בשם של הקוגלאגרים והפרופלורים, בשמם של המתנחלים והמתיישבים, בשמם של החקלאים והקבלנים וכל מאות האלפים החרדים ודואגים בשל המציאות העגומה שבה אנחנו מצויים, מציאות שאליה אתה וממשלתך מובילים.

רענן כהן (העבודה):

אתה תומך – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רענן כהן, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה. זה בלתי אפשרי.

רענן כהן (העבודה):

כשהוא הפריע לי לא עשית זאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

כשהוא הפריע לך, גם לא נתתי לו להפריע לך. אני מבקשת ממך.

רענן כהן (העבודה):

מותר לי לשאול שאלה?

היו"ר א' סלמוביץ:

לא. באמצע הנאום אני לא מאפשרת לך לשאול שאלה.

משה פלד (צומת):

אחר-כך אתן לך לשאול את השאלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם אני אתן לו.

משה פלד (צומת):

הם מדברים בשם הציבור הנבגד היודע כי רבין כבול במרתפי משרד החוץ; בשם אנשי קצרין ורמת-הגולן המודיעים קבל עם ועדה כי ינהלו על רמת-הגולן קרב לחיים או למוות; בשם רוב העם ששמע שאמרת בארצות-הברית, רק לפני שבוע, שכל זמן שלא תבוטל האמנה הפלשתינית לא תהיינה בחירות, והנה פרס כבר רץ קדימה ומזרז את קידומו של התהליך.

"כנופיית השלושה" מדברת גם בשם אלה שראו ביום שישי שעבר בטלוויזיה את הכתבה הקשה על "הג'יהאד האסלאמי" ועל פעולותיו בארצות-הברית; בשם אלה שראו את האמריקנים בשיא חולשתם ובשיא חולשתה של הדמוקרטיה האמריקנית, בכך שידעו הכול, בכך שהכול היה כתוב על הקיר ודבר לא נעשה, לפי דבריו של סגן שר החוץ, מר יוסי ביילין, שהשתתף בדיון; בשם אלה שראו את סלמאן מנצרת, מראשי התנועה האסלאמית בישראל שהשתתף בדיון שנערך בתום ההקרנה, וראו את התפרצותו חסרת המעצורים ואת צעקותיו החייתיות על כך שהסרט מבוים והבמאי הוא גזען. את זה אמר סלמאן מנצרת.

"כנופיית השלושה" מדברת בווישינגטון גם בשם של מאות אלפי הישראלים העדים לקריסתו של חיל המשלוח של האו"ם לבוסניה, ומייד, אינטואיטיבית, משליכים מחיל המשלוח הזה על רמת-הגולן. איזו תחושה יש לישראלים לאחר קריסתו של חיל המשלוח הזה?

הם מדברים בשם המתיישבים ובשם אוהדי ההתיישבות בארץ-ישראל, החרדים לתהליך ה"יבוש" שמנהלת ומובילה ממשלתך. ולמרות הכול, ראו זה פלא, אוכלוסיית ההתנחלויות מתרבה וההתיישבות גוברת.

אבל יותר מכול מדברים השלושה בשם של מאות אלפי הישראלים המשתאים והחרדים לנוכח התהליך הקורה לנגד עינינו, תהליך קריסתו של צה"ל ורוחו, כי מי אם לא שר הביטחון, שהוא המופקד הישיר על צה"ל, מי אם לא הוא אחראי לתהליכים העוברים עליו? מי אם לא שר הביטחון אחראי לכך שחיילי צה"ל מרגישים מופקרים וחסרי הגנה? שחיילי המילואים כבר אינם רוצים להתגייס, באומרם כי אינם רוצים להיות חלק מצבא המפקיר את חייליו וכובל את ידי מפקדיו? אלו דברים ששמעתי במו אוזני בעשרות פגישות שהיו לי עם אנשי מילואים.

כבוד ראש הממשלה, שלושת הישראלים שפעלו והסבירו בווינגטון, לא דברי שקר אמרו, ולא כפי שהגדרת, "כזב קדוש" הסבירו. השלושה עשו עבודת קודש. הם היו שליחי מצווה של למעלה משני-שלישים מהעם החרד והדואג, אבל המאמין – ופה אני נכנס לימי חנוכה – כי בכוחנו לגבור על כל הקשיים והסערות, ואפילו על הסערה העכשווית בדמותה של ממשלת רבין הכושלת, שהיא ממשלה המובילה לשלום כזב. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת משה פלד.

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת פלד, אני רוצה לשאול אותך. מהדברים שאמרת כרגע כאן יוצא שהתנועה שלך בעצם תומכת לא רק תמיכה מוסרית. אני שואל, האם היא גם מממנת אותם אנשים, שקראת להם "השלישייה", בארצות-הברית?

משה פלד (צומת):

אני קראתי להם "השלישייה"? ובכן, אני רוצה לענות לך. "כנופיית השלושה" – זו הגדרה של רבין. אל תדביק לי הגדרות של רבין. עוד מעט תדביק לי גם את ה"קוגלאגרים" ואת ה"פרופלורים". אלה הגדרות של רבין, שירדפו אותו כל חייו.

אמרתי לך, השלושה האלה עשו עבודת קודש, שליחי מצווה אלה. אמרתי לך שהם מדברים בשמם של שני-שלישים מהעם. אינני יודע מי מממן אותם, אל תשאל אותי על כסף. אין לי מושג מי מממן את העבודה שלהם. כל אגורה שמושקעת בפעולת הסברה שלהם היא אגורה קדושה לעם ישראל. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת משה פלד.

אני מזמינה את חבר הכנסת שאול גוטמן.

שאול גוטמן (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, מקובל במדינת ישראל להתייחס ליחסינו עם ארצות-הברית כאל צורך קיומי. כך קשה להעלות על הדעת ממשלה שאינה מקדשת את הסיוע הביטחוני והכלכלי; כך ממשלות ישראל מתייחסות להצבת כוחות אמריקניים כחיץ, כחלק מהסכמי שלום.

היום, כיובל שנים אחרי קום המדינה, הגיעה השעה לחשבון נפש ביחס ליחסינו עם ארצות-הברית. ניתוח כלכלי פוליטי מלמד, כי מה שאנו קוראים סיוע כלכלי וצבאי מהווה נטל ממשי על מדינת ישראל.

אם באמצע שנות ה-80 היווה הסיוע הביטחוני, שעומד על 1.8 מיליארד דולר, כ-6.5% מהתוצר המקומי הגולמי, הרי בשנת 1993 – פחות מ-2.5%. מכאן, שמבחינה כלכלית גרידא אין לסיוע זה משמעות.

מצד שני, סיוע זה מאפשר לישראל להמיר רק 400 מיליון דולר לשקלים לקניות בתעשייה הישראלית, ואילו מירב הסכום מושקע בקניות בתעשייה האמריקנית. כבר בעבר הדגשתי, וחזרתי והדגשתי, שמבנה הסיוע האמריקני מהווה סובסידיה ישירה לתעשייה הביטחונית האמריקנית, ובה בשעה מהווה הרס התעשייה הביטחונית הישראלית.

פרויקטים שהם קריטיים לביטחון המדינה ומהווים פיתוח כחול-לבן אינם נכנסים לצה"ל בקצב הראוי, שכן ארצות-הברית מחזיקה את התעשייה הישראלית בגרונה, כשקברניטי המדינה, ובראשם ראש הממשלה ושר הביטחון וצמרת משרדו, משחקים לידיה של בעלת בריתנו. הייתכן? הייתכן כי במו ידינו אנו פוגעים באינטרסים החיוניים ביותר לביטחון ישראל?

גברתי היושבת-ראש, עם יד על הלב, אין אדם רציני אחד שיכול לשכנע את הציבור בישראל כי לא ניתן להתייעל ב-2%. משרדי הממשלה, המהווים אבן ריחיים על תקציב המדינה, אינם נקיים משומן. האם לא ניתן לבשר לאזרחי המדינה כי מדינת ישראל בת היובל אינה סמוכה עוד על שולחנה של ארצות-הברית?

אמת, ישראל תרמה לא מעט לביטחון הגלובלי של ארצות-הברית והמערב. אולם, תרומה זו יש לכמת בעצה אחת עם ארצות-הברית ולקבל תמורה מתאימה. ברור כי תרומה זו לא תהיה מותנית בהשקעה ישראלית בתעשייה האמריקנית, כך שצה"ל יוכל לרכוש ביתר קלות מוצרים כחול-לבן המתאימים לזירה המקומית.

מתוך היכרות קרובה עם הלוח הרוחות בארצות-הברית ברור לי, כי ארצות-הברית מעוניינת בישראל חזקה, תכליתית, היודעת את דרכה. כל גילוי חולשה מצד מדינת ישראל גורר לחצים גלויים וסמויים לפשרנות פוליטית. האינטרס האמיתי המשותף לנו ולארצות-הברית הוא אי-תלות שלנו בארצות-הברית. עלינו לקבל על עצמנו ניתוק מוחלט מסיוע אמריקני.

אחרי ככלות הכול, ארצות-הברית מסייעת לאירופה בכ-140 מיליארד דולר לשנה ולדרום-מזרח אסיה בכ-70 מיליארד דולר לשנה, וזאת כחלק מתקציב הביטחון האמריקני, לא כסיוע חוץ כפי שארצות-הברית פועלת בגסות כלפי ישראל.

אל נא נשכח, בעשור האחרון ירד המו"פ, המחקר והפיתוח הצבאי הישראלי, בכ-50% ריאלית. האם הציבור מודע לכך? באותה שעה עצמה גדל המו"פ הצבאי הערבי בהתמדה.

לסיכום, לעניות דעתי, על ישראל לנקוט את הצעדים הבאים: א. להסכים לשמיטת חובותינו לארצות-הברית; ב. לבטל ביטול מוחלט את הסיוע הביטחוני והכלכלי המהווה נטל על ישראל; ג. לא להסכים לקבלת חיילים אמריקנים כחיץ בינינו לבין שכנינו.

הסכם שלום חייב לשאת את עצמו. כך תצא מדינת ישראל אל החופש לקראת יובלה השני. ראש הממשלה מהווה נטל על עתידה של המדינה ועליו לשחרר את המדינה מנכחותו. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת שאול גוטמן.

אדוני שר המשטרה, התייחסותך בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, משפטו האחרון של חבר הכנסת גוטמן הרגיע אותי, כי לא חשבתי ולא ידעתי שמדובר כאן על הסיוע האמריקני. נדמה לי שההצעה לסדר-היום נגעה, מי לצד זה ומי לצד זה, בהגדרה של "כנופיית השלושה".

רבותי חברי הכנסת, נתחיל ראשון ראשון, לפחות לתקן עובדות. הכינוי "כנופיית השלושה" הוא לא של ראש הממשלה יצחק רבין. הכינוי הזה הוא כותרת של מאמר שנכתב בארצות-הברית, ב"וושינגטון פוסט": the three Likood gang, כנופיית השלושה של הליכוד. לכן, חבר הכנסת פלד, היית צריך לעשות שיעורי בית.

גדעון שגיא (העבודה):

אל תגזים.

שר המשטרה מ' שחל:

תנו לי, אל תעזרו לי. לראש הממשלה יש לפעמים ביטויים ציוריים, שאפילו העשירו את השפה העברית. אני רוצה להגיד לך, הציבור אוהב את זה, ויש כאלה שאפילו מתלהבים. אבל הביטוי הזה, "כנופיית השלושה", הוא לא שלו, ולא צריך לייחס לו דבר שאיננו כלל במקום. זהו ביטוי אובייקטיבי לחלוטין, שנכתב כנראה על-ידי שני עיתונאים רציניים מאוד בארצות-הברית, לגבי פעולתם של

שלושה אלה. כי גם בארצות-הברית הם אינם מבינים איך יכול להיות ששלושה אנשים, אחד מהם היה מנכ"ל משרד ראש הממשלה – שאגב, באחד העיתונים קראתי כי הוא התחנן, ואני מצטט, התחנן בפני ראש הממשלה להשאיר אותו. מעניין מה היה קורה אילו היה ראש הממשלה באמת משאיר אותו בתפקידו.

שאל גוטמן (מולדת):

את מי אתה מצטט?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מצטט את מה שכתוב בעיתון. בשביל חברי הכנסת עיתון זה אסמכתה מלאה. חבר הכנסת גוטמן, גם אתה לפעמים מצטט מהעיתון.

מעניין מה הוא היה אומר. השני עובד משרד החוץ, אם אני לא טועה, הוא אפילו בחופשה היום, עובד מדינה. השלישי היה יועץ ראש הממשלה בנושא הטרור.

חבר הכנסת פלד, אני חייב לומר לך, בכנסת הזאת אמרו – לא חבריך, אתה שייך למפלגה אחרת – חברי הליכוד, חברי, חבריו של פרופסור שאקי, היינו בממשלה אחת, ממשלת האחדות, איזה ביטויים לא אמרו, על דברים שאין להשוות אותם למה שנאמר ונעשה בימים אלה. היה חבר כנסת מכובד מאוד, האשים שמממנים פעולה ונסיעה של חברי כנסת שדעתם לא היתה כדעת הממשלה, שזה ממומן על-ידי ה-CIA – אתה זוכר את זה, פרופסור שאקי? חבר כנסת אחד קשר את זה – אגב, מעניין, שניהם ממלאים היום תפקידים ביצועיים בתחומים אחרים – עם הסעודים, וכשבאו אליו ואמרו לו: תוכיח – לא דובים ולא יער.

היו מקרים שדיברו על סכין בגב האומה. ועל מה? על שחבר כנסת אמר ליהודים בארצות-הברית שהם רשאים להביע את דעתם גם על עמדתה של הממשלה. זוכרים את זה? אני זוכר שבהיותנו באופוזיציה היו מקרים שאמרנו, כי אם הממשלה נמצאת במצב של הכרעה, בצמתים רציניים, איש מאתנו לא ידבר נגדה, לא יבקר אותה בארץ זרה.

היו כללים, ולכן ציטט חבר הכנסת רענן כהן, שעכשיו משוחח עם ד"ר יוסי ביילין, את הדברים שציטט. אמרו את הדברים האלה, כי בחוץ-לארץ בשום פנים ואופן לא מבקרים את הממשלה. מבקרים אותה כאן. אמת ויציב. מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, היה דוגמה בעניין הזה. היו מקרים שכאשר ראש ממשלה נסע לחוץ-לארץ, הכנסת לא הציעה ולא הצביעה אי-אמון, כדי לא לפגוע בו. היו מקרים שכאשר הוא היה בחוץ-לארץ לא ביקרו אותו. זה היה הקוד שהקפדנו עליו.

עכשיו, מה באים ואומרים לנו? על-פי הפרסומות בעיתונות אכן פועלת בארצות-הברית חבורת שתדלנים המנסה לפעול נגד פעולות הממשלה, להחליש את הלגיטימיות של הממשלה לבצע צעד בכיוון של חיפוש שלום, שממשלה לגיטימית, נבחרת, בישראל, נבחרה וקיבלה את אמון העם כולו

לעשות, מהרגע שהיא נבחרה כאן, אפילו ברוב של קול אחד. מישוהו כנראה לא מבין כלל מה זה משטר דמוקרטי.

בעניין פינוי ימית, אני מציע לך לקרוא את נאומו של מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, כראש הממשלה כאן בכנסת, אחד הנאומים הטובים שאני שמעתי, כאשר הוא אמר, בצדק, שהכנסת נאבקת על נשמתה של האומה הזאת. כי קול אחד יותר זה רוב שמזכה את הממשלה להחליט החלטות קשות מאוד, לעקור יישובים עד הסוף, אף אחד לא נשאר. אני אומר לך, חבר הכנסת משה פלד, האמן לי, שאילו אנחנו היינו בשלטון, אני לא בטוח שהיינו מסכימים לפינוי כל אינץ', עד הסוף. אבל קבעו תקדים, וקבעה אותו ממשלת הליכוד. ואגיד לך משהו, שאמרתי לא פעם אחת: אילו היה המצב הפוך, וממשלה שבראשה עומדת תנועת העבודה, בהרכב הקואליציוני הזה, היתה מביאה אז את הסכם השלום עם מצרים והסכמי קמפ-דייוויד, והליכוד והימין היו באופוזיציה, אני אומר לך שדם היה נשפך בארץ הזאת.

שאל גוטמן (מולדת):

נכון, אתה צודק.

שר המשטרה מ' שחל:

על אחריותי, כך זה היה.

שאל גוטמן (מולדת):

זה נכון.

שר המשטרה מ' שחל:

אתם צריכים ללמוד פרק בדמוקרטיה. והדמוקרטיה אומרת שהולכים לבחירות, מי שרוצה, אל יביא לי סקרים ושקרים למיניהם. אלה סיפורים. מי שרוצה, שיתייצב. אתה לא מדבר בשם רוב העם. יצחק רבין מדבר בשם רוב העם.

משה פלד (צומת):

לא נכון. הוא מדבר בשם רוב בכנסת.

שר המשטרה מ' שחל:

הוא ראש הממשלה הלגיטימית, ראש הממשלה הנבחר, והוא מדבר בשם העם – – –

שאול גוטמן (מולדת):

הוא שיקר לעם.

שר המשטרה מ' שחל:

– – – כאשר תתייצב אתה ותקבל רוב ותרכיב ממשלה, תוכל אתה לדבר בשם העם. אתה אינך מדבר בשמו.

משה פלד (צומת):

הוא מדבר בשם הרוב בכנסת.

שאול גוטמן (מולדת):

הוא לא מדבר בשם מדינת ישראל, הוא מדבר בשם דראושה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גוטמן. חבר הכנסת פלד.

אלכס גולדפרב (יעוד):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גולדפרב, אני מבקשת לא להפריע.

משה פלד (צומת):

— — —

אלכס גולדפרב (יעוד):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד, חבר הכנסת פלד, אני מדברת אליך. חבר הכנסת פלד.

גדעון שגיא (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, יש פה ויכוח מעניין, בשם כמה מנדטים — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

כולכם מוזמנים לצאת, אם אתם רוצים להתווכח.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מבקש מחברי צומת לשעבר ובהווה שייתנו לי להמשיך לדבר.

אלכס גולדפרב (יעוד):

אדוני השר, הוא בא למערכת הפוליטית ימים ספורים לפני הבחירות, והוא לא מבין שהכנסת מייצגת את העם ולראש הממשלה יש — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא זוכרת שנתתי למישהו את רשות הדיבור.

אלכס גולדפרב (יעוד):

לא ביקשתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

גם לא קיבלת. אז אל תדברו, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת גולדפרב, כנראה כאשר הייתם יחד לא הצלחתם להסביר לו את זה. מה אני יכול להגיד לך.

אנחנו רואים בחומרה את פעולתם של אזרחים המוציאים דיבתה של הממשלה ופועלים במודע ובמוצהר נגד קווי היסוד שלה. אבל אנחנו רואים בחומרה רבה את השקר שמפיצים שלושה אלה.

רבותי חברי הכנסת, ארצות-הברית לא שלחה צבא במסגרת כוח רב-לאומי כדי לשמור ולקיים את ההסדרים הצבאיים שנקבעו במסגרת הסכם השלום בינינו לבין מצרים? בן-אהרן לא יודע את זה? אבל הוא אומר שקר, והוא אומר שקר שאי-אפשר לסלוח עליו.

משה פלד (צומת):

היתה לזה הסכמה בעם.

שר המשטרה מ' שחל:

הוא מטעה, הוא מטעה את הציבור כולו. חבר הכנסת פלד, לא הולכים לאמריקנים כדי להסית אותם. רק מי שפוחד מהסדר עושה את זה. כי כוחם של השלושה ושל אלה שמנסים להגן עליהם הוא לא בארצות-הברית. תבואו לכאן. אנחנו אמרנו: יהיה הסכם עם הסורים, נבוא ונשאל את העם. רק משאל עם יאשר או לא יאשר הסכם שנביא בפניו. ממה אתם פוחדים? אני אגיד לך ממה הפחד, אני אגיד לך ממה הפחד. הפחד הוא, שאתם יודעים – – –

משה פלד (צומת):

תעשו עכשיו משאל עם.

רענן כהן (העבודה):

שר המשטרה מ' שחל:

אני מבקש לא לעזור לי. הפחד הוא, שאתם יודעים שהסדר שלום שאנחנו נביא יהיה הסדר שיבטיח את ביטחונה של המדינה. וזה לא מקרה, חבר הכנסת פלד, שאתה אומר שההסדר תקוע. הרי אתה בעצמך סותר בדברך את מה שאתה אומר. ואתה אומר שהוא תקוע באשמתה של ממשלת ישראל.

משה פלד (צומת):

זו אמירה שלי? זו אמירה של רבין.

שר המשטרה מ' שחל:

מה רצית? רצית שנודיע מראש שאנחנו מוותרים על הגולן? הרי הוא תקוע בגלל זה, והוא תקוע מפני שהממשלה הזאת דואגת בראש ובראשונה לשלום האזרחים. אם היא תביא להסדר – אחת מן השתיים: אם ההסדר לא טוב, אין לך מה לחשוש; אם ההסדר טוב, תן לעם להחליט. לא אתה. אל תלך אל האמריקנים. האזרחים בישראל יחליטו. לא ארצות-הברית.

אבל מה אתה עושה? אתה בא ואומר דבר כזה: מאחר שייתכן שיהיה הסדר, וההסדר הזה יהיה טוב מבחינה ביטחונית – –

שאול גוטמן (מולדת):

איך טוב?

שר המשטרה מ' שחל:

– – כי יהיו בו מרכיבים שידאגו לביטחון מדינת ישראל, אני אלך לקלקל אותו שם. אני אבוא ואגיד לאמריקנים: אל תיתנו ערובה לביטחון, אל תשלחו את החיילים. זאת הסיבה. זה הפחד שלכם.

ואני אגיד לך גם ממה הפחד נובע. כל התרגילים שנעשו – ולצד, גם חבר אחד או שניים מהמפלגה שלי נתפסו להם – בעניין רוב מיוחס, רוב מיוחד, מה זה אומר? זה אומר דבר אחד: יש לכם חשש שיש או יהיה רוב בציבור, ולכן אתם רוצים להעלות את הסף של הרוב הדרוש, שלא יהיו 51%, אלא 65%, 70%.

משה פלד (צומת):

אין לנו חשש כזה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, בעיתונות התרברבו הפועלים בזירת הקונגרס כי הם פועלים בשם הסקרים, שמהם הם שואבים את הלגיטימציה לפעולתם. אין לנו כל צורך בנביאי שקר. אנחנו מציעים לסמוך על ההחלטה שהציבור והעם הזה יקבל. הוא יקבע. לא אתה, לא בן-אהרן, לא אטינגר ולא אף אחד אחר

— — —

משה פלד (צומת):

לכו אל העם עכשיו.

שר המשטרה מ' שחל:

— — — ולא אף אחד מאלה שמסיתים נגד הממשלה החוקית, הלגיטימית, הנבחרת של מדינת ישראל.

שאול גוטמן (מולדת):

הם לא עברו על החוק, אדוני. מותר להם לעשות את זה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא להפריע.

שר המשטרה מ' שחל:

רבותי חברי הכנסת, אני צופה ורואה בזמן האחרון שיבוש טוטלי של המערכות, פאניקה בקרב האופוזיציה.

שאל גוטמן (מולדת):

איפה רבין?

שר המשטרה מ' שחל:

ואני רוצה לומר לך, ששום ממשלה בישראל, וזאת הממשלה השלישית שבה אני מכהן כשר, שום ממשלה בישראל לא הגיעה להישגים שהגיעה אליהם הממשלה הזאת.

שאל גוטמן (מולדת):

הביטחון האישי של האזרחים – – –

שר המשטרה מ' שחל:

הוא טוב יותר מזה שהיה. הוא טוב יותר, חבר הכנסת גוטמן.

שאל גוטמן (מולדת):

איך אתה נוסע לחברון? עם כמה מאבטחים אתה נוסע לשם? נראה שתיסע כמוני לחברון.

שר המשטרה מ' שחל:

לי יש להצטער רק על דבר אחד, כי תפיסת העולם שלך היא פסימית. ואני אגיד לך גם מדוע. רק אדם שחושב שאין שום סיכוי להגיע לשום הסדר יכול לומר את הדברים האלה.

שאל גוטמן (מולדת):

אפשר להגיע להסדר.

שר המשטרה מ' שחל:

מי שמאמין בכוחנו ובעוצמתנו יכול בהחלט לבוא ולהגיד, כי הגיעה העת להפסיק את המעגל הבלתי סופי הזה של מלחמות והרג, מתוך עוצמה וכוח ומתוך דאגה לביטחון ומתוך ראייה.

שאול גוטמן (מולדת):

אסד לא שומע את זה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני אומר לכם עוד הפעם, לא יועיל כלום. הפאניקה – – –

גדעון שגיא (העבודה):

– – – אסד ואתה, אתה וה"חמאס".

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גוטמן. חבר הכנסת שגיא.

שר המשטרה מ' שחל:

רבותי חברי הכנסת, בשום משטר דמוקרטי אין מושג ששמו "שגרירי אופוזיציה". שלושת השגרירים האלה, שהם על-פי ההגדרה של העיתונות הזרה, שהיא אובייקטיבית – – –

משה פלד (צומת):

הם לא שגרירים של האופוזיציה.

רענן כהן (העבודה):

אתה אמרת.

שר המשטרה מ' שחל:

אתה אמרת שליחות קדושה. אתה דיברת על קדושה – – –

משה פלד (צומת):

אמרתי שהם שליחי העם.

שאול גוטמן (מולדת):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה. זה בלתי אפשרי. חבר הכנסת גוטמן.

שר המשטרה מ' שחל:

הם משיחי השקר. הם אנשים שאינם ראויים להתייחסות.

אני מציע שהכנסת תסיר את ההצעות. אני מבקש מחבר הכנסת רענן כהן שיסתפק בתשובתי ומציע להסיר את ההצעות מסדר-יומה של הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשטרה.

אם כך, ההצעה היחידה שעומדת בפנינו היא לדון בנושא במליאה. אנחנו עוברים כעת להצבעה, בעד או נגד דיון בנושא במליאה.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

נמנעים – אין

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רענן כהן, אני מבינה שאתה הסכמת להסיר את הצעתך מסדר-היום. אנחנו מתייחסים כעת רק לנושאים של חברי הכנסת גוטמן, שאקי ופלד.

ארבעה תומכים, ארבעה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא הוסר מסדר-היום.

הצעות לסדר-היום

פעילות "הג'האד האסלאמי" בארצות-הברית

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנו עוברים כעת להצעות לסדר-היום מס' 5397 ו-5443: פעילות "הג'האד האסלאמי" בארצות-הברית. אני מזמינה את ראשון המציעים, חבר הכנסת אלכס גולדפרב.

אלכס גולדפרב (יעוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אירן של היום היא מלכת הטרור הבין-לאומי של הקיצונים המוסלמים, ואם נחפור קצת בעבר נגלה, כי חומייני, ראש המהפכה האירנית, ביסס את פעילותו לקראת המהפכה בעיקר ממקום גלותו בצרפת, וכי על אדמת צרפת אומנו חלוצי המהפכה אשר המרידו את העם האירני נגד השלטון המושחת של השאה הפרסי.

זאת עובדה. וכדי לנתח מצב קיים, עלינו במקרים רבים לחזור אחורה ולהסיק מסקנות ממקרים שאירעו בעבר. כיום אנו עדים לתופעה דומה המתרחשת בארצות-הברית. מהגרים מוסלמים אשר שוהים במדינה שבה הדמוקרטיה היא סמל, משתמשים בחופש הדיבור, בחופש הביטוי ובחופש התנועה, בדגל כבחרב – כדי להעביר את מסר המהפכה האסלאמית הקיצונית.

לאור היום פועלות בארצות-הברית תנועות של מבוגרים ותנועות נוער האומרות ומטיפות בגלוי, באמצעי התקשורת ובכינוסים פומביים, כי יש לצאת למלחמת קודש, והם עושים זאת בלבה של אמריקה, תוך ניצול חופש הביטוי המוחלט הנהוג בה.

אני מצטט מתוך נאום אחד שכזה, אשר נישא על-ידי מנהיג מוסלמי קיצוני ב-1990: "דתו של אללה צריכה לקבל גולגולות, קדושים. דם צריך להישפך. צריכות להיות אלמנות. צריכים להיות יתומים. ידדים ורגליים צריכות להיכרת. דם צריך לעוף ולהתפזר בכל מקום כדי שדתו של אללה תעמוד על הרגליים". ואת הדברים האלה ממש יכולנו כולנו לראות בתיעוד טלוויזיוני, לשמוע את הקולות ולהבין את גודל הטירוף והסכנה.

ברוב מדינות ערב אין המצב כיום שונה בהרבה מהמצב שבו היתה נתונה אירן לפני המהפכה החומייניסטית. אם נחבר את הנתונים הללו נגיע לתוצאה מפחידה. הטירוף הקיצוני, אשר בינתיים, למזלנו, מייצג רק מיעוט אסלאמי, עלול להשפיע על מאות מיליוני מוסלמים הפזורים בעולם כולו. אני לא רוצה להמשיך ולתאר תרחיש קיצוני ומפחיד שכזה.

אחד ממנהיגי "הג'יהאד האסלאמי" אמר בארצות-הברית בנאום פומבי: "אחרי אפגניסטן, שום דבר בעולם אינו בלתי אפשרי עבורנו. אין יותר מעצמות. מה שקובע עכשיו זהו כוח האמונה. אין דרך חזרה מהאבן לאקדח, ל'עוזי', לתותח, לאר.פי.ג'י, ואז יגיע ניצחוננו הסופי של אללה".

והדרך הזאת, כמובן, עוברת בישראל. כבר בעבר שמענו לא אחת על הודעות המגיעות מארצות-הברית, פקודות בפקס ותיירים המשתייכים לארגונים קיצוניים הנושאים בכליהם הוראות וכסף למען הארגונים הפועלים ביש"ע נגד כוחות הביטחון ונגד העם היהודי.

שירותי הביטחון שלנו יודעים כי הארגונים הקיצוניים נתמכים כספית גם על-ידי אזרחים אמריקנים ממוצא מוסלמי. שירותי הביטחון שלנו מנועים, אולי, מלפעול בשטח מדינה ידידותית, אך גם לרשויות החוק הפדרליות בארצות-הברית אין היכולת לפעול נגד פעילות כזאת. כל עוד אין יסוד סביר להניח כי הפעילות המתבצעת במקום מסוים אינה פלילית, אין לרשויות החקירה בארצות-הברית סמכות לבצע חקירה בנדון. כך, בעצם, מוצאים האמריקנים את עצמם חסרי יכולת לפעול נגד האיום המוסלמי.

והרשו לי, במאמר מוסגר, אך חשוב ביותר, דווקא בהקשר זה של פעילות שירותי הביטחון שלנו בארצות-הברית, להזכיר את ג'ונתן פולארד, אשר נמק בכלא האמריקני, לאחר שפעל למען מדינת ישראל ועם ישראל, וממשלות ישראל לא הקימו קול זעקה או פעלו למענו.

ואני חוזר לנושא הפעילות נגד הקבוצות האסלאמיות הקיצוניות. אם אנחנו לא יכולים לפעול שם, עלינו לדרוש מממשלת ארצות-הברית להפסיק לאלתר את כל פעילותם של הקיצונים, שכן מטרתם אחת: לחנך להרג ולפגיעה בעם היהודי בכל מקום שהוא, ולא רק בנו. מנהיגיהם קוראים בגלוי להרס ישראל, מצרים וכל משטר אחר ידידותי לארצות-הברית.

צריך שיהיה ברור, גם לממשל האמריקני וגם לממשלות כל המדינות הנאורות, כי היהודים הם לא המטרה היחידה. הם יפעלו גם נגד הנצרות בכל מקום, והמלחמה תהיה מלחמת קודש, על-פי תפיסתם, למען האסלאם, ורק בעד האסלאם. על ממשלת ישראל להאיר את עיני כל ממשלות העולם,

וכדאי שיפעלו כבר עכשיו, ועדיפה שעה קודם, לפני שיהיה מאוחר מדי. על הדוגמה האירנית לעמוד לנגד עינינו כאות אזהרה גדול. וזכרו, הזמן פועל לטובתם ולא לטובתנו.

האסלאם הקיצוני רואה בארצות-הברית קרקע גידול נוחה לפעילותו, לוחמיו מתאמנים בארצות-הברית, ה-FBI חשף לאחרונה לפחות תשעה אתרים אשר בהם נערכים אימוני ירי, מטווחים, אימוני לוחמה בשטח בנוי, טקטיקה ואף טרור.

ואכן, פעולות הטרור מתבצעות גם בארצות-הברית עצמה. אחד המחדלים החמורים של הממשל, הן האמריקני והן הישראלי, היה לאחר רצח הרב כהנא.

אילו התנהלה חקירה אמיתית, אילו היו קובעי המדיניות משתכנעים כי אכן מדובר ברצח אשר שייך לתנועה קיצונית ולא במטורף אשר פעל על דעת עצמו, אולי היו החוקרים טורחים להתעמק בכל מאות העדויות אשר נאספו בביתו של הרצח. צריך היה רק לתרגמן לאנגלית ולהבין כי הרצח הוא ממנהיגי ארגון טרור בין-לאומי, אשר שם לו למטרה להילחם בישראל, בארצות-הברית ובמערב. אבל אנשי החוק בניו-יורק המשיכו להאמין והתעקשו כי הרצח פעל לבדו וכי הוא אינו משתייך לתא טרור בין-לאומי כלשהו. שלוש שנים לאחר מכן התפוצצו "מגדלי התאומים" והאמת בפרצוף.

באותן עדויות שנאספו ולא נחקרו היו נוסחאות לייצור פצצות, הוראות תקיפת מטוסי נוסעים ורצח אישים. יומנו האישי של הרצח, אילו טרחו לקרוא בו, יכול היה לתת לחוקרים הבנה לגבי פעילותו העתידית של הטרור האסלאמי, שכן נכתב בו בפירוש, ואני מצטט: "עלינו להילחם באויבי האל – – – על-ידי פיצוץ והריסת המגדלים שמסמלים את תרבותם – – – הדבר בו הם כה מתגאים".

ארגוני הטרור האסלאמי מקיימים בארצות-הברית פעילות צבאית, צוברים חומרי חבלה ותחמושת ומעבירים אותם למקומות נוספים בעולם. ארגוני צדקה ורווחה אסלאמיים, המגייסים כספים למטרות רווחה ומצהירים על פעילות למען הקהילה, פועלים למעשה על-פי רוב כארגוני קש, או לפחות משמשים, לצד מטרותיהם הרשמיות, מרכזי תעמולה ואיסוף כספים לפעולות הטרור ולארגון הפעילות הקיצונית הבין-לאומית.

מתוך ארגונים אלה יצאו רוצחים לפעולות טרור והרג ברחבי העולם. על ממשלת ארצות-הברית וממשלות העולם לפקוח את עיניהן. העובדות בולטות בשטח. יש רק להסיק את המסקנות ולפעול במהירות ובתקיפות. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אלכס גולדפרב. אני מזמינה את חבר הכנסת גדעון שגיא. בבקשה.

גדעון שגיא (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, סגן שר החוץ, חבר הכנסת, ביום רביעי האחרון הוקרן סרטו של סטיבן אמרסון, "ג'יהאד באמריקה". אני חושב שמישהו מצופי הסרט נותר אדיש למול צמיחתה והתפשטותה של התנועה הפנאטית הקוראת לרצח, הפוסלת כל הידברות, ואין לה מטרה זולת חיסולו המוחלט של היריב. לפי הטרמינולוגיה של מנהיגיה זו תנועת שחרור, ובמצוות אללה כל אמצעי מקודש. יותר מכך, אינני מאמין שמישהו יכול להישאר אדיש מול הנהגה הקוראת בגלוי למאמיניה לזרוע שכול ויתמות ולכסות את פני האדמה ב"איברים כרותים", כפי שנאמר בכתבה.

התגובות על סרטו של אמרסון "ג'יהאד באמריקה", שהוקרן בשבוע שעבר בארצות-הברית, וגם בישראל, היו קשות מאוד. אומה שלמה נתקפה בהלם. אזרחי הגדולה שבדמוקרטיה, אזרחים שגדלו על ערכים של דמוקרטיה, של חופש, של כיבוד זכויות הפרט, גילו לפתע שבתוכי ביתם, ברחוב הסמוך, במקום העבודה, בסופרמרקט ובאוטובוס, צומחים, בחסות הזכויות הדמוקרטיות, הפירות הבאושים של החינוך לשנאה תהומית לזולת ולשונה, שהערך העליון שלהם הוא השמדה וחסול כל הכופרים באמונתם הפנאטית המעוותת.

בסרט גילו אזרחי אמריקה כיצד מתכנסים אלפי משתתפים מוסתים בלב ניו-יורק. בכינוסיהם קוראים מנהיגים בגלוי למאמיניהם לפגוע בשכניהם ובמארחיהם האמריקנים. בסרט נראו כינוסים חשאיים בקנזס-סיטי ובמקומות אחרים, מחנות אימונים שבהם לומדים חניכי הג'יהאד לממש את השנאה לזולתם ולתרגם אותה לרצח, מחנות שבהם מתאמנים חניכי הג'יהאד לחסל את אויביהם האמריקנים הנוצרים, היהודים, וגם את הכופרים מקרב המוסלמים.

משנחשפה אחת המרואיינות לתופעה היא הגדירה אותה כ"שנאה מעל ומעבר לכל תפיסה".

לפי אמרסון, הפיצוץ ב"מגדלי התאומים" בניו-יורק, שהיה מכוון לזרוע הרס ולהרוג עשרות אלפים, והפיצוץ במרכז המסחרי בניו-יורק היו הגילויים הראשונים שהוציאו את האמריקנים משלוותם.

העם האמריקני נחשף לאויב מסוג חדש, אויב שהוא כל כך מוכר באזורנו, האויב הפנאטי המופיע בלבנון בלבוש יחידות ה"חיזבאללה", ובמקומותינו בדמותם של מתאבדי ה"חמאס" וחוליות ה"ג'יהאד האסלאמי".

לפתע מגלים האמריקנים את עומק השותפות בינם לבינינו. לפתע חשים האמריקנים קרבה חדשה אל הלחימה המתמשכת בין חיילינו לבין יחידות ה"חיזבאללה" בלבנון. לפתע חווים האמריקנים במידה גדולה יותר של רגישות את הפיגועים המתרחשים בערי ישראל ובשטחים על-ידי מתאבדי ה"חמאס" וחוליות ה"ג'יהאד האסלאמי".

לפתע מקבלת שותפות הערכים בין הדמוקרטיה האמריקנית לבין ישראל משמעות עמוקה יותר שנוספה לה, אויב משותף ואיום משותף.

זה אויב שפיגועי הטרור שלו מכוונים בימים אלה בראש ובראשונה אל הסכנה המיידית האורבת לו עצמו, הסכנה של מימוש תהליך השלום. זה אויב שמנסה לרפות ידיים של ישראלים, שנאבק על השליטה ברחוב הפלשתיני, מנסה לפגוע במעמד הרשות הפלשתינית ומאיים על השלטון בירדן. כל זה מתוך כוונה לשבש את תהליך השלום.

חברי הכנסת, הלחימה עם האויב הפנאטי מהזן החדש הזה איננה קלה. אך אני סמוך ובטוח שנדע להתמודד גם עם חיות האדם המסתתרות מאחורי האמונה באללה.

אולם עלינו לראות את היריעה בכל היקפה. והסרט שהוקרן בשבוע שעבר בארצות-הברית ובישראל מגלה רק טפח מהאיום המתפשט בעולם כסרטן, המחלחל נגד סדרי השלטון והמשפט במדינות רבות בכל היבשות.

בשבוע שעבר תיארתי מעל במה זו את התשתית הכלכלית של התנועות הפונדמנטליסטיות בדרום-אמריקה, במפגש הגבולות ברזיל-פרגוואי-ארגנטינה, המבוססת על עסקים מפוקפקים של סוחרים סמים וגורמים פליליים אחרים המפרישים סכומים נכבדים לסיוע לפעילי ה"חיזבאללה" וה"חמאס".

הפעילות הבלתי חוקית שנעשית בחסות התנועות הללו חובקת זרועות עולם. ולכן דרוש לגייס את כל הגורמים בעולם המבינים את משמעות האיום של הפנאטיות ההולכת ומתפשטת בחסות זכויות האדם במשטרים הדמוקרטיים החופשיים.

ממשלת ישראל חייבת לרדוף את מחוללי הרצח בכל מקום. ממשלת ישראל חייבת לשתף את כל בעלות בריתה, ובעיקר את ארצות-הברית, במאבק למניעת סיוע לתנועות ה"חמאס" וה"חיזבאללה", סיוע המכוון לגייס את דעת הקהל הפלשתינית נגד השלום ומתאבדים לביצוע פיוגים נגד יהודים בישראל, בארגנטינה ובמקומות אחרים ביתר מדינות העולם. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת גדעון שגיא. אני מזמינה את סגן שר החוץ להתייחס להצעות.

סגן שר החוץ י' ביילין:

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, צפיתי בסרטו של סטיבן אמרסון בטלוויזיה הציבורית האמריקנית על-אודות הקבוצות המוסלמיות הקיצוניות בארצות-הברית, וזה היה סרט מזעזע מאוד. אבל לא פחות מזעזע היה הדיון שהתקיים לאחר מכן באולפן של אותה טלוויזיה, שבו השתתפו נציגים של הקהילה המוסלמית האמריקנית, ואיש מהם לא גינה גינוי של ממש את התופעות שנראו. הם התחרו ביניהם, בניסיון שלא עלה יפה, לפי דעתי, להציג את הסרט הזה כהתמקדות בזכויות מגדלת בתופעה זניחה ושולית לחלוטין, תוך התעלמות מהצדדים החיוביים שיש, כך אמרו, בקהילה המוסלמית האמריקנית.

ואולי כדאי להוסיף עוד דבר: על-פי מיטב ידיעתי, היו בחומר של אמרסון דברים חמורים עוד יותר מאלה שנראו בסופו של דבר על המסך הקטן, ומתוך שיקולי עריכה ושיקולים אחרים הוחלט בטלוויזיה הציבורית האמריקנית שלא להראות אותם.

אני שוחחתי, בעקבות זאת, עם כמה גורמים בתוך המערכת, היהודית בעיקר, בארצות-הברית, שהדדעזה כמו כולנו מהתוכנית הזאת, בעיקר מהניצול הציני של הדמוקרטיה האמריקנית, מהידיעה שהדמוקרטיה האמריקנית, בגלל הדבקות המוצדקת שלה באופן עקרוני בחופש הדיבור, מאפשרת תופעות כאלה, שמדינות אחרות, דמוקרטיות גם הן, כמו ישראל למשל, רואות כעבירה על החוק.

יש כאן כמה דברים שניתן לעשותם בעזרת ידידינו בארצות-הברית. אני מדבר כאן גם על הפעולה של השדולה, של איפא"ק, וגם על פעולות אחרות של ארגונים יהודיים. הדבר המרחיק-לכת ביותר, ואולי גם היעיל ביותר, הוא שינוי החוק האמריקני. זהו דבר מורכב מטבע הדברים, אבל לא בלתי אפשרי. רק שינוי החוק האמריקני יאפשר לשלטונות לטפל באופן יסודי בתופעות כאלה, שכל בר-דעת מבין שאי-אפשר שיהיה להן מקום באיזו חברה דמוקרטית, או לא-דמוקרטית, בעולם. לא יכול להיות דבר כזה, שתופעה כזאת היא חוקית. שינוי של החוק הוא קשה, הוא לא בלתי אפשרי, ונדמה לי שיש סיכוי לא מבוטל לדבר שכזה.

האפשרות השנייה: חוקי ההגירה האמריקניים נוקשים מאוד, וניתן בעזרתם לטפל בחלק מהתופעות האלה, ופשוט לקחת את האנשים שמעורבים ישירות בתופעות מהסוג הזה ולשלח אותם מארצות-הברית. שוב, זה דבר שזקוק לעידוד, ואני מקווה שהארגונים היהודיים השונים בארצות-הברית אכן יפעלו בכיוון הזה.

מבחינתנו הישירה אנחנו עוסקים, ונעסוק גם בעתיד, ונגביר את התיאום בינינו לבין ארצות-הברית בכל מה שנוגע למידע על תופעות מהסוג הזה, על התארגנות מהסוג הזה.

ומלה אחת לגבי אירן. אני מוכרח לומר, שאני באופן אישי הופתעתי מהמקום המצומצם, יחסית, שהוקדש לאירן בתוכנית הטלוויזיה. אני משוכנע שמקומה של אירן הרבה יותר משמעותי – אולי הרבה פחות ניתן לתצוגה חיצונית, אולי לא ניתן לצלם – אבל אין ספק שאירן משחקת תפקיד משמעותי ביותר בתופעה הזאת של יותר ויותר מוסלמים קיצונים שמגיעים לארצות-הברית ומנצלים אותה ככר חופשי לפעילות שלהם.

אני חושב שהדבר הזה מוכיח את הצורך שלנו להמשיך ולדבוק באותה מדיניות של בלימה כפולה, שהאמריקנים נקטו לפני זמן לא רב, הן כלפי אירן והן כלפי עירק. העולם מוכן יותר מדי לסלוח לשתי המדינות הללו. העולם חושב או מציג את זה כתירוץ, בגלל אינטרסים כלכליים, שעדיף לקיים דיאלוג, מה שנקרא ביקורת, עם מדינות אלה, בעיקר עם אירן, מאשר להחרים אותן. לפי דעתנו, החרם על שתי המדינות הללו יוכל להוכיח את עצמו ולהביא, בסופו של דבר, לשינוי במדיניות שלהן, כפי שזה הוכיח את עצמו במקרים אחרים בעולם.

צירוף של כל הדברים האלה, שינוי החוק האמריקני, שימוש רב יותר בחוקי ההגירה, תיאום בינינו לבין האמריקנים ודבקות רבה יותר, ככל שרק אפשר, במדיניות הבלימה הכפולה, כל הדברים האלה יוכלו, אולי, לטפל לפחות בחלק מן הבעיה הנוראה הזאת, שאנשים שפויים קשה להם להבין אותה.

אני מציע להעביר את ההצעות לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר החוץ.

חבר הכנסת אלכס גולדפרב, האם אתה מסכים להצעת סגן השר להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והביטחון? אתה מסכים?

אלכס גולדפרב (יעוד):

אני מעדיף דיון במליאה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אין לי התנגדות.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כן, נעבור להצבעה בעד או נגד דיון בנושא במליאה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

ארבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יידון במליאה.

שאלות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא בסדר-היום: שאלות ותשובות.

אני מזמינה את סגן שר החוץ לדון להשיב על שאלות רגילות.

חוברת הנושאת את הכותרת: "עמק השלום"

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר החוץ ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

נמסר כי חוברת פרי עטף הנושאת את הכותרת "עמק השלום" אמורה היתה להתפרסם בקרב משתתפי השיחות הרב-צדדיות בעומאן, בנושא המים, אולם היא נגנזה ולא חולקה למשתתפים בשיחות.

ברצוני לשאול:

1. האם אומנם נכתבה חוברת כנ"ל?

2. אם כן – מדוע היא נגנזה?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

החוברת "עמק השלום" לא נגנזה אלא הודפסה ופורסמה.

סלילת כביש בתימן על קבר ר' שלום שבזי

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את שר החוץ ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

לפי ידיעות שהגיעו אלי מתימן, השלטונות סללו כביש בתעוץ, על קברו של הגאון המקודש ליהודי תימן ולכל עם ישראל, ר' שלום שבזי, זכר צדיק לברכה.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע הדבר למשרד החוץ?
2. האם ניתן לפנות לגורמים בין-לאומיים ולבקשם שיפעלו להעלאת עצמותיו לישראל?
3. האם מוכנה הממשלה לממן את הפעולה?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא ידוע לנו דבר על סלילת כביש שכזה.
2. משרד החוץ פנה לגורמים המתאימים כדי לבדוק את הנושא.
3. לאחר קבלת ממצאי הבדיקה נחליט על המשך הטיפול.

פגישת שר החוץ עם המלך חוסיין

חבר הכנסת רע' כהן שאל את שר החוץ ביום י"ב בתמוז התשנ"ד (21 ביוני 1994):

נודע לי ממקורות חיצוניים מרבית-עמון, כי שר החוץ נפגש ביום חמישי, 2 ביוני 1994, בלונדון עם המלך חוסיין.

במהלך פגישה זו סוכמו הסדרים בנושאים שונים.

ברצוני לשאול:

1. האם יש אמת בידיעה זו?

2. התוכל להרחיב את הדיבור על פרטי ההסכם שאינם חסויים?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

כידוע, לשמחתנו, כבר נחתם הסכם שלום בין ישראל לירדן. לפיכך, המפגשים בין אישים של שתי המדינות יהיו בעתיד גלויים.

אשר לפגישות אשר התקיימו בעבר, הרי רק ברבות הימים ובהסכמת שני הצדדים נוכל לתת להן פרסום.

עיכוב משלוחים לפלשתינים במחסני המכס

חבר הכנסת ס' סלים שאל את שר החוץ ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

בעיתון "דבר" מיום 28 בספטמבר 1994 פורסמה ידיעה, שלפיה התלונן בפניך שר החוץ הבריטי, דאגלס הרד, כי ציוד שנשלח לפלשתינים כחלק מהסיוע של מדינות אירופה לפלשתינים מתעכב במחסני המכס הישראלי. בתשובה הבטחת לבדוק את העניין.

ברצוני לשאול:

מה היו תוצאות בדיקה זו?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מרבית המשלוחים כבר שוחררו. במקביל הוגשו נהלים שיסדירו את הטיפול ויזרזו את ההליכים הקשורים בשחרור משלוחים. הסיכומים מקובלים על הגורמים הפלשתיניים, והם הועברו לידיעת נציגות הקהילייה האירופית.

איתור אבי משפחה אתיופית והעלאתו ארצה

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר החוץ ביום ז' בכסליו התשנ"ה (10 בנובמבר 1994):

הגברת ברכה איילה עלתה ארצה מאתיופיה עם ארבעת ילדיה לפני למעלה מעשר שנים. בעלה, טרקו איילה, נשאר באתיופיה והקשר עמו ניתק. למרות פניות לגורמים שונים לא עלה בידי המשפחה לאתר את מר איילה ולהעלותו ארצה.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים הללו נכונים?

2. האם וכיצד בכוונת משרדך לפעול לאיתור מר טרקו איילה ולהעלותו ארצה?

סגן שר החוץ י' ביילין:

1. למרות בדיקות של גורמים שונים ובהעדר מרשם תושבים באתיופיה, איננו יכולים לאמת את הנתונים.

2. שגריר ישראל באתיופיה, בליווי הקונסול, יצא לעיר קומבולצ'יה, המרוחקת 12 שעות נסיעה מהבירה אדיס-אבבה, נוכח ידיעות על הימצאות אדם בשם המבוקש בעיר. כל ניסיונותיהם לפגוש את האיש עלו בתוהו. משרד החוץ הנחה את שגרירותנו להמשיך במאמצי האיתור, ובמקביל נעשים מאמצים לאסוף מידע נוסף העשוי לסייע.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מאוד מודה לסגן השר. אני רק רוצה להעיר: קודם כול אני מאוד מעריכה את המאמצים שמשרד החוץ עושה לאיתור האיש הזה. מדובר באדם שמשפחתו עלתה ארצה לפני יותר מעשר שנים, אב לארבעה ילדים. האשה גרה בכרמיאל עם ארבעת ילדיה. המשפחה לא ראתה את האב במשך יותר מעשר שנים ולא ידוע דבר על מקום הימצאו. אני מאוד מאוד מעריכה את המאמצים שאתם עושים ואת מאמציו של שגריר ישראל באתיופיה, ואני מאוד מאוד מקווה שמטעמים הומניטריים אכן לא ייחסכו שום מאמצים כדי לאתר את האיש. תודה רבה.

חנכת משרד קישור ישראלי במרוקו

חבר הכנסת ז' המר שאל את שר החוץ ביום ז' בכסליו התשנ"ה (10 בנובמבר 1994):

נמסר בתקשורת, שמשדד הקישור הישראלי ברבאט, מרוקו, נחנך בנוכחות מוזמנים יהודים וישראלים בעיקר, וכן שנעדרו מהטקס נציגים של ממשלת מרוקו.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן – האם לא הוזמנו נציגי משרד החוץ המרוקני לטקס?

3. מדוע לא השתתפו נציגי הממשלה המרוקנית בטקס הרשמי?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הטקס נערך בהשתתפות ראש עיריית רבאט, מוזמנים מקרב קהילת העסקים המרוקנית, יהודי מרוקו וחברי משלחת ישראל לוועידת קזבלנקה.

2. נציגי ממשלת מרוקו ומשרד החוץ המרוקני לא הוזמנו להשתתף בטקס, על-פי העדפתם, וזאת נוכח אופיו של האירוע.

שידורי "קול ישראל" לחוץ-לארץ

חבר הכנסת א' פורז שאל את שר החוץ ביום י"ג בכסליו התשנ"ה (16 בנובמבר 1994):

"קול ישראל" מקיים זה שנים רבות שידורים לחוץ-לארץ בשפות שונות. לשידורים אלה חשיבות לאומית והם תורמים למדיניות החוץ ולהסברה של מדינת ישראל, כמו גם לקשר של ישראל והתפוצות. משרד החוץ והסוכנות היהודית נהגו בעבר לממן את השידורים הללו, שעלותם כ-8 מיליוני דולר בשנה, אך בשנים האחרונות הופסקה התמיכה, ובכוונת רשות השידור להפסיק שידורים אלה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע הפסיק משרד החוץ לתמוך בשידורי "קול ישראל" לחוץ-לארץ?

2. האם אין חשש כי הפסקת השידורים לחוץ-לארץ תגרום נזק למדינת ישראל?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. תמיכת משרד החוץ הופסקה בשנת 1980 נוכח סיכום שהתקציב המיועד לכך יועבר לתקציב הרזרבה הכללית של האוצר, משם היה אמור לעבור ישירות לרשות השידור.

2. אנו מודעים לחשיבות המשך שידורי "קול ישראל" לחוץ-לארץ, אך בהעדר תקציב ייעודי מהאוצר לשם כך, אין באפשרות משרד החוץ לתמוך במימון השידורים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר החוץ.

חברי הכנסת, תם הדיון. הישיבה הבאה – מחר בשעה 11:00. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:08.